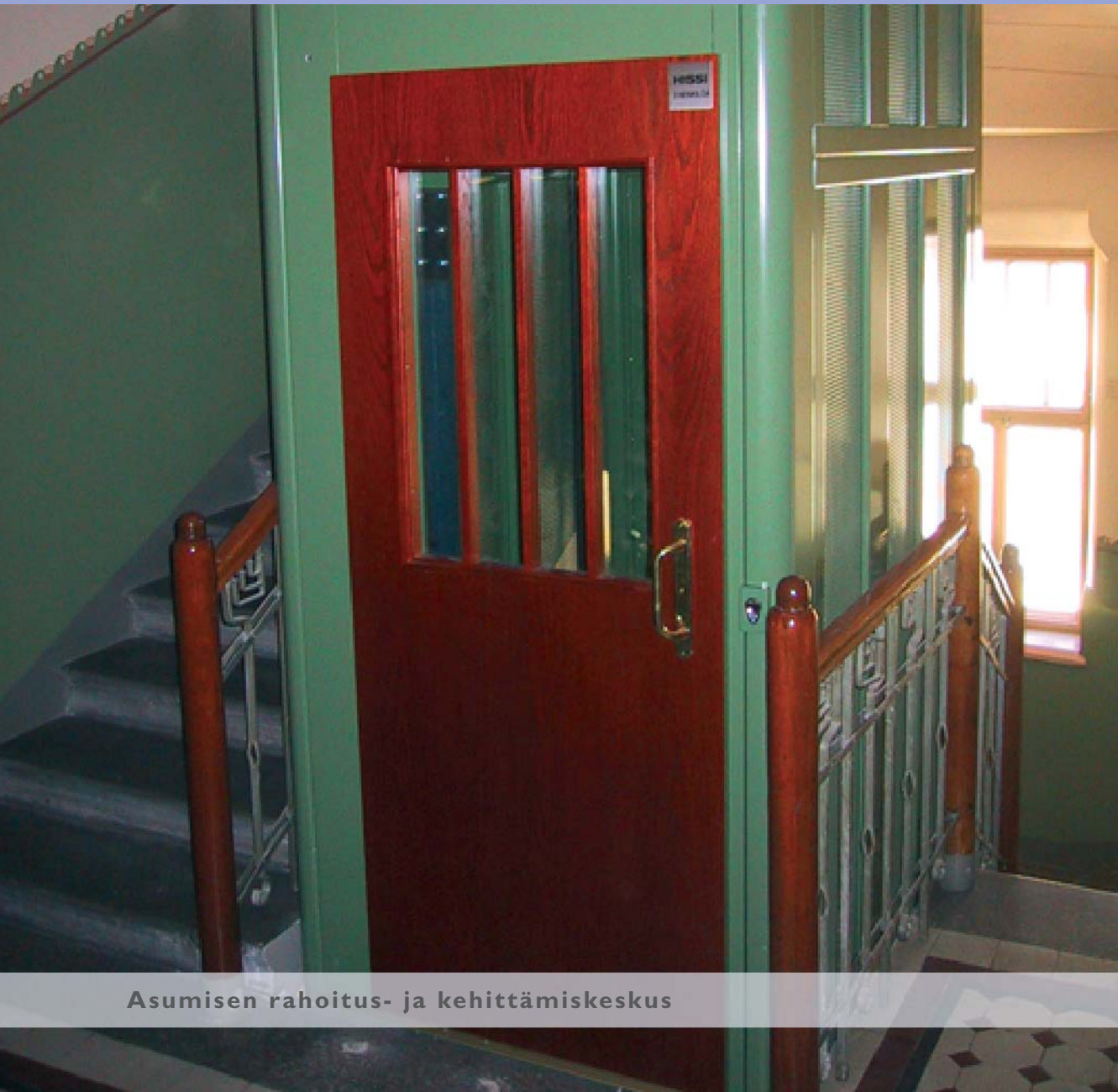

Asuinkerrostalojen hissittömyys

Toni Pekka – Pekka Pelvas – Jorma Peltonen

Katsaus hissitutkimuksiin sekä hissitilanteen rekisterikartoitus, kartta- ja paikkatietoesityksiä väestötietojärjestelmään perustuen

Sisältö

Esipuhe	4
1 Johdanto	5
2 Katsaus aiempaan hissitutkimukseen	8
2.1 Valtakunnallista hissitilannetta kartoittaneet tilastaselvitykset	9
2.2 Esimerkkejä kaupunkien hissiselvityksistä	12
2.2.1 Espoo	13
2.2.2 Vantaa	15
2.2.3 Tampere	18
2.2.4 Oulu	21
2.2.5 Yhteenveto kaupunkien hissiselvityksistä	24
2.3 Kysely- ja haastattelututkimukset	25
2.4 Yhteenveto hissitutkimuksista ja -selvityksistä	34
3 Keskustelua hissitilanteesta ja hissirakentamisen tarpeesta	40
4 Tutkimuksen toteuttaminen	44
4.1 Tutkimuskysymykset – mitä tutkittiin?	44
4.2 Tutkimusaineisto ja menetelmät – miten tutkittiin?	45
4.2.1 Väestötietojärjestelmän kuvaus	45
4.2.2 Vertailu Tilastokeskuksen rekisteriajoihin	47
4.2.3 Tehtyjen rekisteriajojen ja määrittelyjen kuvaus	48
5 Tulokset - hissitilanne 2006	50
5.1 Rakennukset	50
5.2 Asunnot	56
5.3 Asukasryhmät	60
6 Tulosten sovellus kartta- ja paikkatietona	64
7 Yhteenveto ja johtopäätökset tutkimuksesta	69
8 Jatkotutkimustarpeet ja toimenpidesuosituksset	76
Lähteet	78
Liitteet	80

Taulukko- ja kuvioluettelo

Taulukko 1.	Tiivistelmä kaupunkien hissiselvitysten motiiveista ja tuloksista	24
Taulukko 2.	Hissikohteita ja uusia hissejä eräissä kaupungeissa vuosina 2003–2007.....	43
Taulukko 3.	Vähintään 3-kerroksiset asuinkerrostalot rakennuksen valmistumis-vuoden mukaan maakunnittain, tilanne vuoden 2006 lopussa.....	52
Taulukko 4.	Vähintään 3-kerroksiset asuinkerrostalot rakennuksen valmistumisvuoden mukaan eräissä kaupungeissa, tilanne vuoden 2006 lopussa.....	53
Taulukko 5.	4-kerroksiset asuinkerrostalot maakunnittain.....	54
Taulukko 6.	4-kerroksiset asuinkerrostalot kaupungeittain.....	55
Taulukko 7.	Hissittömien porrashuoneiden lukumäärä, vähintään 3-kerroksiset ja 4-kerroksiset rakennukset maakunnittain	55
Taulukko 8.	Asunnot maakunnittain.....	56
Taulukko 9.	Asunnot kaupungeittain.....	57
Taulukko 10.	Vähintään 3-kerroksisissa asuvat ikäryhmän ja maakunnan mukaan.....	58
Taulukko 11.	Vähintään 3-kerroksissa asuvat ikäryhmän, sukupuolen ja maa-kunnan mukaan	62
Kuvio 1.	Hissiavustusten kohdentuminen	43
Kuvio 2.	Vähintään 3-kerroksiset hissittömät asuinrakennukset maakunnittain.....	65
Kuvio 3.	Vähintään 3-kerroksiset hissittömät asuinrakennukset kunnittain.	66
Kuvio 4.	Vähintään 3-kerroksisten asuinkerrostalojen asukkaiden ikäjakauma Etelä-Espoossa, 1x1 kilometriruutu.....	67
Kuvio 5.	Vähintään 3-kerroksisten asuinkerrostalojen asukkaiden ikäjakauma rakennuksittain Länsi-Tapiolassa	68

Esipuhe

Rakennusten ja ympäristön esteettömyyttä pidetään tärkeänä asiana. Tähän tavoitteeseen on pyritty mm. rakentamalla hissejä jo olemassa olevaan asuntokantaan. Hissien rakentamista tuetaan valtion avustuksin. Hissittömiä kerrostaloja on tiedetty olevan runsaasti, mutta tilastot hissitilanteesta ovat olleet kuitenkin vanhoja ja hyvin yleisellä tasolla. Hissien lisärakentamista koskevassa keskustelussa onkin kavailtu tarkempia tietoja kerrostalojen hissittömyydestä. Tässä selvityksessä tehty aikaisempaa tarkempia laskelmia asuinkerrostalojen hissittömyydestä väestötietojärjestelmän (VTJ) perusteella käyttämällä hyväksi sekä rakennus- ja asunto- että asukastietoja. Raportissa esitetään hissittömyydestä kunnittaisia ja maakunnittaisia tilastoja. Alueittaista hissitilannetta on havainnollistettu erilaisten kartta ja paikkatietotarkastelujen avulla. Näitä esityksiä on maakunnittain ja kunnittain sekä myös kunnanosa-alueittain. Lisäksi raportin alussa tarkastellaan aikaisemmin tehtyjä hissitutkimuksia ja kuntien hissiselvityksiä. Raportin lopussa tehdään ehdotuksia jatkotutkimuksista ja -toimenpiteistä.

Hissiselvityksen ovat ARAssa valmistelleet opiskelija Toni Pekka ja suunnittelija Pekka Pelvas. Väestötietojärjestelmän käyttöön perustuvien laskelmien teossa on tärkeästä osasta vastannut vanhempi suunnittelija Jorma Peltonen Suomen ympäristökeskuksessa. Selvityksen teon aikana on neuvoteltu laskentaperiaatteista Tilastokeskuksen yliaktuaari Arja Tiihosen kanssa.

Selvityksen ohjausryhmässä ovat ARAsta olleet mukana ylitarkastaja Marja Kostinen ja suunnittelupäällikkö Olavi Lehtinen.

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus
ARA

1 Johdanto

Vuonna 1994 voimaan tullut G1 rakentamismääräyskokoelma määräsi ensi kertaa hissien rakentamisesta uustuotannon osalta. Sen mukaan *”kerrostalossa, jossa käynti asuinhuoneistoihin on sisääntulon kerrostaso mukaan lukien neljännessä tai sitä ylemmässä kerroksessa, porrasyhteys asuinhuoneistoihin on varustettava pyörätuolin käyttäjälle soveltuvalla hissillä”*. Vuonna 2005 G1 rakentamismääräystä uudistettiin siten, että vähintään 3-kerroksiset, uudet asuinkerrostalot tuli varustaa hissillä. Vastaavasti vuonna 2005 voimaan tullut F1 rakentamismääräyskokoelma määrää uustuotannon osalta, että *”asuinrakennuksen ja asumiseen liittyvien tilojen tulee rakennuksen suunniteltu käyttäjämäärä ja kerrosluku sekä muut olosuhteet huomioon ottaen täyttää liikkumisesteettömälle rakentamiselle asetetut vaatimukset”*. Valtaosa Suomen asuinkerrostalokannasta on kuitenkin rakennettu 1960–1980 -luvulla. Tällöin myös rakennettiin suurelta osin hissitön 3-5-kerroksinen asuinkerrostalokanta. Esimerkiksi vuonna 2005 valmistui noin 13 000 asuntoa, joka oli vain noin yksi prosentti koko Suomen asuinkerrostaloissa sijaitsevasta asuntokannasta. Valtaosa asuinkerrostaloissa sijaitsevasta 1,2 miljoonan asuntokannasta on siis rakennettu aikana, jolloin hissirakentamisesta ei ollut erillisiä määräyksiä, joten hissi oli asuinrakennuksen vapaaehtoinen lisävaruste. Toisaalta Suomen perustuslaissa on säännökset kansalaisten yhdenvertaisuudesta, joiden tulisi toteutua myös asumisen osalta.

Suomen asukasrakenne ikääntyy kiihtyvää tahtia. Vuonna 2005 yli 65-vuotiaita oli 840 000, joista yli 75-vuotiaita oli 390 000 ja yli 85-vuotiaita 90 000 (Stakes 2007). Vuoteen 2035 mennessä 65 vuotta täyttäneitä ennustetaan olevan noin 1,5 miljoonaa, joka on noin neljännes koko Suomen väestöstä. Vastaavasti 75 vuotta täyttäneiden määrä kasvaa yli kaksinkertaiseksi ja 85 vuotta täyttäneiden määrä kohoaa yli kaksi ja puolikertaiseksi. Näin ollen tulevaisuudessakin ikääntyvä väestö asuu pääsääntöisesti vähintään 3-kerroksisissa asuinkerrostaloissa, joista tämän tutkimuksen mukaan noin puolesta eli 43 000 porrashuoneesta puuttuu hissi. Valtion asuntorahasto on myöntänyt avustusta uusien hissien rakentamiseen vuodesta 1990 lähtien. Vuodesta 2004 alkaen avustus on ollut 50 % hyväksytyistä hissien rakentamiskustannuk-

sista. Lisäksi yksittäiset kunnat ovat tukeneet 5-15 % lisäävustuksella hissirakentamista 2000-luvulla. Myös hissirakentamisen suunnitteluun on ollut mahdollista hakea avustusta Valtion asuntorahastolta. Näistä avustusmuodoista huolimatta vuosina 1993–2005 Suomessa rakennettiin 2000 uutta hissiä vanhaan asuinkerrostalokantaan, joka on 4,5 % kaikista vähintään 3-kerroksisessa asuinkerrostalossa sijaitsevista hissittömistä porrashuoneista (Valtion asuntorahasto 2007).

Samaan aikaan kun Suomen väestö ikääntyy ja hissirakentaminen vanhoihin kerrostaloihin on pohjalukemissa, on Suomessa julkaistu erilaisia toimenpideohjelmiä, jotka palvelurakenteen kustannuspaineista johtuen esittävät ikääntyneiden kotona asumisen edistämistä. Esimerkiksi *Ikäihmisten hoitoa ja palveluja koskevan laatusuositus* (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2007) kiteyttää lukuisiin toimenpideohjelmiin viitaten Suomen keskeisiksi ikäpoliittisiksi tavoitteiksi aihealueita, jotka toteutuakseen vaativat hissirakentamisen runsasta lisäämistä. Tällaisia tavoitteita ovat toimintakyvyn edistäminen ja itsenäisen suoriutumisen tukeminen; kotona asumisen tukeminen ja avopalvelujen ensisijaisuus; ikäihmisten osallisuuden tukeminen ja vahvistaminen; sekä esteettömät ja turvalliset asuin- ja elinympäristöt. Toisaalta ikääntyneet eivät ole ainoa hissiä tarvitseva asukasryhmä vaan esimerkiksi eri vammaisryhmät ja lapsiperheet vaativat paitsi asuinympäristöltä myös asuinrakennukselta esteettömyyttä.

Kyseisen ambivalentin tilanteen alla tätä hissitutkimusta lähdetään toteuttamaan. Tutkimuksen päätavoitteena on tuottaa Väestöjärjestelmän rekistereihin perustuva hissitilanteen kartoitus Suomessa. Tutkimuksessa tarkastellaan hissitilannetta eri aluetasoilla sekä eritellään hissittömyyden jakautumista rakennus- ja asukaskannassa. Lisäksi tutkimuksessa tehdään kirjallisuuskatsaus Suomessa vuoden 1997 jälkeen tehdyistä hissitutkimuksista ja eritellään kaupunkien hissiselvityksiä. Tutkimusraportin rakenne etenee seuraavasti: Luvussa 2 tarkastellaan aiempiin selvityksiin perustuen hissitilannetta valtakunnallisella tasolla sekä kartoitetaan hissitarpeita ja toiveita erilaisissa asukasryhmissä. Lisäksi eritellään neljän kaupungin erillisiä hissiselvityksiä. Luvussa 3 keskustellaan aiemman luvun havaintojen perusteella hissitilanteesta ja hissirakentamisen tarpeesta Suomessa. Lisäksi verrataan hissirakentamisen edullisuutta suhteessa hissittömyyden aiheuttamiin lisäkustannuksiin palvelurakenteelle sekä tarkastellaan uusien hissien rakentamista vanhassa kerrostalokannassa. Luvussa 4 eritellään varsinainen tutkimuksen toteuttaminen. Aiempien tutkimusten puutteisiin ja hissitilastojen ajantasaistamiseen perustuen esitetään tutkimuskysymykset ja niiden alakysymykset. Luvussa kuvataan myös Väestötietojärjestelmästä tehtyjen rekisteriajojen määrittely- ja poimintakriteerit, joita vertaillaan Tilastokeskuksen poimintakäytäntöihin. Lisäksi tehdään katsaus Väestötietojärjestelmän sisältöön, sen historialliseen kehitykseen ja ongelma-kohtiin.

Luvussa 5 esitetään tämän tutkimuksen tulokset rakennusten, asuntojen ja asukkaiden ikäryhmien perusteella. Tulokset jaotellaan erikseen vähintään 3-kerroksisten ja vain 4-kerroksisten asuinkerrostalojen välillä. Luvussa 6 tuloksia hissittömyyden jakautumisesta esitetään paikkatietoesityksenä karttapohjilla, mikä edustaa esimerk-

kiä siitä, miten paikkatietojärjestelmää voitaisiin myös jatkossa hyödyntää erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden kuvaamisessa. Luvussa 7 muodostetaan yhteenveto koko tutkimusraportissa esitetyistä havainnoista sekä esitetään johtopäätöksiä hissi-ongelman paikantumisesta ja muutoksista. Tutkimusraportti päättyy luvussa 8 esitettyihin jatkotutkimustarpeisiin ja toimenpidesuosituksiin. Kaiken kaikkiaan tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tuoretta tietoa hissilanteesta Suomessa. Tutkimustietoa toivotaan hyödynnettävän paitsi valtakunnallista hissirakentamista edistävien toimenpiteiden taustamateriaalina myös yksittäisten kuntien hissiohjelmien laatimistyössä. Tavoite lienee kuitenkin kaikilla toimijoilla sama – Suomessa tarvitaan runsaasti uusia hissejä vanhoihin kerrostaloihin, jotta suomalaisen asuminen uusiin riskeihin voidaan myös tulevaisuudessa vastata!

2 Katsaus aiempaan hissitutkimukseen

Tilastojen valossa Suomen hissitilannetta on selvitetty sekä kaupunkikohtaisesti että koko maan tilannetta kartoittavin tutkimuksin. Selvitykset ovat sisältäneet hissittömien asuinkerrostalojen absoluuttisia ja suhteellisia tarkasteluja paitsi rakennusvuosikohortin, kerrosluvun, alueellisen sijoittumisen myös asukkaiden ikärakenteen perusteella. Objektivisten tilastojen lisäksi hissitarpeita ja käyttäjäkokemuksia on selvitetty myös subjektiivisesta näkökulmasta erilaisten kysely- ja haastattelututkimusten avulla.

Kyselytutkimuksissa hissitarpeita ja käyttäjäkokemuksia on kartoitettu 1) osana laajempia valtakunnallisia asumistyytyväisyyskyselyjä (Ks. esim. Silvennoinen & Hirvonen 2002, Strandell 1999, Strandell 2005, Juntto 2007); 2) tiettyihin kaupunkeihin ja tiettyihin taloyhtiöihin kohdennetuilla kyselyillä sekä näiden tulosten vertailuilla (Ks. esim. Rönkä & Kallio 2002, Silvennoinen & Hirvonen 2002); sekä 3) tietystä asukasryhmässä, tietyssä rakennustyyppissä sekä tietyillä alueilla (Laurinkari ym. 2005). Lisäksi kyselytutkimuksia on täydennetty haastattelututkimusten tuoman lisäinformaation avulla. Haastatteluja on tehty niin asukkaille kuin taloyhtiön edustajillekin.

Tässä luvussa tarkastellaan aiempiin selvityksiin perustuen hissitilannetta valtakunnallisella ja paikallisella tasolla sekä kartoitetaan hissitarpeita ja toiveita erilaisissa asukasryhmissä. Luvussa 2.1 eritellään lähinnä Rönkä ym. (1997) valtakunnallisen hissitutkimuksen tuloksia, joka on tehdyn kirjallisuuskatsauksen perusteella viimeisin hissitilannetta valtakunnallisesti tarkastellut tilastollinen selvitys¹, jossa myös analysoidaan tilastoaineistoa. Luvussa 2.2 tarkastellaan neljän kaupungin hissiselvityksiä ja pyritään löytämään niitä hissitilastojen osoittamia eroja ja yhtäläisyyksiä,

¹ Tilastokeskus julkaisee vuosittain Rakennukset, asuminen ja asuinolot -tilastaselvityksen, jossa hissittömiä asuinkerrostaloja eritellään sekä koko maan että maakunta tasolla. Esitettyjen taulukkojen lisäksi selvitys ei sisällä tilastoaineistojen analysointeja.

joita raporttien perusteella on havaittavissa sekä kaupunkien välillä että suhteessa valtakunnalliseen tilanteeseen. Luvussa 2.3 puolestaan tarkastellaan kysely- ja haastattelututkimuksia, jotka ovat kartoittaneet lähinnä asukkaiden subjektiivisia hissitarpeita ja käyttäjäkokemuksia. Luvussa 2.4 esitetään yhteenveto luvussa 2 esitetyistä keskeisistä havainnoista.

Tätä selvitystyötä tukemaan muodostettiin laajahko kirjallisuuskatsaus, joka perustui asiasanahakuihin eri kirjastotietokannoista². Kirjallisuuskatsauksen tarkasteluväliksi asetettiin vuodet 1997–2007. Huolimatta siitä, että kirjallisuuskatsaus pyrkii olemaan seikkaperäinen kartoitus kaikesta Suomessa tehdystä hissitutkimuksesta kyseisellä ajanjaksolla, saattaa se sisältää puutteita tutkimuksista, joita asiasanahaut eivät kyenneet löytämään. Lisäksi sellaiset hissitutkimukset jätettiin tietoisesti pois, jotka eivät kysymyksen asettelultaan sopineet tässä kartoituksessa esitettäväksi (esim. Rahtola ym. 2005). Kaupunkien hissiselvityksiä kartoitettiin keväällä 2007 Suomen suurimpiin kuntiin kohdennetulla sähköposti-kyselyllä, joita täydennettiin internetistä tehtyjen lisähakujen avulla. Perusteluna internet-pohjaiseen hakuun oli julkisen sektorin avoimuusajatus, jonka perusteella kaupunkien raporttimuotoon saatettujen hissiselvitysten oletettiin löytyvän internetistä asukkaita ja asiantuntijoita palvelemissa. Näkökulma kaupunkien hissitilanteeseen on kuitenkin näyteluontoinen - ei jokaista Suomen kaupungin hissiselvitystä erittelevä.

2.1

Valtakunnallista hissitilannetta kartoittaneet tilastonselvitykset

Tilastokeskus julkaisee vuosittain Väestötietojärjestelmän huoneisto- ja kiinteistörekisteriin perustuvan asuinolotilaston, jossa esitetään muiden tilastoindikaattoreiden ohella rakennusten hissitilanne sekä valtakunnallisella että maakuntien tasolla. Asuinrakennusten osalta kyseisessä *Rakennukset, asunnot ja asuinolot* -vuositilastossa esitetään erikseen hissilisten talojen absoluuttinen määrä pientaloissa, rivi- ja ketjutaloissa sekä asuinkerrostaloissa. Asuinkerrostaloissa hissitieto on jaoteltu alle 4-kerroksisiin ja vähintään 4-kerroksisiin taloihin. Alueluokituksena on käytetty NUTS 3 -tilastollista alueluokitusjärjestelmää, joka perustuu maakuntaluokitukseen. Kyseinen vuosittain ilmestyvä tilastojulkaisu ei kuitenkaan sisällä tilastollisia analyyseja, joten kyseistä taulukkomuodossa esitettyä tilastokartoitusta ei tässä eritellä tarkemmin.

² Kirjastotietokantoina käytettiin Helsingin kaupungin tietokeskuksen, Valtion asuntorahaston tietokantoja sekä Helka- ja Volter-tietokantoja.

Sen sijaan *Hissi vanhaan kerrostaloon* -tutkimuksessa (Rönkä ym. 1997) tilastollista hissitilannetta tarkasteltiin tarkemmin niin alueellisella, kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla. Toisaalta tarkastelu oli vain yksi osa-alue tutkimusprojektissa, jonka päätavoitteena kaiken kaikkiaan oli selvittää vähäisen hissirakentamisen syitä, vaikka hissien rakentamistarpeen oletettiin olevan merkittävää Suomessa. Vuoden 1995 hissitilanteen tarkastelu jakaantui raportissa seuraavasti: hissittömien kerrostalojen osuus rakennuskannasta, väestön ikärakenteen ja vanhusväestön osuus hissittömissä taloissa, hissittömien asuinkerrostalojen rakentamisen alueellinen ja ajallinen tarkastelu, hissittömyyden alueellinen sijoittuminen paikkatietoesitykseen sovelletuna sekä hissirakentamisen ja hissittömyyden analysointi suhteessa Ruotsin ja Hollannin tilanteeseen. Koska raportissa esitetyt vuoden 1995 hissien lukumäärätiedot ovat osin jo vanhentuneita, ei kyseisiä hissitilastoja esitetä tässä kaikilta osin seikka-eräisesti. Lähinnä kyseisillä tiedoilla pyrittiin tuomaan esille havaintoa, että valtakunnallista ja tilastollista analyysia Suomen kerrostalokannan hissittömyydestä ei vuoden 1997 jälkeen ole tehty. Tilastokeskuksen julkaisema *Rakennukset, asunnot ja asuinolot* -julkaisu on yleensäkin ainoa tilastojulkaisu, josta valtakunnallisia hissitietoja on yleensäkin voinut tarkastella.

Hissi vanhaan kerrostaloon -tutkimuksessa raportoitiin olevan 405 000 asuntoa vuonna 1995, jotka sijaitsivat hissittömässä, vähintään 3-kerroksisessa talossa (Rönkä ym. 1997). Hissittömiä kerrostaloasuntoja oli siis 40 % kaikista vähintään 3-kerroksisissa taloissa sijaitsevista asunnoista. Asukkaita näissä vähintään 3-kerroksisissa hissittömissä kerrostaloissa oli 670 000 ja 170 000 vähintään 4-kerroksisissa taloissa³. Hissittömien porrashuoneiden lukumääräksi raportoitiin noin 50 000, jotka sijaitsivat vähintään 3-kerroksisissa hissittömissä asuinkerrostaloissa. Näistä 3-kerroksisissa taloissa oli 39 000 ja 4-kerroksisissa oli 10 000 porrashuonetta. Ikäryhmän perusteella kaikista hissittömissä asuinkerrostaloissa asuvista 101 000 oli 65 vuotta täyttäneitä. Näistä yli 65-vuotiaista vähintään 3-kerroksisissa asuvia oli 69 000 asukasta ja vähintään 4-kerroksisissa asuvia 33 000 asukasta. Lisäksi oli 23 000 yli 65-vuotiasta hissittömässä asuinkerrostalossa asuvaa asukasta, jotka asuivat enintään 2-kerroksisessa asuinkerrostalossa. Tilastokeskuksen vuoden 1995 tietoihin perustuvaa hissittömien asuinkerrostalojen määrä ei selviä tutkimuksesta. Sen sijaan raportoitiin sekundäärilähteen tilastotieto, jonka mukaan Suomessa oli hissittömiä asuinkerrostaloja 23 000, joista 3-kerroksisia olin noin 18 000 (Ks. Rönkä ym. 1997, 13).

Tulosten analyysissa tuotiin lisäksi esille Ruotsin kerrostalojen ja hissien kaksikermainen absoluuttinen määrä, mutta joka suhteellisesti ei ollut enemmän Suomen hissitilanteeseen verrattuna. Toiseksi keskusteltiin väestön ikärakenteen muutoksista sekä pohdittiin muutospainetta, joita ikärakenteen vanheneminen aiheuttaa olemas-

³ Osa tiedoista Hissittömien asuntojen määrä -taulukosta, jossa riviotsikkojen oletettiin olevan puutteellisia asuinkerrostaloja koskevien tietojen osalta (Ks. Rönkä ym. 1997, 22)

sa olevalle asuntokannalle. Kolmanneksi tarkasteltiin niiden asuinkerrostalojen ominaisuuksia ja asukasrakennetta, joista hissi tyypillisesti puuttui. Tyypillisimmäksi hissittömäksi asuinkerrostaloksi muodostui 3-kerroksinen talo, jossa oli joko osittain tai kokonaan maanpäällinen kellarikerros. Lisäksi korostettiin, että vielä 1980-luvulla kaksi kolmesta rakennetuista asuinkerrostalosta oli hissiton. (Ks. Rönkä ym. 1997, 13–22.)

Paikallisesti ja tilastollisesti hissittömyyttä tarkasteltiin Helsingissä, Espoossa, Kuopiossa, Joensuussa ja Hämeenlinnassa. Helsingin ja Espoon hissittömyyttä analysoitiin Tilastokeskuksen tiedoilla kerrosluvun ja rakennusvuoden perusteella. Muiden kaupunkien hissitiedot perustuivat kunkin kaupungin asuntotoimen hissiselvityksiin, joita uudelleen eriteltiin. Verrattuna muihin kuntiin, Helsingissä oli lukumääräisesti suurin hissittömien asuinkerrostalojen rakennuskanta. Helsingissä 5-kerroksisten talojen hissittömyys havaittiin keskittyneen ennen 1930-luvulla rakennettuihin taloihin, 4-kerroksisten 1950–60-luvun taloihin sekä 3-kerroksisten hissittömyyden 1970–80-luvun taloihin. Kuopion osalta korostettiin, että rekisteritietojen lisäksi kaupungin hissitalanne oli täydennetty maastokäynneillä, joiden perusteella rekistereissä havaittiin puutteita ja virheitä. Lisäksi Kuopion tilanteesta eriteltiin erikseen hissittömät vuokratilat ja asunto-osakeyhtiöt. Kuopiossa hissittömyys havaittiin asunto-osakeyhtiöiden ongelmaksi, jotka olivat useimmiten 4-kerroksia taloja. Hissittömät kiinteistöosakeyhtiöt olivat puolestaan tyypillisesti 3-kerroksia rakennuksia. Joensuussa kaksi kolmesta asuinkerrostalosta havaittiin olevan hissiton, joka tyypillisimmin oli 3-kerroksinen talo. Lisäksi Joensuussa selvitettiin eri kaupunginosissa niiden asukkaiden ikärakenteita, jotka asuvat hissittömissä taloissa. Merkittävön ongelma keskittyi keskustan kerrostaloihin, joissa hissittömissä kerrostaloissa jopa puolet raportoitiin olevan 65 vuotta täyttäneitä. Hämeenlinnassa kerrostalojen hissittömyyttä oli selvitetty vanhusten asumisen edellytyksiä selvittäneen työn yhteydessä. Puolet Hämeenlinnan hissittömistä kerrostaloista havaittiin olleen 3-kerroksisia, vähintään 4-kerroksia oli joka kolmannes ja loput olivat ”2-kerroksia hissittömiä asuinkerrostaloja”. (Rönkä ym. 1997, 22–27.)

Rönkä ym. -tutkimuksessa (1997) hissittömyyden alueellista sijoittumista esitettiin myös paikkatiedon avulla eräillä esimerkki-alueilla. Paikkatietoesityksen yhteydessä hissittömyyden alueellisen vaihtelun syistä erotettiin seuraavat seikat: 1) Hissirakentamisen määräykset ovat vaihdelleet eri vuosikymmeninä. 2) Keskusta-alueilla on suhteellisesti tarkasteltuna runsaasti 4-kerroksia hissittömiä asuinkerrostaloja. Sen sijaan keskustan 5-kerroksisissa oli hissi yleensä varusteena. 3) Kustannussyistä 3- ja 4-kerroksisiin taloihin ei ole voitu rakentaa hissiä. Nämä kerrostalotyyppit sijoittuvat usein kaupunkien reuna-alueille. 4) Maaseutukeskuksissa havaittiin olevan myös keskustaan rakennettu uusia ja matalia kerrostaloja, joissa on hissi ja joihin muutetaan juuri hissien vuoksi ympäröivältä maaseudulta. (Rönkä ym. 1997, 31–35.) Lisäksi raportissa esitettiin asuinkerrostalojen osalta laajennusehdotus Tilastokeskuksen puutteellisesti varustetun asunnon määritelmään. Parannusehdotuksen mukaan

puutteellisesti varustetun asunnon määritelmässä tulisi huomioida asunnon ja rakennuksen esteettömyys hissien osalta sekä rakennuksen saavutettavuus maantason ja puolen kerroksen kulun osalta. (Rönkä ym. 1997, 15.) Kyseistä ehdotusta voidaan pitää tämän hissikartoituksen näkökulmasta erittäin relevanttina huomiona, joka saattaisi myös vaikuttaa hissitilastoinnin käytäntöihin.

2.2

Esimerkkejä kaupunkien hissiselvityksistä

Hissittömyys on paikkaan sidottu. Kuten edellä esitetyt valtakunnalliset ja eräiden kaupunkien hissitiedot toivat esille, jakaantuu hissittömyys epätasaisesti eri aluetasojen välillä. Jotta hissittömyyden ongelma pystyttäisiin seikkaperäisemmin paikantamaan, lähdettiin uudelleen erittelemään kaupunkien hissiselvityksiä, jotka tarkastelivat hissittömyyden jakautumista kaupunkialueiden sisällä.

Valtion asuntorahasto lähetti keväällä 2007 vapaamuotoisen sähköpostitiedustelun niille kunnille, joiden tiedettiin olleen viime vuosina aktiivisia hissitilanteen selvitystyössä⁴. Kunnilta pyydettiin selvityksiä ja kartoituksia hissitilanteesta sekä hissittömyyden jakautumisesta kaupunkialueiden sisällä. Tiedustelussa painotettiin olemassa olevien hissitilastojen toimittamista. Vastauksia saatiin kaikkiaan seitsemän, joista neljä sisälsi tilastotietoja hissittömien talojen ominaisuuksista ja sijoittumisesta kaupunkialueilla. Eräät aineistot sisälsivät asukkaiden ikärakenteen tarkasteluja hissittömässä asuinkerrostaloissa. Tilastoaineistojen lisäksi kunnat toimittivat raporttimuotoon tuotettuja laajempia hissiselvityksiä tai -tarkasteluita. Osa kyseisistä raporteista saatiin internetistä tai kirjastojen tietokannoista (Ks. luku 2).

Tässä 2.2.-luvussa uudelleen eritellään Espoon, Vantaan, Tampereen ja Oulun hissiselvityksiä, jotka on tehty vuosina 2000–2002. Sen sijaan Helsingin, Vantaan, Joensuun ja Kokkolan toimittamia hissitilastoja käytettiin lopulta vain tämän tutkimuksen tausta-aineistona. Syynä ratkaisuun oli tilastoaineistojen vertailtavuuden ongelmat. Kuntien hissiraporttien uudelleen erittelyn tavoitteena on esitellä niin kutsuttuja hyviä käytäntöjä muille kunnille. Hissiraportit sisältävät tilastollisia tarkasteluja niin hissitilanteesta eri kaupunkialueilla, hissittömyyden palvelurakenteelle aiheuttamista kustannuksista, hissien rakentamismahdollisuuksista ja rakentamisen edistämisestä, hissirakentamisen teknisistä vaihtoehdoista ja kustannusten jakamisesta kuin hissihankkeiden avustumahdollisuuksistakin. Tässä uudelleen erittelys-

⁴ Resurssisyyistä kaikille kunnille kyseistä tiedustelua ei ollut mahdollista lähettää. Jatkossa tarkemmat tiedot kuntien esteettömyysstrategioista, hissiohjelmista ja hissikartoituksista tullaan saamaan Valtion asuntorahaston kaikkiin Suomen kuntiin lähettämästä Kunnan asuntomarkkinaselvityksestä, jossa kyseiset kohdat lisättiin vuoden 2007 kyselykierroksella. Näin ollen olisi erittäin tärkeätä, että kunnat ilmoittaisivat Kuntien asuntomarkkinaselvityksessä myös hissiasiaan liittyvät selvitystyönsä, jotta jatkossa näiden tietojen pohjalta kaupunkien selvitystyöt osattaisiin paremmin kartoittaa.

sä keskitytään hissitilanteen tilastollisen kuvailun lisäksi raporttien esittämiin hissittömyydestä aiheutuviin välillisiin vaikutuksiin kaupunkien väestö- ja palvelurakenteelle. Lisäksi eritellään raporttien esittämiä varsin yhtenäisiä hallinnollisia ja palvelurakenteen kustannustaloudellisia motiiveja, jotka perustelivat hissiselvityksen toteuttamista kaupungeissa. Samalla raporttien hissitiedot ovat tärkeitä taustatietoja siinä eri tasoilla tehtävässä hissittömän rakennuskannan kohdentamistyössä, jota suoritetaan 1,4 miljoonan rakennuskannassa ja 2,7 miljoonan asuntokannassa.

Luvun 2.2 rakenne etenee siten, että alaluvuissa 2.2.1 - 2.2.4 eritellään edellä mainittujen kriteerin perusteella kunkin kaupungin hissiraportteja ja pyritään nostamaan niitä hissittömyyteen liittyviä asiakohtia, joita raporteissa on korostettu. Tarkastelun pääpaino on kuitenkin kaupunkien hissitilanteen keskeisten tilastotietojen esittelyssä. Luku päättyy alaluvussa 2.2.5 yhteenvetoon hissiselvitysten ja hissirakentamisen motiiveista sekä vertailuun hissittömyyden sijoittumisesta kaupunkialueiden ja ikäryhmien välillä.

2.2.1

Espoo

Espoon hissityöryhmän raportti (Espoon kaupunki 2002) on osa Espoon kaupungin vuosille 2001–2005 laaditun asunto-ohjelman toimenpiteitä. Asunto-ohjelman hyväksymisen yhteydessä vuonna 2000 päätettiin, että kaupungissa selvitetään hissien rakentamistarve ja että kaupunki ryhtyy myöntämään 10 %:n hissien rakentamis- ja korjausavustusta kaupungin alueella sijaitseville kohteille. Kyseinen päätös oli linjassa valtion, pääkaupunkiseudun ja kehyskuntien välisen yhteistoiminta-asiakirjan (2000) kanssa, jossa osapuolten kesken sovittiin kuntien tukevan hissien rakentamista hissittömiin kerrostaloihin ottamalla käyttöön 10 %:n hissiavustus. Lisäksi hissiselvitys oli osa Espoon asuntopoliittista strategiaa, jonka yhtenä tavoitteena oli toteuttaa esteettömiä ja turvallisia asuntoja palvelutarjonnaltaan keskeisille paikoille sekä ikäihmisten erityistarpeiden mukaisesti. Muita hallinnollisia motiiveja hissiselvitykselle oli vuonna 2000 Valtioneuvoston hyväksymä Asuntopoliittinen strategia vuosille 2000–2003, jonka yhtenä tavoitteena oli huomioida väestön ikääntymisestä aiheutuvat tarpeet uudisrakentamisessa, nykyisessä asuntokannassa sekä erilaisten palvelujen kehittämisessä. Lisäksi Valtioneuvoston Asuntopoliittisen strategian tavoitteena oli lisätä hissirakentamista olemassa olevassa asuntokannassa.

Raportissa hissiselvityksen (Espoon kaupunki 2002) toteuttamiselle esitetään myös väestö- ja palvelurakenteellisia motiiveja. Väestörakenteen näkökulmasta 75 vuotta täyttäneiden lukumäärän ennustetaan nousevan Espoossa vuoteen 2010 mennessä noin 4600 asukkaalla (65 %). Palvelurakenteen näkökulmasta väestön ikääntymisen tuomiin haasteisiin vastataan painottamalla entistä enemmän avopalveluja. Toisin sanoen siirtymä avopalveluihin raportoidaan tarkoittavan sitä, että entistä huono-

kuntoisemmat asukkaat asuvat palvelujen turvin kotona ja hissi nähdään yhtenä tärkeimmistä avopalveluihin siirtymisen mahdollistajana liikunta- ja toimintarajoitteisten asukkaiden kohdalla. Samalla hissirakentaminen nähdään osana laajempaa asuntojen, rakennusten ja pihojen esteettömyysrakentamista, joka hyödyttää kaikkia asukasryhmiä.

Hissiselvityksessä raportoidaan myös kyselystä, joka vuonna 2001 oli tehty Espoon alueellisille sosiaali- ja terveyskeskuksille. Kyselyssä tiedusteltiin mitä ongelmia hissittömyys aiheuttaa vanhusväestölle sekä millaisia palvelutarpeita hissittömyyden vuoksi syntyy sosiaali- ja terveystoimelle. Tuloksena raportoidaan, että hissittömässä talossa asuminen hankaloittaa vanhusten lisäksi myös vammaisten, pitkäaikaisairaiden sekä lapsiperheiden elämää. Hissittömyydestä johtuva omaan asuntoon eristäytyminen tulkitaan vähentävän sosiaalisia suhteita, koska etenkin ikääntyneillä ystävät kuuluvat yleensä samaan ikäluokkaan. Samalla yksinasumisen korostetaan lisääntyneen sekä ulkoilun ja liikkumisen tulkitaan vähenevän alentuneen toimintakyvyn seurauksena, joilla tulkitaan olevan yhteisvaikutuksia asukkaan hyvinvointiin hissittömyyden kanssa. Kyselyn perusteella kotihoitopalvelujen kysynnän ennustetaan kasvavan väestön ikääntyessä ja palvelurakenteen painottuessa kotona asumisen tukemiseen. Toisaalta elin- ja asuinympäristön ominaisuuksien korostetaan vaikuttavan siihen, missä vaiheessa ja kuinka paljon ammattiapua tarvitaan. Lisäksi tärkeänä nähdään, että myös silloin kun henkilöllä alentunut toimintakyky, on inhimillisesti ja taloudellisesti parasta kotona asuminen.

Sosiaali- ja terveystoimen kyselyn perusteella hissittömyyden raportoidaan vaikuttavan myös palveluasuntojen kysyntään. Muuttamisen taustalla ei aina ole niinkään hoivapalvelujen todellinen tarve vaan liikuntaesteiselle soveltumaton asunto. Tämän ei tulkita olevan tarkoituksenmukaista palvelurakenteen kannalta, joka aiheuttaa turhia lisäkustannuksia kaupungin palvelurakenteelle. Jossain tapauksissa jopa sairaalasta kotiutumisen raportoidaan viivästyneen Espoossa, koska asukas ei ole voinut kotiutua apuvälineineen esteelliseen asuntoon. Espoon sosiaali- ja terveystoimessa oli myös konkreettisesti laskettu hissittömyydestä aiheutuneita kustannuksia kaupungin palvelurakenteelle, joista raportoidaan hissiselvityksessä. Vuonna 2000 laskettiin olleen yhteensä 327 000 kotihoidon käyntiä, ja käynnin keskihinta nykyrahaksi muutettuna oli noin 31 euroa. Kotihoidon käynneistä 5-10 % arvioitiin olleen asiointikäyntiä, joiden tarve on syntynyt hissittömyydestä. Näin ollen kyseinen 5-10 % osuus tarkoitti kokonaisuudessaan 16 350–32 700 käyntiä, joiden kustannukset aiheuttivat 49 000–100 000 euron lisälaskun Espoon sosiaali- ja terveystoimelle.

Hissityöryhmä tarkastelee hissiselvityksessä (Espoon kaupunki 2002) myös Espoon hissitilannetta. Raportti sisältää hissittömien rakennusten lukumäärätiedot, niiden alueellisen sijoittumisen, rakennusten iän ja hallintamuodon sekä hissittömissä rakennuksissa asuvien asukkaiden ikärakenteiden tarkastelut. Lisäksi erikseen tarkastellaan Espoonkruunu Oy:n hissittömien rakennusten lukumäärätietoja, niiden alueellista sijoittumista sekä hissittömien talojen porrashuonelukumääriä. Espoon

hissittömistä, vähintään 3-kerroksista asuinkerrostaloista 659 taloa oli 3-kerroksisia (74 %), 4-kerroksia taloja oli 221 (25 %) ja 5-kerroksisia oli 13 taloa vuonna 2001. Hissittömien talojen kokonaismäärä oli 90 % kaikista 3-kerroksisista asuinkerrostaloista Espoossa, 4-kerroksisten 67 %, mutta yli 4-kerroksisten lukumäärä vain 2,5 %. Alueellisesti hissittömien talojen raportoidaan sijoittuneen määrällisesti eniten Suur-Leppävaaraan. Kerrosluvuittain eriteltynä lukumääräisesti eniten 4-kerroksisia hissittömiä taloja oli Suur-Espoonlahdessa (99 kpl) ja 3-kerroksisia määrällisesti eniten Suur-Matinkylässä (204 kpl).

Espoon hissittömistä asuinkerrostaloista suurin osa on rakennettu 1970-luvulla Suur-Matinkylään. 1960-luvulla hissittömien talojen rakentamisen raportoidaan keskittyneen puolestaan Suur-Tapiolaan ja 1980- ja 1990-luvuilla tuotanto jakaantui tasaisesti suuralueiden välillä. Hallintamuodon mukaan tarkasteltuna suurin osa Espoon hissittömistä asuinkerrostaloista oli asunto-osakeyhtiöitä (650 kpl). Espoonkruunun omistuksessa oli 120 kpl, kiinteistöosakeyhtiöiden, jotka ovat muiden kuin Espoon kaupungin omistuksessa oli 60 kpl sekä yksityisten yritysten omistuksessa oli 30 kpl. Espoonkruunu Oy:n hissittömien rakennuksista 79 oli 3-kerroksisia taloja (65 %) ja 4-kerroksisia oli 41 taloa (34 %). Asuntoja 3-kerroksissa Espoonkruunun hissittömissä taloissa oli noin 1500 ja 4-kerroksissa 930 asuntoa. Porrashuoneita 3-kerroksissa Espoonkruunun hissittömissä taloissa oli 155 ja 4-kerroksissa oli 78 porrashuonetta.

Asukkaiden ikärakenteen perusteella Suur-Tapiolassa raportoidaan olevan lukumääräisesti eniten sekä yli 55- että yli 75-vuotiaiden ikäryhmään kuuluvia, jotka asuivat hissittömissä taloissa vuonna 2001. Näistä edelliseen ikäryhmään kuuluvia oli 4188 asukasta ja jälkimmäiseen 1267 asukasta. Raportin perusteella suuria määriä yli 55-vuotiaita ja hissittömissä taloissa asuvia oli myös Suur-Leppävaarassa (4128 asukasta), Suur-Espoonlahdessa (3834 asukasta) ja Suur-Matinkylässä (3033 asukasta). Vastaavat suuralueet painottuivat myös yli 75-vuotiaiden ikäryhmässä.

2.2.2

Vantaa

Vantaalla on tehty virkamiestyönä kaksi hissiselvitystä, joista ensimmäinen oli Hissityöryhmä 1:sen Hissit kerrostaloihin -niminen perusselvitys (Vantaan kaupunki 2000). Hissityöryhmä 1:sen tehtävänä oli selvittää Vantaalla 1) hissittömien, vähintään 3-kerroksisten asuinrakennusten sijainnit; 2) hissien rakentamistarpeet kyseisiin rakennuksiin; 3) eri viranomaisten ja asiantuntijoiden käsitykset mahdollisuuksista ja halukkuudesta rakentaa hissejä vanhoihin kerrostaloihin; sekä 4) hissirakentamisen vaihtoehtoja. Raportin toimenpidesuosituksissa esitettiin lisäselvityksen tekemistä, jossa keskeistä olisi yleisen hissitietouden lisääminen tiedotustoiminnalla sekä siihen liittyvien toimintatapojen luominen kaupungin organisaation sisällä. (Vantaan kaupunki 2000)

Hissityöryhmä 2:sen raportissa (Vantaan kaupunki 2001) selvitettiin annettujen toimenpide-esitysten lisäksi hissien rakentamisesta koituvia etuja asukkaille, palvelurakenteen kustannussäästöjä sekä hissien rakentamistarpeita ja -mahdollisuuksia. Samalla kyseiset 1) väestörakenteelliset 2) sosiaali- ja terveystoimen kustannustaloudelliset motiivit olivat niitä tekijöitä, jotka perustelevat Vantaa kaupungin hissiprojektia ja sen tavoitteita. Väestörakenteellisina motiiveina korostettiin yli 65-vuotiaiden väestömäärän kasvua, joka vuodesta 2000 vuoteen 2010 ennustettiin kasvavan 8700 asukkaalla (38 %). Kerrostalovaltaisista palvelualueista kasvun ennustettiin olevan suurinta Martinlaakson alueella (41 %), pienintä Tikkurilan alueella (19 %), mutta lukumääräisesti eniten yli 65-vuotiaita ennustettiin olevan edelleen Myyrmäen palvelualueella (Vantaan kaupunki 2000; Vantaan kaupunki 2001).

Kustannustaloudellisina motiiveina korostettiin hissittömien talojen aiheuttamia menoja sosiaali- ja terveystoimelle. Tarkastelu kohdennettiin asiakastapauksiin, joissa kotipalvelua oli jouduttu tarjoamaan ainoastaan hissittömyyden vuoksi. Vuonna 1999 hissittömyyden vuoksi säännöllisenä kotipalvelun asiakkaana laskettiin olevan 24 asiakasta, joka oli 3 % kaikista 790 Vantaa sosiaalitoimen kotipalvelun piirissä olevasta asiakkaasta. Näiden lisäksi raportoitiin asiakkaista, jotka ovat epäsäännöllisessä palvelussuhteessa hissittömyyden vuoksi, mutta joiden määrä ei ole tiedossa. Hissittömyyden vuoksi kotipalvelua saavan asiointikäyntejä laskettiin olevan keskimäärin kaksi viikossa eli 100 kertaa asiakasta kohden vuodessa. Yhden kotipalvelukäynnin hinnaksi laskettiin puolestaan 27€ euroiksi muutettuna. Näin ollen Vantaalla ainoastaan hissittömyydestä aiheutuvat kustannukset olivat noin 66 000 € vuonna 2000. Kustannuspaineita korostettiin syntyvän myös palveluasumisen kysynnän lisääntymisestä, joita asuinkerrostalojen hissittömyys Vantaalla aiheuttaa. Tätä hissittömyydestä aiheutuvaa palveluasuntojen kysyntää Hissityöryhmä 2 nimittää tavalisen asuntokannan rakenteellisena ongelmana, palveluasuntojen kysynnän ”turhana” tarpeena, joka vääristää palvelurakennetta. Koska ikääntyneiden kaupunkilaisten määrää lisääntyy tulevaisuudessa, korostetaan palveluasuntojen kohdentamista ensisijaisesti niille, jotka tarvitsevat asiointipalvelua ”raskaampaa” palvelutarjontaa. (Vantaan kaupunki 2001.)

Väestö- ja palvelurakenteellisten motiivien lisäksi hissirakentamisen perusteluissa korostetaan niiden kaupunkilaisten hyvinvointivointi näkökulmia, joiden toimintakyky on alentunut. Ikääntyneiden osalta toimintakyvyn alenemisen esitetään etenevän vaiheittain: Aluksi liikkuminen vähenee vähemmän tärkeiden tarpeiden osalta, kuten ulkoilun tai talon kellaritiloissa liikkumisen osalta. Tämän tulkitaan vähentävän sosiaalisia kontakteja, liikunnan määrää ja vähitellen toimintakyky alenee vähäisestä liikkumisesta johtuen. Pahimmassa tapauksessa asukkaan tulkitaan olevan asunnon ”vankina”, ja turvallisuuden ja yksinäisyyden kokemukset lisäävät palvelutarvetta. (Vantaan kaupunki 2001.) Lisäksi korostetaan hissien päivittäistä toimintaa helpottavaa vaikutusta muissa kuin liikuntarajoitteisten asukasryhmissä: hissistä hyötyvät paitsi lapsiperheet, tilapäisesti vammautuneet, myös kaikki

kerrostaloissa asuvat tai niissä vierailevat, jotka suorittavat tavarankuljetusta kerrosten välillä (Vantaan kaupunki 2000).

Kaiken kaikkiaan Vantaan kaupungin hissityöryhmän 2 raportissa hissirakentamisen hyödyiksi kiteytetään kiinteistöjen ja asuntojen käytettävyyden parantuminen, turvallisuuden lisääntyminen sekä ajan säästö kaikille asukkaille. Lisäksi hissien yhteisiksi eduiksi lasketaan asuntojen ja kiinteistöjen hintojen nousu sekä asunnon myynnin helpottuminen. Liikuntarajoitteisten asukkaiden kohdalla hissien kiteytetään ylläpitävän asukkaan omatoimisuutta ja mahdollisuutta asua tutussa asuinympäristössä. Näin ollen Vantaan kaupungin hissiprojektien tavoitteena oli 1) saattaa Vantaan kerrostaloalueen hissit nykyvaatimusten tasolle ja palvelemaan vammaisia, vanhuksia, lapsiperheitä sekä kaikkia kerrostaloissa liikkuvia; 2) mahdollistaa asumisen jatkuminen kotona tai totutulla alueella myös muuttuneiden olosuhteiden jälkeen (Vantaan kaupunki 2001, myös Vantaan kaupunki 2000).

Jotta hissiprojektin toimenpiteiden laajuutta ja tuloksia pystytään Vantaalla jatkossa seuraamaan, selvitettiin sekä Hissityöryhmä 1 että Hissityöryhmä 2 toimesta hissittömien asuinkerrostalojen määrä, niiden rakennusvuodet ja alueelliset sijainnit sekä hissittömissä taloissa asuvien asukkaiden ikärakenteet. Lisäksi tarkasteltiin hissittömien talojen rakennuttaja- ja hallintasuhteita. Tuloksina kolmi- tai neljäkerroksisista asuinkerrostaloista hissittömiä raportoitiin vuonna 2001 olleen 761 taloa 860:sta (88,5 %). Tikkurilassa oli Vantaan palvelualueista lukumääräisesti eniten hissittömiä taloja. Palvelualueittain lukumääräisesti eniten hissittömiä taloja oli Tikkurilan alueella 264, joka oli 90,4 % kaikista 3-4 -kerroksista asuinkerrostaloista. Tikkurilassa oli tosin myös suurin 3-kerroksisten asuinkerrostalojen rakennuskanta. Lisäksi muita lukumääräisesti suuria hissittömiä asuinkerrostaloalueita oli Korso-Koivunkylässä (231 taloa; 91,7 %) ja Myyrmäessä (101 taloa; 80,8 %). Rakentamisvuosikymmenen ja palvelualueuokituksen perusteella eniten hissittömiä asuinkerrostaloja rakennettiin 1970-luvulla Korso-Koivunkylään (108 kpl) ja muina vuosikymmeninä lukumääräisesti eniten Tikkurilaan (58–83 kpl/vuosikymmen). Koko Vantaan kaupungissa lukumääräisesti eniten hissittömiä taloja rakennettiin 1970-luvulla (268 kpl).

Asukkaiden ikärakenteen perusteella, niistä 75 vuotta täyttäneistä, jotka asuvat asuinkerrostaloissa, yhteensä 793 henkilön (79,6 %) raportoidaan asuvan asuinkerrostaloissa Vantaan palvelualueilla, joissa ei ole hissiä. Näistä lukumääräisesti eniten sijoittui Tikkurilan palvelualueelle (343 asukasta; 43,3 %). Myös Myyrmäessä (196 asukasta) ja Korso-Koivunkylässä (160 asukasta) asui runsaasti 75 vuotta täyttäneitä henkilöitä taloissa, joissa ei ollut hissiä. Niin ikään 65 vuotta täyttäneistä lukumääräisesti eniten asui hissittömissä taloissa Tikkurilan palvelualueella (1049 asukasta), joka oli 42 % kaikista tarkastelluista Vantaa palvelualueiden hissittömissä asuinkerrostaloissa asuvista 65-vuotta täyttäneistä henkilöistä. Kerrosluvuittain eriteltyinä sekä 3- että 4-kerroksisissa hissittömissä asuinkerrostaloissa asuvia ja 65 vuotta täyttäneitä oli lukumääräisesti eniten myös Tikkurilan alueella. Lisäksi Myyrmäessä (540

asukasta) ja Korso-Koivunkylässä (551 asukasta) asui 3-tai 4-kerroksissa hissittömissä taloissa runsaasti 65 vuotta täyttäneitä henkilöitä, jos tilannetta verrataan Vantaan hissittömien asuinkerrostalojen kokonaisasukasmäärään (2490 asukasta).

Hallintasuhteen perusteella hissittömiä asuinkerrostaloja oli enemmän asunto-osa-kehtiöissä (424 kpl) kuin vuokra-taloissa (311 kpl). Palvelualueilla tarkasteltuna hissittömiä asunto-osa-kehtiöitä sijaitsi lukumääräisesti eniten Tikkurilassa (155 kpl). Hissittömiä vuokra-taloja sijaitsi puolestaan lukumääräisesti eniten Tikkurilassa ja Korso-Koivunkylässä (71 kpl molemmissa). Rakennuttajaperustaisesti hissittömät talot olivat tyypillisesti rakennutettu muun tahon (611 kpl) kuin Vantaan kaupungin (150 kpl) toimesta.

2.2.3

Tampere

Tampereen asuntopoliittisen työryhmän kokouksessa päätettiin vuonna 2001 perustaa hissityöryhmä, jonka tarkoituksena oli valmistella selvitys ja esitys siitä, miten Tampereen kaupunki voisi edistää hissien rakentamista (Tampereen kaupunki 2001). Hissityöryhmän perustamista edelsi laaja keskustelu kiinteistöalan yhteisöjen, kaupungin luottamusmiesten sekä asukkaiden välillä. Lisäksi taustalla vaikutti vilkas valtakunnallinen keskustelu asumiskysymyksistä sekä valtakunnallinen asuntopoliittinen strategia, jossa korostettiin asumisen esteettömyyden lisäämistä. Toisaalta Tampereen hissityöryhmän raportissa (2001) korostetaan, että vaikka hissirakentamisen hyödyt ovat ilmeiset, niin suuria toimenpiteitä hissien rakentamiseksi vanhaan rakennuskantaan ei ole Suomessa käynnistynyt 2000-luvun alkuun mennessä. Tämä siitäkin huolimatta, että valtion korostetaan tarjoavan varsin kattavia hissien korjaus- ja rakentamisavustuksia ja kunnilla on omia paikallisesti käytössä olevia korjaus- ja rakentamisavustuksia. Syyksi passiivisuuteen esitetään taloyhtiöiden päätöksentekoprosessien monimutkaisuutta. Päätöksenteon vaikeutta aprikoidaan lisäävän myös se, että hissien rakentamisen nähdään useimmiten talokohtaisena ja vapaaehtoisena panostamisena laatuun, toisin kuin monet pakolliset tekniset korjaukset taloissa tai taloyhtiöissä.

Kuten Espoon ja Vantaan raporteissa, myös Tampereen raportissa (Tampereen kaupunki 2001) esitetään sekä palvelurakenteellisia että eettisiä perusteluita hissien rakentamiselle. Palvelurakenteen näkökulmasta hissien puuttumisen tulkitaan aiheuttavan vanhukselle tai vammaiselle lisääntyvää tukipalvelujen tarvetta, sosiaalisen kanssakäymisen ja liikkumisen vaikeutumista, tapaturmariskejä sekä ennen aikaista laitoshoidon tarvetta. Eettisinä motiiveina korostetaan yhteiskunnan heikommille jäsenille tuotettavien palvelujen ajatusta, jossa hyödyt syntyvät paitsi inhimillisen elämän laadun paranemisesta myös hoidon ja palvelujen oikean tason toteutumisesta ajallaan – ilman, että ainoastaan asuintalon hissittömyys pakottaa ennen aikaisesti hakeutumaan palvelujen asiakkaaksi.

Kustannustaloudellisia motiiveja hissien rakentamiselle esitetään myös Tampereen hissiraportissa (Tampereen kaupunki 2001). Vuonna 1999 yhden kotipalvelun hinnaksi Tampereella laskettiin euroiksi muutettuna noin 38 euroa, joka vuositasona merkitsi noin 1900 € asiakasta kohden. Vastaavasti yhden vanhuksen laitoshoidon laskettiin maksavan kuukaudessa 1900 €. Kyseiset luvut yhdistettiin hissiraportissa Stakesin (1999) laskelmiin hissirakentamisesta koituviin kustannuksiin 12 asunnon rapussa. Tuloksena raportoidaan, että hissi rakentaminen 2000-luvun alun rakentamiskustannuksilla maksoi kunnalle saman verran kuin viikoittainen kotiapu kolmelle asukkaalle tai kolmen kuukauden vanhainkotihoito yhdelle vanhukselle. Lisäksi korostettiin hissittömyydestä aiheutuvia epäsuoria kustannustaloudellisia haittoja: mitä maksavat yksittäiset porrastapaturmat, eristäytyneisyydestä johtuvat mielen-terveyshäiriöt ja sosiaalisen kanssakäymisen vaikeutuminen. Hissirakentamisen kustannustaloudellisin perusteluina tarkasteltiin myös hissittömyyden vaikutusta asuntojen hintoihin Tampereen kaupungissa. Asian selvittämiseksi oltiin yhteydessä Kaukajärviösuuskuntaan sekä kiinteistövälittäjiin. Kaukajärviösuuskunnasta oli saatu tilastotietoa vuosina 1999–2001 asuntojen myyntihinnoista sekä hissittömissä että hissillisissä taloissa. Asuntojen raportoidaan olleen pääosin 2 h + k / kk ja 50–60 m²:n kokoisia. Myyntitilastojen perusteella karkeasti pääteltiin, että asunnosta, joka sijaitti hissillisessä talossa, saatiin keskimäärin 50 € suurempi neliöhinta kuin hissittömässä talossa sijaitsevaan asuntoon. Myös kiinteistövälittäjien raportoituihin olevan samoilla kannoilla eli keskimäärin 5-10 % suuruisesta hissien tuomasta lisäarvosta kaksion hintaan. Lisäksi raportissa korostettiin hissien helpottavan asunnon myymistä.

Hissityöryhmä teetti osana selvitystyötään Tampereen Aluekehityksellä hissikartoituksen vuonna 2001, joka ulotettiin kaikkiin hissittömiin 3-4 -kerroksisiin asuinkerrostaloihin Tampereella. Selvitys tehtiin maastokartoituksena, jonka pohjana käytettiin Väestötietojärjestelmän rakennus- ja huoneistorekisteriä. Lisäksi saatuja tietoja yhdistettiin Väestötietojärjestelmän väestörekisterin tietoihin asukkaiden ikärakenteen osalta. Aineisto sisälsi kokonaisuudessaan 998 taloa, joista 914 talosta saatiin hissitieto. Hissitietoa ei saatu 84 talosta, joissa kerrosluvun raportoidaan osoittautuneen virheelliseksi tai tietoa ei päästy tarkastamaan maastokäynnillä. Lisäksi korostetaan, että hissitilanne oli tarkistettu vain yhdestä rapusta, eli jos talossa oli sekä hissittömiä että hissillisiä rappuja, se ei tullut esille selvityksessä. Myöskään vanhainkoteja tai vanhusten palvelutaloja ei sisällytetty tarkasteluun, vaan tarkastelu sisälsi ainoastaan 3-4 -kerroksiset asuinkerrostalot. Aineiston keruu ja raportointi suoritettiin suuralueittain. Raportoinnissa Tampereen hissitilannetta tarkasteltiin seuraavien indikaattoreiden perusteella: hissillisten ja hissittömien asuinkerrostalojen absoluuttinen ja suhteellinen osuus, hissittömien rappukäytävien lukumäärä, hissittömien asuinkerrostalojen lukumäärä rakentamisvuosikymmenen perusteella, hissittömissä taloissa asuvien asukkaiden ikärakenne sekä Keskeisen suuralueen rappukäytävien lukumäärä, joissa asuu vähintään neljä yli 55-, yli 65- tai yli 75-vuotias- ta asukasta. (Tampereen kaupunki 2001.)

Suuralueista lukumääräisesti eniten 3-4 -kerroksisia taloja raportoidaan olleen vuonna 2001 Keskisellä suuralueella (306 kpl). Myös Lounaisessa (174 kpl) ja Kaakkoisessa (160 kpl) suurpiirissä raportoituihin olevan lukumääräisesti paljon 3-4 -kerroksisia asuinkerrostaloja. Hissittömiä 3-4 -kerroksisia asuinkerrostaloja raportoidaan olleen vuonna 2001 Tampereella 728 taloa eli lähes 80 % koko 3-4 -kerroksisesta rakennuskannasta. Näistä 3-kerroksisia oli 598 taloa ja 4-kerroksisia oli 130. Suuralueittain tarkasteltuna lukumääräisesti eniten hissittömiä taloja oli Keskisellä suuralueella (222 kpl), jossa oli myös lukumääräisesti eniten 4-kerroksisia hissittömiä taloja (89 kpl). Lukumääräisesti paljon hissittömiä taloja oli myös Kaakkoisella (141 kpl), Lounaisella (140 kpl) sekä Eteläisellä suuralueella (115 kpl). Lukumääräisesti eniten hissittömiä 3-kerroksisia taloja oli Kaakkoisella (135 kpl), Keskisellä (133 kpl) sekä Lounaisella (125 kpl) suuralueella.

Hissittömien rappukäytävien lukumäärä 3-4 -kerroksisissa asuinkerrostaloissa oli puolestaan yhteensä 1930 vuonna 2001. Näistä Keskisellä suuralueella raportoidaan olleen 585 rappukäytävää sekä Eteläisellä 321 ja Kaakkoisella suuralueella 327 rappukäytävää. Rakentamisvuosikymmenen perusteella noin puolet (359 kpl) Tampereen hissittömistä 3-4 -kerroksisesta talosta raportoidaan olevan rakennettu 1960- ja 1970-luvulla. Suuralueittain tarkasteltuna 1950-luvulla lukumääräisesti eniten hissittömiä rakennettiin Keskiselle suuralueelle (76 kpl). Puolestaan 1960-luvulla Lounaiselle (49 kpl), Eteläiselle (47 kpl) ja Keskiselle suuralueelle (36 kpl). 1970-luvulla hissittömien 3-4 -kerroksisten talojen rakentaminen jakaantui varsin tasaisesti kaikkien suuralueiden välillä (44–14 kpl). 1980- ja 1990-luvuilla lukumääräisesti suurinta hissittömien talojen rakentaminen oli Kaakkoisella suuralueella (44 ja 36 kpl).

Väestönrakenteen perusteella lukumääräisesti eniten asukkaita raportoidaan olleen vuonna 2001 Tampereella Keskisellä suuralueella, 58 000 asukasta (30,4 %). Yli 30 000 asukasta asui myös Koillisessa, Kaakkoisessa sekä Lounaisessa suurpiirissä. Koko kaupungin väestöstä 75 vuotta täyttäneitä raportoidaan olleen 5,7 % ja 55 vuotta täyttäneitä oli lähes 25 %. Suuralueittain tarkasteltuna suhteellisesti ikääntyneintä väestöä asui Keskisellä suuralueella, jossa alueen väestöstä 31 % oli 55 vuotta täyttäneitä ja 75 vuotta täyttäneitäkin oli 10 % alueen väestöstä. Myös muilla suuralueilla asuvista keskimäärin noin viidennes oli 55 vuotta täyttäneitä, sen sijaan 75 vuotta täyttäneiden osuus jäi keskimäärin alle 5 %. Asukkaita 3-4 -kerroksisissa taloissa oli lukumääräisesti eniten Keskisellä suuralueella (7224 asukasta); vastaavasti lounaassa oli 5849 asukasta, kaakossa 5244 asukasta sekä etelässä 4310 asukasta. Hissittömissä taloissa lukumääräisesti eniten 55 vuotta täyttäneitä oli Keskisellä suuralueella (1900 asukasta); vastaavasti lounaassa oli 1293 asukasta, etelässä 1260 asukasta sekä kaakossa 812 asukasta. Rappukäytävän mukaan tarkasteltuna Keskisellä suuralueella raportoidaan olleen 585 hissittömää rappukäytävää vuonna 2001. Näistä 29 rapussa asui vähintään neljä asukasta (5 %), jotka olivat täyttäneet 75 vuotta. Vastaavasti 65 vuotta täyttäneiden kohdalla hissittömien rappukäytävien lukumäärä oli 117 (20 %) ja 55 vuotta täyttäneiden kohdalla 227 (39 %).

2.2.4

Oulu

Oulun kaupunginhallitus asetti vuonna 2001 hissityöryhmän, jonka tehtävänä on selvittää hissien rakentamismahdollisuudet Oulun kaupungissa, laatia hissiselvitys sekä toteuttaa taloyhtiöille suunnattu tiedotus- ja markkinointikampanja hissi-rakentamisen edistämiseksi. Lisäksi kaupungin hallitus päätti vuosina 2002–2004 myöntää kaupungin avustusta hissien rakentamiseen 15 % asunto-osakeyhtiöille ja 5 % aravalainoitetuille vuokrataloille Valtion tuen ohella. Hissiselvityksen tavoitteena oli selvittää hissittömien kerrostalojen määrä, hissien rakentamistarve, rakentamista koskevat viranomaismääräykset, tekniset ratkaisut sekä hissien rakentamisella saavutettavat edut asukkaille ja kunnalle. Kuten muissakin tarkastelluissa hissiselvityksissä, myös Oulun raportissa esitetään niin eettisiä, väestö- ja palvelurakenteellisia kuin hallinnollisia perusteluja hissien rakentamiselle ja hissiselvityksen tekemiselle. Hallinnollisesta näkökulmasta korostetaan hallituksen asuntopoliittiseen strategiaa vuosille 2000–2003, johon sisältyy hissi-, esteettömyys- ja avopalvelujen kehittämisohjelman käynnistäminen. Myös lähiuudistus 2000 -ohjelma saa maininnan, jossa raportin mukaan korostetaan kestävä kehityksen mukaista, sosiaalista, kulttuurista ja toiminnallista hyvinvointia sekä elinkaariasumisen mahdollistavaa esteettömyyttä.

Väestörakenteellisina perusteluina Oulun raportissa korostetaan väestön ikääntyessä korostunutta tarvetta esteettömään asumiseen ja asuinympäristöön. Lisäksi hissittömyyden korostetaan vaikeuttavan paitsi vanhusten ja liikuntarajoitteisten myös muiden asukasryhmien, kuten lapsiperheiden jokapäiväistä liikkumista. Palvelurakenteellisesta näkökulmasta hissien puute korostetaan aiheuttavan kustannuksia lisääntyvän kotihoidon, tukipalvelujen ja ennenaikaisen laitoshoidon tarpeen myötä vanhuksilla ja vammaisilla. Lisäksi hissittömyyden tulkitaan lisäävän tapaturmariskejä ja vaikeuttavan sosiaalista kanssakäymistä. Jotta tulevaisuuden palvelurakenteen haasteista voidaan selvitä, Oulun kaupungin strategiassa yhdeksi tavoitteeksi on asetettu, että 91 % yli 75 vuotiaista selviytyy omassa kodissaan tarvittavien palvelujen turvin. Lisäksi raportoidaan, että kyseisen strategiakohdan perusteella kotihoidon ympäristöjen suunnittelu kytkeytyy koko asunto- ja yhdyskuntasuunnitteluun. Asunto- ja yhdyskuntasuunnittelun pitkän aikavälin tavoitteeksi asetettiin kaikkien asuntojen ja lähiympäristön suunnittelu sellaiseksi, ettei liikkumiskyvyn heiketessä asukkaan tarvitse muuttaa omasta kodista. Tällöin puhutaan ns. elinkaariasunnoista. Lisäksi raportissa korostetaan, että nykyisin suurempi osa ikääntyneistä ihmisistä asuu puutteellisesti verrattuna muuhun väestöön. Kotona asumista raportoidaan vaikeuttavan erityisesti liikkumisen esteet kuten asuintalojen hissittömyys ja puutteelliset hygieniatilat.

Hissirakentamisen kustannustaloudellisia motiiveja perustellaan seikkaperäisesti kolmen eri tutkimuksen avulla. Ensinnäkin raportissa esitetään, että Oulun kaupungin kotihoidossa helmikuussa 2002 oli noin 1000 säännöllisesti palveluita tarvitsevaa

asiakasta. Tehtyjen kartoitusten mukaan heistä 167 (16,7 %) raportoitiin asuvan hissittömässä kerrostalossa. Samanaikaisesti palvelutaloihin jonottavista 15 prosentilla raportoitiin hissittömyyden olevan pääasiallinen syy palvelutaloon hakeutumiselle. Laskelmien mukaan, niiden kohdalla, jotka ovat kotihoidon asiointipalvelun piirissä, suorittaa kotihoidon henkilöstö heille pääsääntöisesti kaksi kaupassakäyntiä viikossa. Näin ollen tukipalveluna tuotetun kaupassakäynnin kokonaiskustannukset laskettiin Oulussa olleen noin 600 000 € vuonna 2002. Toiseksi kustannustaloudellisia perusteluina esitetään Stakesin (1999) tutkimuksen tuloksia, jossa vertailtiin hissien rakentamisen ja käytön sekä kotihoidon vuosikustannuksia. Kolmanneksi esitetään Kati Yrttiahon pro-gradu -työn tuloksia, jossa selvitettiin hissien ja korjausrakentamisen vaikutuksia vanhusten kotona asumiseen. Työssä käytettiin kahta esimerkkitapausta, jossa verrattiin näiden edellyttämien palvelujen tuottamiskustannuksia hissi- ja korjausrakentamisen kustannuksiin sekä tarkasteltiin näin syntyviä kustannussäästöjä kaupungille. Kustannuslaskelmassa pohjana Yrttiaho oli käyttänyt kotihoidon toimintolaskennassa saatuja tuetun ja tehostetun kotihoidon tuotehintoja sekä ympärivuorokautisen asumispalvelun tuotehintoja.

Hissirakentamisen taloudellisen kannattavuuden yhteenvedossa todetaan selvitysten osoittaneen, että hissien rakentamiskustannukset huomioiden kotona asuminen tulee kokonaiskustannuksiltaan selvästi edullisemmaksi kuin ympärivuorokautinen asumispalvelu. Samoin mahdollisimman suuri omatoimisuus hissiä apuna käyttäen tulee edullisemmaksi kuin kotipalveluihin turvautuminen. Laitoshoitoon verrattuna kustannussäästö on vieläkin suurempi. Lisäksi raportissa todetaan, että kaupunki tai kunta saa enimmän kustannussäästöjä vanhusten kotona asumisesta eli edullisemmasta palveluvaihtoehdosta ja kotipalvelutarpeen vähenemisestä. Tavoitellun elinkaariasumisen näkökulmasta puolesta todetaan, että jos asuntojen käytössä pyritään elinkaariasumiseen, tulee jokainen asunto vuorollaan vanhusten asunnoksi. Näin ollen hissirakentamisen tukeminen on valtiolta ja kunnalta kannattavaa pitkäjänteistä sijoitustoimintaa. Sen sijaan, mikäli kunta ei voi osoittaa budjettivaroja hissirakentamisessa kunnan tukiosuuteen, tarkoittaa valinta toisin sanoen sitä, että kunnalla ei ole varaa valita itselleen taloudellisesti edullisinta vaihtoehtoa vanhustenhuollossa.

Oulun Hissityöryhmä selvitti vuonna 2002 hissitilannetta kaupungissa. Tilastotietokannat perustuivat Oulun kaupungin rakennus- ja huoneistorekisterin tietoihin (3/2002). Tilastotietokannassa kartoitettiin kaupunginosaperustaisesti Oulun 3- ja 4-kerroksiset asuinkerrostalot, niiden hissitilanne, talojen rakentamisvuosikymmen, asuntojen ja porrashuoneiden lukumäärä sekä asukkaiden ikäjakauma. Rakennus- ja huoneistorekisterin osalta raportoitiin, että yksittäisissä tapauksissa rakennusrekisterin tieto saattoi olla virheellinen. Hissittömien porrashuoneiden lukumäärä arvioitiin todellisuudessa olevan rekisteritietoja suurempi, koska järjestelmä tallentaa useampiportaisen rakennuksen hissilliseksi, vaikka hissi on rakennettu vain yhteen portaaseen. Lisäksi raportoitiin, että rakennus- ja huoneistorekisterin tietoja oli tarkistettu maastossa vain näyteluonteisesti. Kaiken kaikkiaan muutamista Rakennus-

ja huoneistorekisterin epätarkkuuksista huolimatta rekisterin tiedoista tulkittiin saatavan varsin luotettava kuva hissittömyyden laajuudesta Oulun kaupungissa.

Oulussa raportoidaan olleen 3- ja 4-kerroksisia asuinkerrostaloja 704 vuonna 2002. Näistä hissittömiä taloja oli 560 (80 %) ja hissillisiä 144 (21 %). Hissittömistä asuinrakennuksista 3-kerroksisia oli 441 (80 %) ja 4-kerroksisia 119 (21 %). Suuralueittain tarkasteltuna hissittömiä kerrostaloja raportoidaan olleen eniten Keskustan suuralueella 156 kpl (27,8 %), Höyhtyällä (80 kpl), Tuirassa (49 kpl), Kaijonharjussa (48 kpl), Kaukovainiolla (40 kpl) ja Koskelassa (40 kpl). Höyhtyällä ja Tuirassa oli myös suhteellisesti vähän hissillisiä asuinkerrostaloja. Rakentamisvuosikymmenittäin tarkasteltuna 3-kerroksia asuinkerrostaloja on vuosina 1960–2000 Oulussa rakennettu eri vuosikymmeninä suhteellisen yhtäläinen määrä (90–110 taloa/vuosikymmen). Näistä hissittömiä tehtiin lähes ainoastaan 1990-luvulla. Sen sijaan 4-kerroksisia rakennettiin eniten 1990-luvulla (50kpl), mutta myös 1960-luvulla oli suhdannepiikki 4-kerroksisten talojen rakentamisessa (42 kpl). Näistä ennen vuotta 1980 rakennetuista 4-kerroksisista taloista suurin osa oli hissittömiä ja vuodesta 1980 lähtien suurin osa oli puolestaan hissillä varustettuja taloja. Suuralueittain tarkasteltuna hissittömiä kerrostaloja on rakennettu 1940–1950 -luvuilla etenkin keskustan alueelle ja Karjasillalle. 1960–1970 -luvuilla hissittömiä taloja on rakennettu lähiöalueille Tuiraan, Kaukovainiolle, Höyhtyälle, Puolivälinkankaalle, Rajakylään ja Myllyojalle sekä 1980-luvulla Maikkulaan, Mäntylään ja Koskelaan. Lisäksi raportoidaan, että huomattava osa 1990-luvulla rakennetuista 3-kerroksisista taloista on hissittömiä, joita rakennettiin esimerkiksi Kaijonharjun, Maikkulan ja Peltolan kaupunginosiin.

Oulussa raportoidaan olleen vuoden 2001 lopussa yhteensä 38 319 kerrostaloasuntoa. Hissittömissä 3- ja 4-kerroksisissa asuinrakennuksissa oli yhteensä 12 750 asuntoa, joista keskustan alueella sijaitsi 3280 asuntoa (25,7 %). Hissittömiä asuntoja oli 33,3 % kerrostaloasuntojen kokonaismäärästä. Hissittömiä porrashuoneita oli yhteensä 1231, joista keskustassa oli 298 porrashuonetta (22,5 %), Höyhtyällä 156, Kaukovainiolla 143, Koskelassa 104, Kaijonharjussa 96 ja Tuirassa 91. Hissittömissä kerrostaloissa raportoidaan asuneen lähes 19 500 oululaista, mikä oli 34 % kerrostaloissa asuvien kokonaismäärästä. 65 vuotta täyttäneistä asukkaista 2340 asui hissittömissä kerrostaloissa henkilöä, joka oli 17,1 % koko ikäluokasta Oulussa. Lisäksi 65–74 -ikäluokkaan kuuluvia, hissittömässä talossa asuvia oli noin 1200 asukasta; vastaavasti 75–84 -ikäluokkaan kuuluvia noin 800 asukasta ja yli 85-vuotiaita 200 asukasta. Oulun hissiselvityksessä tarkasteltiin erikseen myös Oulun kaupungin omistamien vuokrataloyhtiöiden Oulun Sivakka Oy:n ja Oulun Tervatalot Oy:n hissitilannetta. Vuoden 2001 lopussa yhtiöillä raportoidaan olleen yhteensä 6200 vuokra-asuntoa, ja noin 65 % sijaitsee kerrostaloissa ja 35 % luhtitaloissa tai rivitaloissa. 2-4-kerroksisia kerrostaloja oli yhtiöillä 10 ja niissä yhteensä 2200 asuntoa. Yhtiöiden kaikissa yli 3-kerroksisissa taloissa oli raportin mukaan hissit. Kolmikerroksisissa ja sitä matalimmissa taloissa hissi oli vain poikkeustapauksissa, kuten esimerkiksi vanhustentaloissa. Kolmikerroksisia hissittömiä rakennuksia oli 47, joissa yhteensä oli 113

porrashuonetta ja 1070 asuntoa. Lisäksi hissittömissä pienkerrostaloissa, jotka olivat osittain joko kaksi-, tai kolmikerroksia, raportoitiin olleen 35 porrashuonetta ja 300 asuntoa.

2.2.5

Yhteenveto kaupunkien hissiselvityksistä

Tässä luvussa tarkasteltiin neljän kaupungin hissiselvityksiä, joissa hissiasiaa oli eritelty varsin moniulotteisesti. Hissitilanteen tilastollisen tarkastelun lisäksi selvityksissä esitettiin hissittömyyden välillisiä vaikutuksia kaupunkien väestö- ja palvelurakenteelle. Lisäksi raporteissa esitettiin varsin yhtenäisiä hallinnollisia ja palvelurakenteen kustannustaloudellisia motiiveja, jotka perustelivat hissiselvityksen toteuttamista eri kaupungeissa. Näitä hissiselvitysten perusteluita ja selvitysten tuloksia esitetään tiivistelmänä alla olevassa taulukossa. Tarkemmat tiedot esimerkiksi kunkin kaupungin tilastollisesta hissitilanteesta löytyvät edeltä, kaupunkikohtaisista osioista.

Taulukko 1. Tiivistelmä kaupunkien hissiselvitysten motiiveista ja tuloksista

- Hissiselvitykset oli tehty vuosina 2000–2002. Pääsääntöisesti selvityksestä ja raportoinnista vastasi kaupungin erikseen nimeämä hissityöryhmä.
- Hallinnollisina motiiveina erottuivat Valtioneuvoston hyväksymä asuntopoliittinen strategia vuosille 2000–2003, jonka tavoitteina oli mm. hissirakentamisen edistäminen vanhassa rakennuskannassa. Hissiselvitykset olivat osa kaupunkien asuntopoliittista ohjelma- ja strategiatyötä sekä Espoon ja Vantaan tapauksessa selvitykset liittyivät kaupunkiseudun väliseen yhteistyöhön. Hissiselvityksen toimeksiannon yhteydessä oli yleensä otettu käyttöön kaupunkikohtainen 5–15 % hissiavustus rakentamiskustannuksista.
- Kustannustaloudellisia motiiveina korostettiin sosiaali- ja terveystoimen menoja, jotka muodostuvat hissittömyydestä aiheutuvista kotipalvelujen asiointikäynneistä. Keskimäärin vuosina 2000–2002 kotipalvelujen hinta oli 33 €/käynti. Espoossa hissittömyydestä johtuvia laskettiin olevan 32 700 vuodessa, joka aiheutti 49 000–100 000 euron lisälaskun. Vastaavasti Oulussa 17 % kotipalvelukäynneistä johtui hissittömyydestä, joka vuosittain merkitsi 600 000 €:n lisälaskua.
- Väestörakenteellisia motiiveina esitettiin ikääntyneiden väestöennusteita ja alueellisesta sijoittumista kaupunkialueiden sisällä. Esimerkiksi Vantaalla vuoden 2010 mennessä yli 65-vuotiaiden ennustettiin kasvavan 38 % ja Espoossa yli 75-vuotiaiden jopa 65 %. Ikääntyneet erottuivat suurimmaksi hissiä tarvitseväksi väestöryhmäksi. Ikääntyneiden havaittiin sijoittuvan hissillisen ja hissittömän kerrostalokannan välillä epätasaisesti, ja myös väestöennusteet eri kaupunkialueiden välillä vaihtelivat suuresti.
- Tilastollisesti hissittömyyttä tarkasteltiin pääsääntöisesti seuraavien indikaattoreiden perusteella: hissittömien asuinkerrostalojen lukumäärä ja suhteellinen osuus, rappukäytävien lukumäärä, rakentamisvuosikymmen, asukkaiden ikärakenne, rakennusten omistajalaji sekä hissittömyyden alueellinen sijoittuminen.

- Lukumääräisesti ja suhteellisesti eniten oli 3- ja 4-kerroksisia hissittömiä taloja. Hissittömyys paikantui kaupunkien sisällä alueille, joissa rakennuskanta oli useimmiten vanhaa ja asukasrakenne ikääntynyttä. Lukumääräisesti eniten hissittömiä rakennuksia oli alueilla, joissa useimmiten oli myös kaupungin vanhin ikärakenne. Tampereella ja Oulussa ongelmat keskittyivät keskustan alueelle, Espoossa Tapiolan palvelualueelle ja Vantaalla Tikkurilan palvelualueelle.
- Rekisterikartoitusten lisäksi hissitietoja tarkastettiin maastokäynneillä. Yksittäisissä tapauksissa havaittiin virheitä tai puutteita Väestötietojärjestelmän huoneisto- ja kiinteistörekisterin hissitiedon osalta.

2.3

Kysely- ja haastattelututkimukset

Hissin tarvetta ja käyttäjäkokemuksia on selvitetty eri laajuisesti kysely- ja haastattelututkimuksissa, jotka voidaan jaotella esimerkiksi kolmeen tarkastelu-ulottuvuuteen. Laaja-alaisissa asukastyytyväisyyskyselyissä hissiasia on sisällytetty osaksi esteettömyyskysymystä, jossa tarkastelu on kohdentunut kaikkiin rakennustyyppeihin ja kaikkiin asukasryhmiin koko maassa (Ks. esim. Strandell 1999; Strandell 2005; Juntto 2007). Toiseksi asukaskyselyissä on tarkasteltu ensisijaisesti hissiin liittyviä tarpeita ja toiveita rakennustyyppikohtaisesti, kaikissa asukasryhmissä sekä tietyillä alueilla (Ks. esim. Silvennoinen & Hirvonen 2002; Rönkä & Kallio 2002). Kolmanneksi hissitarpeita on tarkasteltu tietyssä asukasryhmässä, tietyssä rakennustyyppissä sekä tietyillä alueilla. Laurinkari ym. -tutkimuksessa (2005) kartoitettiin muun muassa senioritaloon muuton syitä takautuvasti, jossa esteettömyys- ja hissikysymykset toimivat keskeisinä muuttoa perustelevina tekijöinä. Kaiken kaikkiaan tehty tyypittely ei edes lähtökohtaisesti pyri olemaan jyrkkä jaottelu tutkimusten välillä. Pikemminkin se on yleisestä yksityiseen etenevä viitekehys, jonka avulla pyritään ottamaan haltuun niitä lukuisia kysely- ja haastattelututkimuksia, joissa hissiasiaa on 2000-luvulla erityyppisesti tarkasteltu.

Esteettömyys ja valtakunnalliset asukastyytyväisyyskyselyt

Koko maan ja kaikki rakennustyyppit kattavissa Asukasbarometreissa ei hissiasiaa suoranaisesti ole käsitelty, vaan asia on sisällytetty eri asukasryhmien asumistarpeiden ja toiveiden vertailuihin. Toisaalta Asukasbarometreja 1998 & 2004 (Strandell 1999; Strandell 2005) voidaan pitää esimerkkeinä niistä laaja-alaisista asukastyytyväisyyskyselyistä, joiden havainnot tietyistä tarpeista tietyissä asukasryhmissä sijoittavat hissiasian osaksi laajempaa asuin ympäristön esteettömyyskysymystä. Esimerkiksi asuinrakennuksen ja asuin ympäristön esteettömyys on havaittu merkittäväksi ikään tyeneiden asumistarpeita ja toiveita määrittäviksi tekijöiksi. Tästä syystä hissitarpeen kartoituksen ja kohdentamisen parantamiseksi on myös Asukasbarometriä tuottama asukasryhmätyypologioiden erittely tarpeellista sisällyttää tähän tarkasteluun. Sen sijaan Asukasbarometreista poiketen *Suomalaisten asumistoiveet ja mahdollisuudet* -tut-

kimuksessa tarkasteltiin muutamalla kysymyksellä myös vastaajien hissitarvetta ja hissittömyyden kokemuksia (Juntto 2007). Koska tarkastelu keskittyi samanaikaisesti kaikkiin rakennustyyppeihin ja kaikkiin asukasryhmiin, rinnastetaan kyseinen tutkimus tässä kohdin Asukasbarometrien kanssa kaikkien suomalaisten asumistyytyväisyyttä tarkasteleviin tutkimuksiin.

Asukasbarometreissä esteettömyysnäkökulma korostuu 60–64 ja 65–74 vuotta täyttäneiden ikäryhmissä ja kotitaloustyypeistä vanhuskotitalouksissa. Nämä asukasryhmät asuvat tyypillisesti kerrostalossa sijaitsevassa omistusasunnossa, keskusta-alueella ja palveluiden lähellä (Strandell 2005, 112). 65–74-vuotiaat ja vanhuskotitaloudet asuvat muita vertailuryhmiä tyypillisemmin vuonna 1940–1969 rakennetuilla asuinalueilla ja hyvin harvoin vuoden 1990 jälkeen rakennetuilla alueilla. Lisäksi kyseiset asukasryhmät ovat asuneet nykyisissä asunnoissa ja alueilla muita ryhmiä pidempään, ja muuttohalukkuus on erittäin vähäistä. Keskeisimmiksi syiksi vähäisten muuttohalujen taustalta erottuvat liian suuri asunto sekä vastaus ”asunto ei vastaa tarpeita”. Jälkimmäistä näkökulmaa on perusteltu asumisen esteellisyyden kokemuksella, kuten liikkumisella asuintalon portaissa tai hissien puuttumisella asuinkerrostalosta. Lisäksi muista ryhmistä poiketen, ikääntyneiden ja vanhuskotitalouksien kohdalla korostuivat kävellen asiointi asuinalueella sijaitsevassa lähikaupassa sekä runsas pihojen käyttö kerrostaloissa. Asumistoiveista keskeisimmiksi nousivat keskustassa ja kerrostalovaltaisella alueella asuminen sekä palvelujen saatavuus ja vaivattomuus. Kaiken kaikkiaan korostettiin, että erilaiset elämän vaiheet vaikuttavat asuinalueen valintaan sekä asuinympäristöä koskeviin tarpeisiin ja toiveisiin eri asukasryhmien välillä, joista ikääntyneillä korostuvat asumisen esteettömyysasiat. Vaikka tarkasteluun ei sisällynyt yli 75-vuotiaita henkilöitä ja vaikka elämänvaiheet asukasryhmien sisällä korostettiin vaihtelevan, oletettiin vastausten ikäsidonnaiset muutokset asumisen toiveissa ja tarpeissa jatkuvan samansuuntaisina myös vanhemmissa ikäryhmissä. (Strandell 2005, 85–133; myös Strandell 1999.)

Vastaavasti Suomalaisten asumistoiveet ja mahdollisuudet -tutkimuksessa (Juntto 2007) ikääntyneiden, vanhuskotitalouksien sekä eläkeläisten kohdalla korostuivat asumistarpeet, toiveet ja tietyt nykyisen asumisen ominaisuudet suhteessa muihin asukasryhmiin. Kyselytutkimuksessa kysyttiin erikseen muutamia ikääntyneiden asumistarpeisiin liittyviä lisäkysymyksiä, kuten palvelujen puutteen haitoista, asunnon varusteiden puutteista tai hissittömyydestä. Näistä keskeisimpiä on syytä korostaa, jotka perustelevat osaltaan ikääntyneiden hissitarvetta ja esteettömyyden huomioimista asumistarpeena. Ikääntyneet asuivat yleisimmin kerrostaloissa sijaitsevassa omistusasunnossa (41 %) ja puolestaan 35 % asui omakotitalossa. Valtaosa ikääntyneistä ilmoitti selviävänsä hyvin nykyisessä asunnossaan ja vielä 70 vuotta täyttäneistä kaksi kolmesta ilmoitti asumisen vaivattomuudesta. Toisaalta joka kolmannella 70 vuotta täyttäneellä oli vaikeuksia asumisessaan. Tärkeimmiksi asuimista vaikeuttavaksi tekijöiksi erotettiin asunnon syrjäinen sijainti tai lähipalvelujen puute. Hissittömyys aiheutti ongelmia vain 4 %:lle kaikista asukkaista, mutta joka

lukumääräisesti merkitsi 17 000 asukasta. 70 vuotta täyttäneistä kolmanneksella oli muuttoaikeita, joista puolet harkitsi muuttoa palvelutaloon. Muuttoa harkitsevista 70 vuotta täyttäneistä viidennes suunnitteli hissilliseen taloon muuttoa. Lisäksi huomattiin, että ikääntyneet olivat muita tyytyväisempiä asuinympäristöönsä. Sen sijaan tyytyväisyys asuntoon väheni iän mukana ja myös ”ei osata tai ei haluta” -vastaukset lisääntyivät suhteessa nuorempiin ikäryhmiin. Tämän tulkittiin kuvaavan joko ikääntyneiden piilevää tyytymättömyyttä asumiseensa tai nykyisen asunnon vastaamatomuutta ikääntyneiden asumistarpeita. (Junto 2007, 35–37.)

Hissitarpeet kerrostaloissa

Jos edellä mainituissa asukastyytyväisyystutkimuksissa hissiasiaa on lähinnä tarkasteltu osana moniulotteista esteettömyysnäkökulmaa, on hissitarpeita ja hissien käyttäjäkokemuksia tarkemmin selvitetty muutamissa tutkimuksissa (Ks. esim. Silvennoinen & Hirvonen 2002; Rönkä & Kallio 2002). Kyseisissä tutkimuksissa tarkastelu on keskittynyt kaikkiin asukasryhmiin ja rakennustyypeistä asuinkerrostaloihin. Näistä Silvennoinen & Hirvonen (2002) -tutkimuksen päätavoitteena oli muodostaa asukkaiden kokemuksiin perustuva yleiskuva kerrostaloasumisen heikkouksista ja vahvuuksista. Kohdepopulaationa oli 1200 asukasta pääkaupunkiseudun kerrostalossa. Tämän hissikartoituksen näkökulmasta Silvennoinen & Hirvonen -tutkimuksessa (2002) on olennaista erilaisten hissitarpeiden ja toiveiden tarkastelu vastaajan asuinkerroksen ja asuinrakennuksen ominaisuuksien perusteella sekä asumistarpeista ja toiveista muodostetut asukasryhmäperustaiset preferenssitypologiat kerrostaloasumisen sisällä. Kyselytutkimuksen strukturoitujen ja avoimien kysymysten lisäksi asumistyytyväisyyttä kartoitettiin myös 11 teemahaastattelulla.

Silvennoinen & Hirvonen -tutkimuksessa (2002) joka toinen vastaaja asui hissittömässä talossa. 4-kerroksisissa taloissa asuvista kaksi kolmesta asui hissittömässä talossa, mutta 5-kerroksissa asuvista vain joka kymmenes ilmoitti hissien puuttuvan. Hissien koettua tarvetta tarkasteltiin vastaajan talon kerrosluvun perusteella, jolloin 3-kerroksisissa taloissa asuvista kolmannes koki hissien tarpeelliseksi ja 4-kerroksisissa taloissa asuvista puolet. Kaikista vastaajista kolmannes koki hissien tarpeelliseksi. Hissittömässä taloissa asuvien hissien tarpeelliseksi kokevien osuutta tarkasteltiin lisäksi vastaajan talon kerrosluvun ja asunnon kerrosluvun sijainnin perusteella. Niistä vastaajista, jotka asuivat hissittömässä 3-kerroksisissa taloissa sekä ensimmäisessä tai toisessa kerroksessa noin 20 % koki hissien tarpeelliseksi. Sen sijaan 3-kerroksisen talon ylimmässä kerroksessa asuvista jo puolet koki hissien tarpeelliseksi. Vastaavasti 4- tai 5-kerroksisista hissittömistä taloista ja niiden ensimmäisessä tai toisessa kerroksessa asuvista 40 % koki hissien tarpeelliseksi. Kolmannessa kerroksessa asuvista puolet koki tarpeelliseksi ja neljännessä tai viidennessä kerroksessa asuvista 70 % piti hissiä tarpeellisena. (Silvennoinen & Hirvonen 2002, 72–74.)

Hissitarpeita, käyttöä ja asuinkerrostalojen varustelua täydennettiin myös haastatteluaikeiston tuomalla lisäinformaatiolla. Ihannekerrostalon tärkeimmistä ominai-

suuksista erottui pihan ohella hissi, jota monissa vastauksissa pidettiin asuinkerrostalon perusvarusteena. Lisäksi hissien perusteltiin hyödyttävän monipuolisesti eri-ikäisiä ja erilaisissa elämän tilanteissa olevia asukkaita. Tärkeinä pidettyinä hissien ominaisuuksina mainittiin hiljainen ääni sekä hissien riittävän suuret sisätilat. Hissittömyys erottui avovastauksissa myös merkittävänä muuttoa perustelevana motiivina ja hissittömyys hankaloitti asumista terveyden tilan alentuessa. (Silvennoinen & Hirvonen 2002, 74–75.) Sen sijaan tutkimustavoitteissa mainittuja asukastypologioita tutkimuksessa kyetty muodostamaan asukasrakenteen heterogeenisuuden vuoksi, ja asumisvalintoihin vaikuttavista tekijöistä erottui merkitsevästi ainoastaan vastaajan ikä ja hallintaperuste (emt., 194).

Rönkä & Kallio -tutkimuksessa (2002) asuinkerrostalojen hissittömyyttä tarkasteltiin vieläkin tarkemmin. Tutkimuksessa selvitettiin asukas- ja taloyhtiökyselyiden avulla hissittömyyden haittoja ja hissitarvetta erilaisissa hissittömissä kerrostaloissa ja taloyhtiöissä, jotka sijaitsivat erilaisilla alueilla. Lisäksi pyrittiin selvittämään näiden asukkaiden ja taloyhtiöiden halukkuutta hissien yhteishankintaa, tyypitellä hissien rakentamiskustannuksia erilaisissa rakennuksissa, erilaisissa taloyhtiöissä ja erilaisilla alueilla sekä laatia kehittämissuhteet hissirakentamisen edistämiseksi (emt., 7-8). Kysely toteutettiin kaksiosaisena. Asukaskyselyssä tarkasteltiin eri asukasryhmissä hissien tarvetta, hissittömyyden vaikutusta vastaajan omaan elämään sekä vastaajan kokemuksia hissien hankinnan esteistä. Taloyhtiökyselyssä selvitettiin puolestaan yhtiöiden teknisiä tietoja, yhtiön hallinnon toimintaa, ja hissien hankinnan halukkuutta yhtiössä. Otoskoko asukaskyselyssä oli 980 ja taloyhtiökyselyssä 212. Kuten Silvennoinen & Hirvonen (2002) -tutkimuksessa, myös Rönkä & Kallio (2002) -tutkimuksessa pyrittiin otos pitämään tilastollisesti mahdollisimman edustavana, jotta tarkastelu olisi yleistettävissä koko maan kerrostaloasumisen hissitilanteeseen.

Rönkä & Kallio -tutkimuksen (2002) asukaskyselyssä tarkasteltiin varsin kattavasti hissittömissä taloissa asuvien vastaajien sosiodemografisia taustatekijöitä. Lisäksi eräissä taustatekijöissä oli havaittavissa selvää yliedustavuutta suhteessa väestörakenteen keskiarvoihin. Yliedustavuus saattaa paitsi vääristää mielipiteitä hissittömyydestä myös kuvata sitä asukasprofiilia, joka hissittömissä kerrostaloissa asuu. Ruokakunnan koon perusteella painottuivat pienet, yhden ja kahden hengen ruokakunnat, jotka koostuivat pääosin 50 vuotta täyttäneistä henkilöistä. Vastaajista kolmannes oli 65 vuotta täyttäneitä ja vain kolmannes oli miehiä. Asuinrakennuksista oli puolet 3-kerroksisia ja 40 % oli 4-kerroksisia. Vastaajan asunto sijaitsi yleisimmin 3-kerroksessa (33 %), mutta myös 1- ja 2-kerroksessa asuvia vastaajia oli runsaasti (yhteensä 50 %). (emt., 21–24.)

Asukaskyselyn tuloksissa painottuivat seuraavat seikat: Sitoutuminen nykyiseen asuntoon lisääntyi vastaajan asumishistorian perusteella: mitä pidempään on asuttu samassa asunnossa, sitä pitempään asumisen toivottaisiin myös jatkuvan tulevaisuudessa. Esimerkiksi yli 30 vuotta samassa asunnossa asuneista neljä viidestä toivoi

asuvansa samassa asunnossa vielä 10 vuoden ajan. Vastaavasti alle 5 vuotta samassa asunnossa asuneista vain kaksi kolmesta aikoi asua korkeintaan 5 vuotta samassa asunnossa. (Rönkä & Kallio, 24–25.) Hissitarvetta kartoittaneet kysymykset jaoteltiin kolmeen aihealueeseen: 1) yleiset, sosiaaliset perusteet eli vanhenevan väestön selviytyminen omatoimisesti ja lapsiperheiden liikkumisen helpottuminen; 2) yksilölliset, taloudelliset perusteet eli asunnon myynnin helpottuminen ja asunnon arvon nousu; sekä 3) asukkaan omaan arkeen liittyvät perusteet, kuten siivouksen ja kaupassa asioinnin helpottuminen ja taloyhtiön yhteistilojen käytön lisääntyminen.

Kaikkien vastaajien kohdalla korostuivat vastausten taloudelliset ja sosiaaliset perusteet. Vastaajista 70 % oli samaa tai jokseenkin samaa mieltä, että hissien avulla vanheneva väestö pärjäisi omatoimisesti ja kannatus oli myös suurta huolimatta siitä, kokiko vastaaja hissittömyyden haittaavan omassa elämässä. Myös asunnon myynnin helpottumista ja asunnon arvon nousua hissien koettiin yleisesti lisäävän. Sen sijaan asukkaan omaan arkeen liittyvät perusteet vaihtelivat suuresti. Toisaalta vastaajiin vaikutti merkittävästi myös vastaajan oma asuinkerros. Esimerkiksi taloudellisia perusteita pidettiin lineaarisesti sitä tärkeämpänä, mitä korkeammalla asunto sijaitsi. Asukaskyselyssä tarkasteltiin myös vastaajalle hissittömyydestä aiheutuvia haittoja. Kaikista vastaajista kolmannes ilmoitti hissittömyyden haittaavan, joista sukupuolen perusteella hissittömyyden raportoitiin haittaavan enemmän miehiä. Vastaajan ikä lisäsi haitan kokemuksesta ja kolmannes 75 vuotta täyttäneistä ilmoitti haitasta. Toisaalta hissittömyys ei ollut ainoastaan ikääntyneiden ongelma, sillä viidennes 18–49-vuotiaista koki hissittömyyden haittaavan asumista. Kaikkien vastaajien kohdalla hissittömyys koettiin haittaavan vasta kolmannesta kerroksesta lähtien. Sen sijaan vähintään kolmannessa kerroksessa asuvista joka neljäs ilmoitti hissittömyyden haittaavaa, mutta hissittömyyden haitta ei enää lisääntynyt kerrosluvun kasvaessa. Haitan kokemuksessa ei myöskään ollut suurta vaihtelua asunnon hallintasuhteen perusteella. (Rönkä & Kallio 2002, 21–35.)

Rönkä & Kallio -tutkimuksen (2002) taloyhtiökyselyssä taustatietoina selvitettiin muun muassa hissittömien taloyhtiöiden porrashuoneiden, huoneistojen ja kerrosten lukumäärää sekä rakennusten valmistumisvuotta. Noin puolet hissittömistä rakennuksista oli valmistunut vuosina 1970–79 ja suurin osa oli 3- tai 4-kerroksisia rakennuksia. Huomattava osa (70 %) oli pieniä, alle 4 porrashuoneen yhtiöitä sekä noin kolmannes taloyhtiöistä omisti huoneistoja yhtiöstä. Yleisin rakennustyyppi 3-kerroksinen, joissa oli 3 asuntoa kerrosta kohden. Lisäksi muutamassa taloyhtiöstä raportoitiin rakennusten suojelusta ja hissien sijaitsemisesta vain jossakin porraskäytävässä. Ilmoitetuista perusrakennustoimenpiteistä noin puolet taloyhtiöistä oli tehnyt kuntoarvion, puolet oli tehnyt 1-2 remonttia viimeisen 5 vuoden aikana ja viidenneksessä taloyhtiöistä ei ollut tehty mitään remonteja viimeisen 5 vuoden aikana. Remonteista eniten oli tehty vesikatko- ja porrashuonekorjauksia sekä myös julkisivu-, ikkuna, ja lämpöpöjärjestelmä remonteja. Julkisivuremontteja raportoitiin olevan tuloissa eniten. Lisäksi kaksi kolmesta taloyhtiön porraskäytävästä oli suorita kaksivar-

tisia porrastyyppisiä, joka on myös yleisin porrastyyppi Suomessa. Yhteishankintoja muiden taloyhtiöiden kanssa oli toteuttanut vain 7 % taloyhtiöistä, kolmannes taloyhtiöistä suunnitelti yhteistyötä ja puolet asukkaista kannatti yhteishankintoja muiden taloyhtiöiden kanssa. (Rönkä & Kallio 2002, 37–44.)

Rönkä & Kallio -tutkimuksessa (2002) myös pyrittiin profiloimaan ja tyypittelemään asukas- ja taloyhtiökyselyn vastauksia. Asukaskyselyssä hissien tarvetta perusteltiin taloudellisilla seikoilla, kuten asunnon arvon nousulla ja myynnin helpottamisella. Vastaajien enemmistö piti hissiä tärkeänä asuinkerrostalon varusteena vanhenevan väestön ja osittain myös lapsiperheiden kannalta. Sen sijaan vain noin viidennes koki hissittömyyden haittaavan omaa elämää, joka tulkittiin tottumukseksi elää ilman hissiä asuinkerrostalossa. Vasta iän myötä hissittömyyden haitat ja hissien tarve alkoivat näkyä, joka heijastuu myös vastauksissa. Hissihankinnan asukasprofiilit jakaantuivat kolmeen asukastyypin: Vastustajia olivat alemmissa kerroksissa asuvat, nuoret, lapsettomat, sekä henkilöt, jotka olivat ostaneet asunnon lähivuosina ja joilla oli korkeat asumismenot. Lisäksi vastustajilla oli muuttoaikeita esimerkiksi pientaloon sekä heillä ei ollut kontakteja rakennuksen muihin asukkaisiin ja hissien rakentamisella ei myöskään katsottu olevan taloudellista arvoa asunnolle. Kannattajat asuivat puolestaan ylimmissä kerroksissa, olivat keskimääräistä vanhempia sekä heillä oli kokemuksia omasta tai lähipiirin liikkumisen haitoista. Lisäksi havaittiin kannattajien pitkä asumishistoria samassa talossa ja halukkuus muuttaa pois vastaushetken asuinympäristöstä oli hissirakentamisen kannattajilla vähäistä. Kolmanneksi hissirakentamisen asukasprofiiliksi muodostettiin Hiljainen hyväksyjä -typologia, johon sijoittui vastaajat, jotka eivät kannattaneet tai vastustaneet hissien rakentamista taloyhtiöön. Kyseiseen asukasprofiiliin sijoittuvilla ei ollut omassa arjessa koettua haittaa hissittömyydestä, mutta hissirakentaminen koettiin tärkeäksi lähiympäristön tai oman lähitulevaisuuden kannalta ja hissittömyyden haitta tunnustettiin yleisenä puutteena kerrostaloasumisessa. (Rönkä & Kallio 2002, 45–47.)

Vastaavasti taloyhtiökyselyn perusteella rakennuksista ja taloyhtiöistä muodostettiin rakennusprofileja hissihanketta helpottavien tai perustelevien tekijöiden mukaisesti. Hissihanke rakennuksessa tai taloyhtiössä oli erityisen tarpeellinen, jos rakennuksessa oli paljon asukkaita palvelevia yhteistiloja. Lisäksi hissirakentamisen hyväksyntää helpotti talon kokonaan maanpäällinen kellarikerros sekä talon 4- tai yli 4-kerrosta. Hissirakentamista myös helpotti asuntojen runsas määrä maksurasi-
tusta vähentämässä ja rakennuksen hyvällä paikalla sijainti, kuten lähellä keskustaa tai palvelujen äärellä. Hissirakentamisen teknistä toteuttamista lisäsi porrashuoneen riittävä tila toteuttamiselle. Taloyhtiön päätöksentekoa puolestaan helpotti rakennuksen säännöllinen huolto ja jos hissihankkeen rahoitus oli alustavasti selvitetty ja taloyhtiön merkittävät peruskorjaukset oli tehty. Sen sijaan hissihakkeen toteuttamista hankaloitti, jos rakennus oli valmistunut 1980-luvulla tai sitä myöhemmin, ja joissa suuret peruskorjaukset oli vielä tekemättä tai niitä ei koettu ajankohtaisina. Lisäksi

hissihankkeen käynnistymistä hankaloitti rakennuksen 3-asuinkerrosta tai vähemmän, asuntojen vähäinen määrä kerrosta kohden, maantasoiset asunnot, korkeintaan keski-ikäinen asukasrakenne sekä rakennuksen syrjäisestä sijainnista johtuva asuntojen vähäinen kysyntä niin kaupunkiseutujen lähiöissä kuin taantuvilla alueillakin. (Rönkä & Kallio 2002, 37–44.)

Taloyhtiöiden ominaisuuksien vaikutuksia asukasprofileihin ja asukkaiden hissien tarpeisiin tarkasteltiin erikseen tutkimuksen johtopäätöksissä. Merkittävä havainto oli, että ennen vuotta 1940 rakennetuissa taloissa asui huomattavan paljon asukkaita (80 %), jotka eivät kokeneet hissien puuttumisen rajoittavan merkittävästi liikkumista. Vanhimmissa taloissa asuvat vastaajat eivät uskoneet käyttävänsä taloyhtiön tiloja vastaajankohtaa tehokkaammin, jos talossa olisi hissi. Hissirakentamisen ei myöskään koettu nostavan asunnon arvoa tai helpottavan asunnon myyntiä. Tulosten tulkittiin heijastavan tietoista asumisvalintaa hissittömän talon hyväksi. Porrasluvun perusteella pienissä 1-2 portaatan taloyhtiöissä asunnon myynnin katsottiin eniten helpottuvan hissirakentamisen seurauksena. Lisäksi hissirakentamista suosiva mielipide havaittiin lisääntyvän, kun liikkumisen esteettömyys alkoi koskea itseä, perhettä, lähiomaisia tai tuttavuuksia. Esimerkiksi vastaajan tai lähipiirin sairastavuus tai pienet lapset perheessä tulkittiin vähentävän kriittistä asennoitumista hissirakentamiseen.

Taloyhtiökyselyn perusteella hissirakentamista mietittiin puolestaan harvoin niissä tapauksissa, joissa taloyhtiön suuret peruskorjaukset, kuten putkiremontit olivat vasta tulossa. Korjausprioriteetissa ensimmäisinä erottuivat vesi- ja viemäriverkkoon tehtävät korjaukset ja seuraavina talon katto, parvekkeet ja sähkölaitteet. Avovastauksissa kriittisiä näkökulmia perusteltiin myös vastaajan asunnon alimpien kerrosten sijainnilla, hyvällä terveyden tilalla, hyötyliikunnalla. Lisäksi hissien argumentoituihin lisäyksiin rappukäytävän melua sekä pelättiin rappukäytävän pilaantumista ja asumiskustannusten nousua. Hissittömän kerrostalo määrittyi vastauksissa myös suomalaisena halvan asumisen tyyppitalona, joka haluttiin myös niissä tapauksissa säilyttää, joissa hissien rakentaminen oli hankalaa, rakennuksen sijainti oli kaupungissa syrjäinen sekä asuntomarkkinatilanteissa, joissa asuntojen kysyntä oli myös vähäistä hissillisten talojen osalta. Kyseisissä tapauksissa hissittömän talon säilyttäminen nykyisellään ja niin kutsutun perustalo-leiman vahvistaminen pidettiin jopa perusteltuna. Nuorille opiskelijoille, yksin asuville tai sinkuille kyseinen perustalo katsottiin olevan haluttu ratkaisu. Lisäksi ehdotettiin hissittömyys-maininnan lisäämistä esimerkiksi kuntoarvion yhteyteen, että talo on soveltumaton ikääntyneille tai liikkumisesteisille asukkaille. (Rönkä & Kallio 2002; 21–36, 45–59.)

Kaiken kaikkiaan hissittömyys haittasi keskimäärin varsin tasaisesti eri asukasryhmiä. Hissittömyyden korostettiin aiheuttavan haittaa kysymyksestä riippuen noin kolmannekselle vastaajista, jotka asuivat erilaisissa taloissa, eri kerroksissa, tai jotka olivat iältään ja sukupuoleltaan erilaisia. Monissa tapauksissa hissittömyydestä aiheutuvan haitan kokemusta perustelikin enemmän subjektiivinen näkemys hissien kuulumisesta rakennuksen perusvarusteisiin kuin merkittävästi asumisen arkea hait-

taava puutteen kokemus. Toisaalta ikääntyneiden ja henkilöiden kohdalla, joilla on alentunut toimintakyky, hissittömyyden tulkittiin muodostuvan jopa suureksi, normaalia elämää haittaavaksi tekijäksi, jolloin liikkumisen haitat koettiin korostuvan juuri portaissa. Tästä syystä hissirakentamisen tulkittiinkin olevan osa palvelukulttuuria, jolla asuinkerrostalossa ostetaan apua pystysuoraan liikkumiseen ja siten hissirakentamisen korostettiin olevan osa asuntoalueen palvelukulttuurin kehittämistä. Toisin sanoen hissirakentaminen nähtiin kotipalvelujen ohella merkittävänä tekijänä, jolla edistetään ikääntyneiden kotona asumista. (Rönkä & Kallio 2002, 45–59.)

Senioritaloihin muuttaneiden muuttomotiivit

Laurinkari ym. tutkimuksessa (2005) hissitarpeita kartoitettiin muuton syinä tietyssä asukasryhmässä, tietyssä rakennustyyppissä sekä tietyillä alueilla. Tutkimuksessa selvitettiin kolmella eri paikkakunnalla hallintamuodoltaan erilaisiin senioritalojen asuntoihin muuttaneiden henkilöiden asumisratkaisun perusteita sekä kokemuksia senioritalossa asumisesta. Tämän hissikartoituksen näkökulmasta tutkimustavoitteista oleellista oli selvittää senioritalojen asukkaiden kokemuksia asumisesta ja asuinalueesta sekä missä määrin kokemukset vastasivat asukkaiden asumiselle asetettuja odotuksia ja toiveita. Tällöin myös keskeisenä tavoitteena oli selvittää missä elämäntilanteessa ja millaisista asuinoloista senioritaloihin hakeudutaan. Laurinkari ym. tutkimusraportti (2005) sisälsi kahden eri tutkimuksen tuloksia, joista ensimmäinen oli vuonna 2002 Kuopion seudulla toteutettu aikuisväestön asumispreferenssejä kartoittanut tutkimus. Tutkimuspopulaationa oli 650 henkilöä, joista kaksi kolmesta vastasi. Toisena aineistona käytettiin senioritaloissa asuvien asumispreferenssejä kartoittanutta kysely- ja haastattelututkimusta, joka kerättiin Joensuussa, Kuopiossa ja Tampereella sijaitsevista senioritaloista. Tarkasteluun oli valittu hallintamuodoltaan erilaisia asuntoja, joista Tampere edusti omistuspohjaista asumista, Kuopio vapaahoitteista asumisoikeusasumista ja Joensuu aravavuokra-asumista. Näistä kyselylomakkeita lähetettiin 252, joista 62 % vastasi. Haastatteluja suoritettiin yhteensä 64 kappaletta. (Laurinkari ym. 2005.)

Aikuisväestön asumispreferenssejä Kuopiossa ja Siilinjärvellä vuonna 2002 kartoittaneessa tutkimuksessa kerrostaloissa asuvien keskuudessa hissien merkityksen korostettiin kasvavan suoraviivaisesti iän mukana - mitä vanhempi vastaaja on, sitä tärkeämmäksi hissi koettiin. Toisaalta korostettiin erityisiä asumistoiveita ikääntyneiden keskuudessa. Iän kasvaessa asuintilantarpeen havaittiin vähenevän ja aiempi asunto vaihdettiin usein pienempään. Lisäksi asumisuralla hakeuduttiin tyypillisesti omakotitaloista kerrostaloasuntoihin ja reuna-alueilta kaupunkikeskuksiin, kuten ydinkeskustaan ja lähiöiden keskustoihin. Muuttoa perusteltiin omakotitaloissa asuvien halukkuudella vapautua pientaloasumiseen liittyvistä rasitteista kuten rakennuksen ja ympäristön kunnossapidosta. Keskeistä oli tarve päästä esteettömään asuinympäristöön, taloon ja asuntoon, jossa palvelut ovat lähellä. Tällöin esteettömyys määriteltiin suurelta osin hissien käyttömahdollisuudeksi. Lisäksi monia ikään-

tyneiden asumispreferenssien erityispiirteitä selitettiin sillä, että ikääntyessä ihmisen psyykinen, fyysinen, sosiaalinen ja joskus myös taloudellinen toimintakyky heikenee. Tällöin asumisen esteettömyys, turvallisuus, viihtyvyyttä edistävät tekijät sekä totuttujen asuinolojen merkitys tulkittiin korostuvan. (Laurinkari ym. 2005, 17–25.)

Laurinkari ym. -tutkimuksen (2005) senioritalossa asuvien asumistarpeita ja toiveita kartoittaneissa kysely- ja haastattelututkimuksissa vastaajien keski-ikä kolmella paikkakunnalla oli 74 vuotta. Lisäksi vastaajien taustatekijöiden perusteella kaksi kolmesta tutkimukseen osallistujista oli naisia. Siviilisäädyn perusteella miehistä lähes 90 % oli naimisissa. Sen sijaan naisista puolet oli naimisissa ja neljännes leskiä. Ero paikkakuntien naisvastaajien siviilisäädyn välillä poikkesi selvästi. Suurin osa (90 %) kyselyyn vastanneista miehistä asui kahden hengen taloudessa, ja naisista noin puolet asui yhden hengen talouksissa. Erot yksiasumisessa sukupuolen mukaan vaihtelivat paikkakuntien välillä. Esimerkiksi Joensuussa valtaosa kyselyyn vastanneista naisista asui yksin. Myös erot vastaajien edellisen asunnon hallintamuodoissa vaihtelivat kaupunkien välillä, sillä Tampereen ja Kuopion vastaajat olivat ennen senioritaloon muuttoa asuneet omistusasunnossa kun taas Joensuussa asuvat tyyppillisesti vuokralla. Edellisen asunnon talotyyppin perusteella oli havaittavissa myös vaihtelua vastaajien kesken. Tampereella kaksi viidestä oli asunut aiemmin kerrostalossa, Joensuussa kaksi kolmesta ja Kuopiossa neljä viidestä vastaajasta oli asunut kerrostalossa. Myös edellisen asunnon keskimääräinen pinta-ala vaihteli kaupunkien välillä, sillä Joensuussa vastaajan keskimääräinen pinta-ala oli vain 53 m² kun vastaava luku Tampereella oli 109 m². Näillä vastaajien taustatekijöillä oletettiin olevan vaikutusta senioritalossa asuvien tarpeiden ja toiveiden rakentumisessa. (Laurinkari ym. 2005, 26–32.)

Keskeisiksi senioritaloon muuton syiksi erottuivat vastaajan oman tai puolison terveydentilan heikkeneminen. Tällöin mahdollisuus muuttaa varustetasoltaan parempaan asuntoon ja asuintaloon oli tärkeä muuton syy. Esimerkiksi hissien puuttuminen vastaajan edellisestä asuintalosta oli tärkeä muuttoperuste. Myös edellisen asunnon hankalaksi koettu ylläpito esimerkiksi omakotitalon pihan osalta perusteli senioritaloon muuttoa. Lisäksi senioritaloon muuttoa perusteltiin palveluiden läheisyydellä sekä mahdollisuudella asua samanikäisten kanssa, jolla lievitettiin yksinäijämisen, yksinäisyyden ja turvattomuuden kokemuksia. Kyseiset senioritalon valintaperusteet olivat myös tärkeitä selittäjiä vastaajien senioritaloissa viihtymiselle. Asuinympäristön, asuinrakennuksen ja asunnon esteettömyys oli Kuopion ja Tampereen vastaajille erityisen tärkeää asuintalon valinnassa. Esteettömyyden yhteydessä korostui usein erityisesti hissien käyttömahdollisuus. Toisaalta esteettömyys korostui puolison sairastumisen ja terveyden tilan muutoksen yhteydessä. Parhaiten asunnossaan viihtyi Kuopion ja Tampereen vastaajat. Asuintalon ominaisuuksista asumisviihtyvyyteen vaikutti merkittävimmin porrashuone, hissi, kuntosali ja yhteistilat. Asuinalueen ominaisuuksista asumistyytyväisyyttä lisäsivät liikuntamahdollisuudet, bus-

sipysäkin ja palvelujen läheisyys sekä asuinalueen esteettömyys ja rauhallisuus. Kaiken kaikkiaan senioritalojen asumisviihtyvyyteen merkittävimmin vaikuttivat asunnon koko ja sen toimivuus, parveke tai viherhuone, hissien käyttömahdollisuus sekä palvelujen läheisyys. Asuinympäristön, asuintalon ja asunnon esteettömyys korostui keskeisenä ikääntyneiden asumistarpeena kaikilla taustatekijöillä mitattuna, ja jossa hissittömyys oli merkittävä muuttoa perusteleva syy kerrostalokannasta senioritaloon. (Laurinkari ym. 2005; 32–39, 45–51.)

2.4

Yhteenveto hissitutkimuksista ja -selvityksistä

Tässä luvussa eriteltiin tutkimuksia, joissa hissiasiaa oli tarkasteltu eri näkökulmista paikallisella ja valtakunnallisella tasolla. Tilastonselvitykset sisälsivät hissittömien asuinkerrostalojen absoluuttisia ja suhteellisia tarkasteluja paitsi rakennusvuosikymmenen, kerrosluvun, alueellisen sijoittumisen kuin myös asukkaiden ikärakenteen perusteella. Tilastokartoitusten lisäksi luvussa eriteltiin kysely- ja haastattelututkimuksia, joissa oli tarkasteltu asukkaiden ja taloyhtiöiden edustajien subjektiivisia mielipiteitä hissitarpeista, toiveista ja hissirakentamisen mahdollisuuksista.

Ensi vaiheessa eriteltiin tutkimuksia, jotka olivat analysoineet tilastollisesti koko Suomen asuinkerrostalokannan hissittömyyttä. Kirjallisuuskartoituksen perusteella vuoden 1997 jälkeen hissittömyyttä valtakunnallisesti ja tilastollisesti tarkastelevia tutkimuksia löydettiin ainoastaan yksi, Hissi vanhaan kerrostaloon -tutkimus (Rönkä ym. 1997). Toisaalta kyseinen analyysi oli vain osa laajempaa selvitystä, jossa analysoitiin vähäisen hissirakentamisen syitä, vaikka hissirakentamistarpeen oletettiin olevan merkittävä. Analyysit perustuivat Tilastokeskuksen suodattamiin väestötietojärjestelmän rakennus- ja huoneistorekisterin tietoihin vuodelta 1995. Keskeisimpinä tuloksina vähintään 3-kerroksisten talojen osalta raportoitiin 50 000 hissittömää porrashuoneesta vuonna 1995. Vähintään 3-kerroksissa hissittömissä asuinkerrostaloissa oli asuntoja 405 000, asukkaita 670 000 ja yli 65-vuotiaita asukkaita 101 000. Lisäksi tässä luvussa esitetyssä kirjallisuuskartoituksessa huomioitiin, että Tilastokeskus julkaisee vuosittain Väestötietojärjestelmän huoneisto- ja kiinteistörekisteriin perustuvan Rakennukset, asunnot ja asuinolot -tilastojulkaisun, jossa esitetään alle 4-kerrosten ja vähintään 4-kerroksisten rakennusten hissitilanne koko maa- ja maakuntatasolla.

Hissi vanhaan kerrostaloon -tutkimuksessa hissittömyyttä tarkasteltiin paikallisesti Helsingissä, Espoossa, Kuopiossa, Joensuussa ja Hämeenlinnassa. Helsingin ja Espoon hissittömyyttä tarkasteltiin Tilastokeskuksen suodattamilla tiedoilla kerrosluvun ja rakennusvuoden perusteella. Muiden kaupunkien hissitiedot perustuivat asuntotoimien selvityksiin, joita uudelleen eriteltiin ja korostettiin keskeisiä huomioita. Lisäksi hissittömyyden alueellista sijoittumista esitettiin paikatiedon avulla

esimerkki-alueella ja eriteltiin hissittömyyden alueellisen vaihtelun syitä. Raportissa esitettiin myös asuinkerrostalojen puutteellisen varustetun asunnon määritelmän osalta parannusehdotus, joka huomioisi rakennusten esteettömyys- ja hissiasiat paremmin. (Rönkä ym. 1997.)

Tässä luvussa paikallista hissitilannetta tarkasteltiin erikseen neljän kaupungin hissiselvitysten avulla. Hissitilanteen tilastollisen tarkastelun lisäksi kaupunkien hissiselvityksissä esitettiin hissittömyyden välillisiä vaikutuksia kaupunkien väestö- ja palvelurakenteelle. Hissiraporteissa esitettiin varsin yhtenäisiä hallinnollisia ja palvelurakenteen kustannustaloudellisia motiiveja, jotka perustelivat hissiselvityksen toteuttamista kaupungeissa. Hissiselvitysten perusteluita ja selvitysten tuloksia esitettiin tiivistetysti taulukossa 1. Kaupunkien hissiselvitysten perusteella sekä lukumääräisesti että suhteellisesti eniten oli 3- ja 4-kerroksisia hissittömiä taloja. Hissittömyys paikantui kaupunkien sisällä tietyille alueille, joissa rakennuskanta oli useimmiten vanhaa ja asukasrakenne ikääntynyttä. Eräät kaupungit olivat tarkastaneet rekisteritietoja myös maastokäynneillä. Yksittäisissä tapauksissa raportoitiin virheistä ja puutteista Väestötietojärjestelmän huoneisto- ja kiinteistörekisterin hissitiedossa.

Hissiasian asukaslähtöistä tarkastelutapaa edustivat kysely- ja haastattelututkimukset, jotka analysoivat asukkaiden hissitarpeita ja toiveita eri näkökulmista sekä eri aluetasoilla. Subjektivisia hissitarpeita ja toiveita oli tarkasteltu 1) osana laajempia valtakunnallisia asukastyytyväisyyskyselyjä; 2) tiettyihin kaupunkeihin ja tiettyihin taloyhtiöihin suunnatuissa kyselyissä; sekä 3) yksityiskohtaisesti ikääntyneiden asukasryhmässä ja tiettyihin senioritaloihin suunnatuissa kyselyissä. Lisäksi kyselytutkimuksia oli täydennetty haastattelututkimuksilla, jotka toivat lisäinformaatiota tutkimuskysymysten perusteluille. Kaiken kaikkiaan kirjallisuuskartoituksen perusteella havaittiin, että hissiasiaa tarkastelevia kysely- ja haastattelututkimuksia on tehty 2000-luvulla Suomessa runsaasti verrattuna tilastollisiin selvityksiin.

Valtakunnallisissa asukastyytyväisyyskyselyissä tarkasteltiin eri asukasryhmien asumistarpeita ja toiveita (Strandell 1999; Strandell 2005, Juntto 2007). Asukasbarometreissa 1998 & 2004 (Strandell 1999; Strandell 2005) hissiasiaa tarkasteltiin osana laajempaa asuinympäristön esteettömyyskysymystä. Esteettömyysnäkökulma korostui 60–64 ja 65–74 vuotta täyttäneiden ikäryhmissä sekä vanhuskotilouksissa. Ikääntyneet asuivat tyypillisesti kerrostalossa sijaitsevassa omistusasunnossa, keskusta-alueella ja palveluiden lähellä. Ikääntyneet asuivat muita tyypillisemmin vuonna 1940–1969 rakennetuilla asuinalueilla ja harvoin vuoden 1990 jälkeen rakennetuilla alueilla. Asumishistoria nykyisessä asunnossa ja samalla asuinalueella havaittiin ikääntyneillä olevan tyypillisesti pitkä ja myös muuttohalukkuus oli erittäin vähäistä. Keskeisimpinä muuttomotiiveina erottuivat liian suuri asunto sekä vastaus ”asunto ei vastaa tarpeita”. Vastaus tulkittiin asumisen esteellisyykokemuksena, kuten liikkumisen vaikeutumisenä asuintalon portaissa tai hissien puuttumisena asuinker-

rostalosta. Asumistoiveissa erottuivat keskustassa ja kerrostalovaltaisella alueella asuminen sekä palvelujen saatavuus ja vaivattomuus.

Suomalaisten asumistoiveet ja mahdollisuudet -tutkimuksessa (Juntto 2007) korostuivat ikääntyneiden erityiset asumistarpeet, toiveet ja asunnon ominaisuudet suhteessa muihin asukasryhmiin. Valtaosa ikääntyneistä selvisi hyvin nykyisessä asunnossaan, mutta joka kolmannella 70 vuotta täyttäneellä oli vaikeuksia asumisessaan. Tärkeimmiksi ikääntyneiden asumista vaikeuttavaksi tekijöiksi erotettiin asunnon syrjäinen sijainti ja lähipalvelujen puute. Lisäksi tutkimuksessa tarkasteltiin suppeasti vastaajien hissitarvetta ja hissittömyyden kokemuksia. Kaikista vastaajista hissittömyys aiheutti ongelmia 17 000 asukkaalle. Kolmanneksella 70 vuotta täyttäneistä oli muuttoaikeita, joista puolet harkitsi muuttoa palvelutaloon. Muuttoa harkitsevista 70 vuotta täyttäneistä viidennes suunnitteli hissilliseen taloon muuttoa. Ikääntyneet olivat muita tyytyväisempiä, mutta tyytyväisyys asuntoon väheni iän mukana. Lisäksi ”ei osata tai ei haluta” -vastaukset lisääntyivät ikääntyneiden ryhmässä, joka tulkittiin asunnon ja asumistarpeiden kohtaamattomuudeksi. Hissi erottui selkeästi ikääntyneiden tavoiteasunnon varusteista.

Ainoastaan kerrostalossa asuvien asumistarpeita oli selvitetty kahdessa tutkimuksessa, joihin sisältyi hissitarpeita käsitteleviä kysymyksiä (Silvennoinen & Hirvonen 2002; Rönkä & Kallio 2002). Näistä Silvennoinen & Hirvonen (2002) -tutkimuksessa puolet asui hissittömässä talossa, joista 4-kerroksisissa asuvista kaksi kolmesta ja 5-kerroksisissa asuvista yksi kymmenestä asui hissittömässä talossa. Vastausten perusteella hissittömyys näytti sijoittuvan mataliin, 3- tai 4-kerroksisiin taloihin. Hissin koettu tarve oli pienintä 3-kerroksisissa, sillä kolmannes koki hissien tarpeelliseksi, mutta 4-kerroksisissa taloissa asuvista jo puolet ilmoitti hissitarpeesta. Toisin sanoen suhteellisesti suurin tarve näytti sijoittuvan 4-kerroksisiin taloihin, vaikka lukumääräisesti eniten hissittömissä taloissa asuvista vastaajista asui 3-kerroksisessa talossa. Myös vastaajan asunnon kerrosluku vaikutti kokemukseen hissitarpeesta, sillä kolmannessa kerroksessa asuvista puolet ja neljännessä tai viidennessä kerroksessa asuvista kaksi kolmesta piti hissiä tarpeellisenä. Kaikista vastaajista kolmannes koki hissien tarpeelliseksi. Tutkimuksen haastatteluosiossa korostui näkökulma, jossa hissi nähtiin asuinkerrostalon perusvarusteena ja hissittömyys oli merkittävä muuttoa perusteleva motiivi terveyden tilan alentuessa.

Rönkä & Kallio -tutkimuksessa (2002) tarkasteltiin erillisillä asukas- ja taloyhtiökyselyiden avulla hissittömyyden haittoja ja hissitarvetta erilaisilla alueilla ja erilaisissa hissittömissä kerrostaloissa ja taloyhtiöissä. Asukaskyselyssä eriteltiin eri asukasryhmien hissien tarvetta, hissittömyyden aiheuttamia ongelmia sekä asukkaiden kokemuksia hissien hankinnan esteistä. Taloyhtiökyselyssä selvitettiin yhtiöiden teknisiä tietoja, yhtiön hallinnon toimintaa, ja halukkuutta hissien hankintaan taloyhtiössä. Lisäksi tyypiteltiin hissien rakentamiskustannuksia sekä laadittiin ehdotuksia hissi-rakentamisen edistämiseksi.

Asukaskyselyyn vastasi runsaasti 50 vuotta täyttäneitä, ja joista kolmannes oli 65 vuotta täyttäneitä ja kolmannes miehiä. Pääosin vastaajat asuivat 3- tai 4-kerroksisessa kerrostalossa. Lisäksi tuloksia eriteltiin vastaajan kerrosluvun perusteella. Tuloksissa painottuivat sitoutuminen nykyiseen asuntoon, joka lisääntyi vastaajan asumishistorian kasvaessa. Tulos on yhtäläinen valtakunnallisten asumistyytyväisyystutkimusten havaintojen kanssa. Hissitarpeen perusteluista erottuivat sosiaaliset ja taloudelliset syyt. Riippumatta vastaajan omasta hissitarpeesta enemmistö koki vanhenevan väestön pärjäävän omatoimisesti hissien avulla. Taloudellisina perusteluina erottuivat asunnon myynnin helpottuminen ja asunnon arvon nousu. Vastauksiin vaikutti merkittävästi vastaajan asuinkerros. Hissittömyys haittasi keskimäärin kolmannelta kerroksesta lähtien. Toisaalta vähintään kolmannessa kerroksessa asuvista neljännes ilmoitti hissittömyyden jo haittaavan. Vastaajan ikä lisäsi haitan kokemusta. Toisaalta hissittömyys ei ollut ainoastaan ikääntyneiden ongelma, sillä myös alle 50-vuotiaat kokivat hissittömyyden haittaavan asumista. Asukaiden hissihankintaan suhtautuminen luokiteltiin vastustajan, kannattajan ja hiljaisen hyväksyjän tyyppeihin. (Rönkä & Kallio 2002.)

Taloyhtiökyselyn perusteella hissittömistä asuinkerrostaloista noin puolet oli valmistunut vuosina 1970–79 ja suurin osa oli 3- tai 4-kerroksisia rakennuksia. Huomattava osa (70 %) oli pieniä, alle 4 porrashuoneen yhtiöitä sekä noin kolmannes taloyhtiöistä omisti huoneistoja yhtiöstä. Yleisin hissiton kerrostalotyyppi oli 3-kerroksinen, joissa oli 3 asuntoa kerrosta kohden. Asukasprofiilien tavoin hissittömistä rakennuksista ja taloyhtiöistä muodostettiin rakennusprofiileja sekä pyrittiin löytämään hissirakennushankkeita helpottavia ja perustelevia tekijöitä. Taloyhtiökyselyn perusteella hissihanke koettiin erityisen tarpeellisena, jos rakennuksessa oli paljon yhteistiloja. Hankkeen hyväksyntää taloyhtiössä helpotti kellarikerros sekä jos rakennuksessa oli 4- tai yli 4-asuinkerrosta. Lisäksi hissirakentamista helpotti runsas asuntojen määrä maksurasitusta vähentämässä ja rakennuksen hyvällä paikalla sijainti, kuten lähellä keskustaa tai palvelujen äärellä. Taloyhtiön päätöksentekoa helpotti rakennuksen säännöllinen ylläpito, hissihankkeen rahoituksen alustava selvitystyö sekä jos taloyhtiön merkittävät peruskorjaukset oli tehty. Hissihakkeen toteuttamista hankaloitti, jos hissiton kerrostalo oli rakennettu 1980-luvulla tai myöhemmin sekä jos suuret peruskorjaukset oli taloyhtiössä vielä tekemättä. Lisäksi hissihankkeen käynnistymistä hankaloitti, jos rakennuksessa oli 3-asuinkerrosta tai vähemmän, asuntojen oli vähän kerrosta kohden, maantasoiset asunnot, korkeintaan keski-ikäinen asukasrakenne sekä rakennuksen syrjäisestä sijainnista johtuva asuntojen vähäinen kysyntä niin kaupunkiseutujen lähiöissä kuin syrjäseuduillakin. (Rönkä & Kallio 2002.)

Rönkä & Kallio 2002 -tutkimuksessa havaittiin, että ennen vuotta 1940 rakennetuissa taloissa asui huomattavan paljon asukkaita, jotka eivät kokeneet hissittömyyden rajoittavan merkittävästi liikkumista. Tätä voidaan pitää hissitarpeen kartoituksen osalta merkittävänä havaintona. Vastaajat eivät myös uskoneet käyttävänsä taloyh-

tion tiloja hissirakentamisen seurauksena ja hissini ei koettu nostavan asunnon arvoa tai helpottavan asunnon myyntiä. Tulosten tulkittiin tietoisesti hissittömän kerrostaloasumisen valinnaksi. Hissirakentamisen suosio lisääntyi, kun liikkumisen esteettömyys alkoi koskea itseä tai lähipiiriä. Hissirakentamista mietittiin harvoin tapauksissa, joissa taloyhtiön suuret peruskorjaukset olivat tulossa. Hissirakentamisen kriittisiä mielipiteitä perusteltiin asunnon alimpien kerrosten sijainnilla, hyvällä terveyden tilalla ja hyötyliikunnalla sekä pelättiin lisääntyvää rappukäytävän melua tai pilaantumista ja asumiskustannusten nousua. Lisäksi huomionarvoista on määritelmä hissittömästä talosta suomalaisena halvan asumisen tyyppitalona. Kerrostalon hissittömyys haluttiin säilyttää, jos hissirakentaminen on hankalaa, rakennuksen sijainti on kuntarakenteessa syrjäinen ja jos asuntojen kysyntä on vähäinen myös hissillisten talojen osalta. Nuorille, opiskelijoille ja yksin asuville halpa, hissiton perustalo katsottiin olevan toimiva ratkaisu. Tutkimuksessa ehdotettiin hissittömyystiedon lisäämistä talon kuntoarvion yhteydessä, joka kertoisi talon sopimattomuudesta vanhoille tai liikkumisesteisille asukkaille. Lisäksi hissirakentamisen tulkittiinkin olevan osa nykyaikaista palvelukulttuuria, jossa asuinkerrostalossa ostetaan apua pystysuoraan liikkumiseen ja hissirakentaminen on siten osa asuntoalueen palvelukulttuurin kehittämistä. Hissirakentaminen nähtiin kotipalvelujen ohella merkittävänä tekijänä, jolla edistetään ikääntyneiden kotona asumista. (Rönkä & Kallio 2002.)

Laurinkari ym. tutkimuksessa (2005) senioritaloihin muuttaneiden hissitarpeita tarkasteltiin osana asumisratkaisujen perusteita. Oleellista oli selvittää senioritalojen asukkaiden nykyisiä asumiskokemuksia sekä missä määrin senioritaloasuminen vastasi asumiselle asetettuja odotuksia ja toiveita. Toisaalta selvitettiin missä elämäntilanteessa ja millaisista asuinoloista senioritaloihin hakeudutaan. Tutkimusraportti sisälsi kahden tutkimuksen tuloksia. Aikuisväestön asumispreferenssejä Kuopiossa ja Siilinjärvellä kartoittaneessa tutkimuksessa hissini merkityksen havaittiin kasvavan suoraviivaisesti iän mukana. Toisaalta havaittiin tilantarpeen vähenevän iän kasvaessa ja asunto vaihdetaan usein pienempään. Asumisuralla hakeudutaan omakotitaloista kerrostaloasuntoihin ja reuna-alueilta aluekeskuksiin, kuten ydinkeskustaan ja lähiöiden keskustoihin. Keskeistä on tarve päästä esteettömään asuntoon, taloon ja asuinympäristöön, jossa palvelut ovat lähellä.

Esteettömyys määriteltiin pääosin hissini käyttömahdollisuudeksi. Lisäksi ikääntyneiden asumispreferenssien erityispiirteitä selitettiin toimintakyvyn alenemisella. Tällöin asumisen esteettömyys, turvallisuus, viihtyvyttä edistävät tekijät sekä totuttujen asuinolojen merkitys huomattiin korostuvan. Senioritalossa asuvien asumistarpeita ja toiveita kartoittaneissa tutkimuksissa vastaajien keski-ikä oli 74 vuotta, kaksi kolmesta oli naisia ja miehistä suurin osa oli naimisissa. Naisista puolet ei ollut naimisissa. Keskeisiksi senioritaloon muuton syitä olivat oman tai puolison terveydentilan heikkeneminen. Tällöin mahdollisuus muuttaa varustetasoltaan parempaan asuntoon ja asuintaloon oli tärkeä muuttomotiivi. Hissini puuttuminen vastaajan edellisestä asuintalosta oli tärkeä muuttoperuste. Asuinympäristön, asuinrakennuk-

sen ja asunnon esteettömyys oli ikääntyneille erityisen tärkeää asuintalon valinnassa. Esteettömyyden yhteydessä korostui hissien käyttömahdollisuus. Hissi myös lisäsi asumisviihtyvyyttä. Asuinympäristön, asuintalon ja asunnon esteettömyys korostui keskeisenä ikääntyneiden asumistarpeena kaikilla taustatekijöillä mitattuna, ja jossa hissittömyys oli merkittävä muuttoa perusteleva syy kerrostalokannasta senioritaloon. (Laurinkari ym. 2005.)

3 Keskustelua hissitilanteesta ja hissirakentamisen tarpeesta

Aiempien tutkimusten perusteella Suomessa näyttäisi olevan merkittävä hissirakentamisen tarve vanhassa asuinkerrostalokannassa. Vuonna 1995 Suomessa oli 50 000 porrashuonetta vähintään 3-kerroksisissa asuinkerrostaloissa (Rönkä ym. 1997). Asuntoja hissittömissä, vähintään 3-kerroksisissa taloissa oli 405 000, asukkaita 670 000 ja yli 65-vuotiaita asukkaita 101 000⁵. Toisin sanoen vähintään 3-kerroksisissa rakennuksissa hissittömiä asuntoja oli 40 % kaikista asunnoista sekä 65 vuotta täyttäneitä ja hissittömissä taloissa asuvia oli 41 % kaikista vähintään 3-kerroksisissa rakennuksissa asuvista 65 vuotta täyttäneistä. Hissittömyys kohdentui erityisesti 3-kerroksisten asuinkerrostalojen ongelmaksi. Ainoastaan 3-kerroksisissa hissittömissä taloissa porrashuoneita oli 39 000, joka oli 78 % kaikista vähintään 3-kerroksisissa hissittömissä rakennuksissa sijaitsevista porrashuoneista. Asukkaita ainoastaan 3-kerroksisissa hissittömissä taloissa oli 507 000 (76 %) ja 65 vuotta täyttäneitä asukkaita 69 000 (68 %). (myös Rönkä ym. 1997; 13–14, 22.)

Kaupunkikohtaisessa tarkastelussa matalien kerrostalojen hissittömyys myös korostui. Rönkä ym. -tutkimuksessa (1997) Espoon ja Helsingin osalta todettiin, että eri vuosikymmenillä rakennetuista hissittömistä taloista valtaosa oli 3- tai 4-kerroksisia taloja. Helsingissä 3-kerroksisten talojen hissittömyys painottui 1970–80-luvuilla rakennettuihin taloihin. Kuopion osalta raportoitiin, että hissittömyys oli erityisesti 4-kerroksisten asunto-osakeyhtiöiden sekä 3-kerroksisten kiinteistöosakeyhtiöiden ongelma. Joensuussa kaksi kolmesta asuinkerrostalosta oli hissitön, ja lähes kaikki hissittömät talot olivat 3-kerroksisia. Lisäksi huomattava osa Joensuun hissittömistä taloista sijaitsi kaupungin keskustassa, joissa asuvista asukkaista jopa puolet oli 65

⁵ Ilmoitetut luvut yli 65-vuotiaiden osalta on laskettu Rönkä ym. -tutkimuksen (1997, 22) valtakunnallista hissitilannetta kuvaavasta taulukosta. Kuten jo aiemmin on todettu, taulukosta oletettiin puuttuvan asuinkerrostalon otsikko. Taulukossa ilmoitetut asuinkerrostalotietojen kokonaissummat sisälsivät myös 1- ja 2-kerroksisten asuinkerrostalojen lukumäärät. Tässä kohdin kokonaislukumääristä kyseisten rakennusten tiedot on vähennetty vertailtavuuden vuoksi.

vuotta täyttäneitä henkilöitä. Myös Hämeenlinnassa hissittömistä taloista suurin osa oli korkeintaan 3-kerroksisia taloja. (Rönkä ym. 1997, 22–28.) Vastaavasti neljän yksittäisen kaupungin hissiselvitykset paikansivat hissiongelman mataliin kerrostaloihin. Espoossa, Vantaalla ja Tampereella ja Oulussa oli sekä lukumääräisesti että suhteellisesti eniten 3- ja 4-kerroksisia hissittömiä taloja, jotka oli rakennettu 1960–70-luvuilla. Hissittömyys paikantui tietyille kaupunkien osa-alueille, joissa useimmiten oli myös kaupungin vanhin asukasrakenne. Lisäksi taloyhtiökyselyssä painottui pienten, alle 4 porrashuoneen ja 3- ja 4-kerroksisten talojen hissittömyys, jotka oli rakennettu vuosina 1970–79 (Rönkä & Kallio 2002).

Matalien, 3- ja 4-kerroksisten talojen hissittömyyttä on tyypillisesti perusteltu kustannussyillä (Ks. esim. Rönkä ym. 1997, 31.). Asukaskyselyissä hissirakentamista vastustivat vain alemmissa kerroksissa asuvat, nuoret ja lapsettomat henkilöt. Asunnonhankinta ja korkeat asumismenot, muuttoaikeet, hyvä terveyden tila, vähäiset kontaktit talon asukkaisiin sekä uskomus hissirakentamisen vähäisestä vaikutuksesta asunnon arvoon perustelivat asukkaiden kriittistä suhtautumista hissihankintaan. Taloyhtiökyselyssä hissirakentamista hankaloitti muun muassa rakennuksen valmistuminen 1980-luvulla tai myöhemmin, suurien peruskorjausten tekemättömyys, rakennuksen korkeintaan 3-asuinkerrosta, asuntojen vähäinen määrä kerrosta kohden, korkeintaan keski-ikäinen asukasrakenne sekä syrjäisten seutujen asuntomarkkina-tilanne. (Rönkä & Kallio 2002.)

Varsinkin asukaskyselyssä esitetyt hissirakentamisen kriittiset argumentit vaikuttavat paitsi egoistisilta myös kansantaloudellisesti epälaskelmoiduilta. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus on laskenut vuosituhannen vaihteen tyypillisellä 100 000 euron hissien hankintahinnalla, 12 asunnolla ja 25 vuoden pankkilainalla kustannusten jakautumisen eri rahoittajien välillä (Ks. liitetaulukko 1). Laskelmassa käytettiin Valtion asuntorahaston myöntämää 50 % hissiavustusta rakennuskustannuksista sekä eräiden kuntien myöntämää 10 % lisäävustusta. Taloyhtiölle jäi maksettavaksi 40 % rakentamiskustannuksista. Laskelmia verrattiin kotipalvelukäynneistä aiheutuviin vuosikustannuksiin, jossa yksi viikoittainen käynti maksoi 2000 euroa vuodessa. Näin ollen Valtion asuntorahaston myöntämien hissiavustusten kustannusrasitukset kansantaloudelle ovat lähes saman verran kuin 1,5 asukkaan viikoittaiset kotipalvelukäynnit vuodessa. Jos siis kyseiset kotipalvelukäynnit hissien ansiosta säästyvät, ovat hissien rakentamiskustannukset maksaneet itsensä takaisin säästyneinä hoivapalvelukuluina. (Stakes, 2005.) Lisäksi kunnille aiheutuva 600 euron hissikohtainen lisälasku on monessa suhteessa alhainen kaupunkien menotaloudelle. Esimerkiksi Oulun kaupunki on raportoinut 600 000 euron lisälaskusta, jonka hissittömyydestä aiheutuvat kotipalveluiden kustannukset kaupungille vuosittain muodostavat (Ks. luku 2.2).

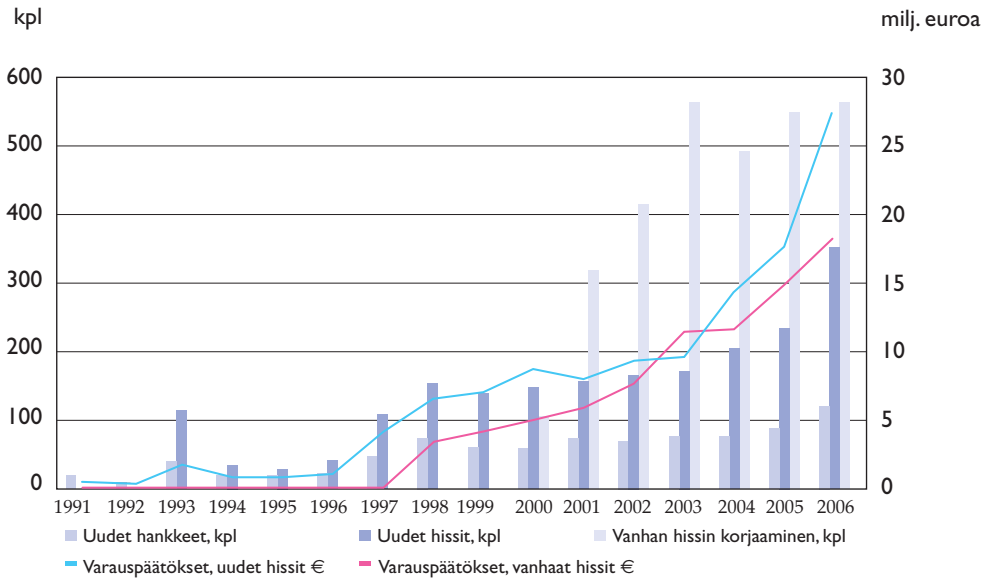
Hissirakentamisen kansantaloudellisesti kustannuslaskelmat perustelevat osaltaan esitettyä väitettä, jossa hissirakentaminen yhdistettiin osaksi nykyaikaista palvelukulttuuria (Ks. Rönkä & Kallio 2002, 62). Hissirakentaminen nähtiin kotipalvelujen

ohella merkittävänä keinona, jolla edistetään ikääntyneiden kotona asumista. Toisaalta myös ikääntyneet itse toivoivat kotona asumisen jatkuvan mahdollisimman pitkään, jota keskeisesti edisti asuinrakennuksen hissivaruste. Kotona asumisen edistäminen nähtiin hillitsevän merkittävästi väestön ikääntymisestä aiheutuvin kustannusten kasvua, jota perusteli sekä yksittäisten kuntien että Stakesin esittämät kustannuslaskelmat kotipalvelun aiheuttamista lisäkustannuksista palvelurakenteelle. Väestöennusteet puolestaan perustelevat runsasta hissirakentamisen edistämistä, jos palvelurakenteen kustannuspaineita pyritään kotona asumisen osalta hillitsemään. Vuoden 2005 lopussa Suomessa 65 vuotta täyttäneitä oli 840 000, joista yli 75-vuotiaita oli 390 000 ja yli 85-vuotiaita 90 000 (Stakes 2007). Vuoteen 2035 mennessä 65 vuotta täyttäneitä ennustetaan olevan 1 450 000, joka on noin neljännes koko väestöstä. Vastaavasti 75 vuotta täyttäneiden määrä kasvaa yli kaksinkertaiseksi ja 85 vuotta täyttäneiden määrä kohoaa yli kaksi ja puolikertaiseksi. Yhdistettynä väestöennusteet asumiseen, ennakoidaan 40 % asunnoista olevan yli 65-vuotiaiden käytössä jo vuonna 2020 (Välikangas 2006, 14). Esimerkiksi vuonna 2005 uusia kerrostaloasuntoja rakennettiin 13 000, joka 1,2 miljoonan asuinkerrostaloissa sijaitsevasta asuntokannasta oli vain 1,1 %. Näin ollen myös tulevaisuudessa ikääntyvä väestö asuu olemassa olevassa ja ikääntyvässä asuntokannassa, joista vuoden 1995 tietojen perusteella 40 % oli hissittömiä. Lisäksi huomionarvoista on kaupunkien hissiselvitysten havainto ikääntyneiden sijoittumisesta hissillisen ja hissittömän kerrostalokannan välillä epätasaisesti, joka tulevaisuudessa tulee lisääntymään kaupunkien väestöennusteiden perusteella.

Miten sitten lisääntyvään hissittömyyden ongelmaan on viime vuosina vastattu? Esimerkiksi Hissivanhaan kerrostaloon -tutkimuksessa (Rönkä ym. 1997) esitetetyn toimenpideohjelman päätaavoitteena oli vuosina 1997–2001 nostaa hissirakentaminen vuositasolle 300 hissiä / vuosi. Vuosina 2002–2007 tavoitteena oli rakentaa 400 hissiä vuodessa. Tavoitteeseen pyrittiin muun muassa nostamalla Valtion asuntorahaston hissirakentamisavustus 50 prosenttiin, hissirakentamisesta tiedottamalla, tutkimuksella hissirakentamisen seurauksista, liiketoiminta- ja palveluketjujen parantamisella sekä hissitilastoinnin kehittämällä. (Rönkä ym. 1997, 95–99.)

Valtion asuntorahastossa tehdyn selvityksen (2007) perusteella kyseiset tavoitteet eivät kuitenkaan täysin ole toteutuneet (Ks. kuvio 1.). Vuosina 1997–2001 uusia hissejä rakennettiin vuosittain 110–159, kun tavoite oli 300 uutta hissiä vuosittain. Vuosina 2002–2007 rakennettiin puolestaan 168–352 hissiä vuosittain, kun tavoite oli 400 hissiä vuodessa. Toisaalta hissirakentaminen on jatkuvasti lisääntynyt ja vuonna 2006 oltiin jo lähellä 400 uuden hissien vuositavoitetta. Luonnollisesti uusien hissien rakentamisen seurauksena myös uusiin hissien rakentamiseen myönnetty avustukset ovat vuosittain kasvaneet ja vuonna 2006 uusien hissien varauspäätösten kokonaissumma oli 27,4 miljoonaa euroa. Uusien hissien rakentamisen ohella, myös vanhojen hissien peruskorjaaminen on sekä luku- että avustusmääräisesti jatkuvasti lisääntynyt. Vuonna 2006 korjattiin 563 vanhaa hissiä, joita avustettiin 18,2 miljoonalla eurolla.

Kuvio 1. Hissiavustusten kohdentuminen Lähde: Valtion asuntorahasto 2007.

Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin erikseen myös neljän kaupungin hissiselvityksiä, joissa hissilannetta oli selvitetty seikkaperäisesti. Hissiselvitykset olivat osa erikseen nimettyjen hissityöryhmien työskentelyä, joiden tavoitteena monissa tapauksissa oli laatia kaupunkikohtainen hissiohjelma. Näin ollen kyseisten kaupunkien toimenpiteiden tuloksia vuosina 2003–2007 voidaan tarkastella taulukossa 2. Tarkastelujaksolla lukumääräisesti eniten hissejä rakennettiin Ouluun, kaikkiaan 47 uutta hissiä.

Taulukko 2. Hissikohteita ja uusia hissejä eräissä kaupungeissa vuosina 2003–2007.

Kunta	Kohteita	Hissejä
Espoo	6	20
Vantaa	7	24
Tampere	9	34
Oulu	22	47

Lähde: Valtion asuntorahasto, julkaisematon tilasto

4 Tutkimuksen toteuttaminen

4.1

Tutkimuskysymykset – mitä tutkittiin?

Edellä kirjallisuuskatsauksen osalta todettiin, että Suomessa on 2000-luvulla tehty varsin paljon hissiasiaan liittyviä kysely- ja haastattelututkimuksia. Lisäksi muutamasta Suomen suurimmasta kunnasta on saatavilla selvityksiä, joissa hissitöntä kerrostalokantaa on seikkaperäisesti tarkasteltu ominaisuustietojen ja asukkaiden ikärakenteen perusteella. Toisaalta kuntien hissiselvitykset oli tehty kirjavalla rekistereiden määrittely- ja poimintakäytännöillä tai käytetyistä poimintakriteereistä ei ollut tietoja saatavilla.

Valtakunnallisia, yksityiskohtaisia ja nykytilannetta kuvaavia tilastollisia analyysjä Suomen hissitilanteesta ei ole tehty 2000-luvulla. Viimeisin tutkimus perustuu Väestötietojärjestelmän rakennus- ja huoneistorekisterin tietoihin vuodelta 1995, jossa hissitilanteen tilastollinen analyysi ei edes ollut tutkimuksen päätavoite (Ks. Rönkä ym. 1997). Tilastokeskus julkaisee vuosittain Väestötietojärjestelmän huoneisto- ja kiinteistörekisteriin perustuvan tilastojulkaisun, jossa esitetään hissillä varustettujen asuinkerrostalojen lukumäärä maakuntien ja koko maan tasolla. Rakennusten ominaisuustietojen osalta esitetään ainoastaan alle 4-kerroksisten ja vähintään 4-kerroksisten talojen lukumäärä, joissa varusteena on hissi. Tarkempia rekistereihin perustuvia tilastotietoja hissittömyyden jakautumisesta rakennus- ja asukaskannassa ei ole saatavissa. Esimerkiksi ikääntyneiden asukasryhmien sijoittumisesta hissittömään asuinrakennuskantaan ei maakunta- ja valtakunnan tasolla ole lainkaan tehty 2000-luvulla. Ainoastaan muutaman kaupungin erilliset hissiselvitykset tekevät hissitilanteen tarkastelussa positiivisen poikkeuksen.

Kyseiisiin havaintoihin perustuen tässä tutkimuksessa pyritään löytämään vastaukset kysymyksiin, jotka jakaantuvat seuraavasti:

- Kuinka paljon lukumääräisesti ja suhteellisesti asuinkerrostaloja on koko maassa, maakunnissa ja eräissä kaupungeissa, joissa ei ole hissiä?
 - Miten hissittömyys jakaantuu vähintään 3-kerroksisten ja vain 4-kerroksisten asuinkerrostalojen perusteella?
- Kuinka paljon hissittömiä, vähintään 3-kerroksisia kerrostaloja on rakennuksen valmistumisvuoden perusteella?
- Kuinka paljon hissittömiä porrashuoneita on vähintään 3-kerroksisissa ja 4-kerroksisissa asuinkerrostaloissa?
- Kuinka paljon asuntoja on hissittömissä asuinkerrostaloissa?
 - Miten asunnot jakaantuvat 3-kerroksisten ja vain 4-kerroksisten asuinkerrostalojen perusteella?
- Kuinka paljon asukkaita on hissittömissä asuinkerrostaloissa?
 - Miten asukasryhmät jakaantuvat hissittömien 3-kerroksisten ja vain 4-kerroksisten asuinkerrostalojen perusteella?
 - Miten hissittömissä kerrostaloissa asuvat ikääntyneet jakaantuvat 3-kerroksisten ja vain 4-kerroksisten asuinkerrostalojen perusteella?

4.2

Tutkimusaineisto ja menetelmät – miten tutkittiin?

Asuinkerrostalojen hissittömyyttä analysoitiin tilastoaineistojen perusteella, jotka saatiin Suomen ympäristökeskuksessa (SYKE) Väestötietojärjestelmän tiedoista suoritettujen rekisteriajojen tuloksena. Lähtöaineistoina olivat koko ympäristöhallinnon käyttöön hankitut, vuoden 2006 lopun tilannetta kuvaavat rakennus-, huoneisto- ja väestötiedot sekä niiden yhdistelmät. Kyseiset rekisteriajojen määrittely- ja poimintakriteerit kuvataan tässä luvussa, joita myös vertaillaan Tilastokeskuksen suorittamiin menetelmiin. Samoin tehdään katsaus Väestötietojärjestelmän sisältöön, sen historialliseen kehitykseen ja ongelmakohtiin.

4.2.1

Väestötietojärjestelmän kuvaus

Väestötietojärjestelmä on valtakunnallinen ja sähköinen rekisterijärjestelmä, joka sisältää perustiedot Suomen kansalaisista ja Suomessa vakinaisesti asuvista ulkomaalaisista. Lisäksi Väestötietojärjestelmä sisältää ominaisuustietoja rakennuksista, huoneistoista, kiinteistöistä sekä käynnissä olevista rakennushankkeista. Väestötietojärjestelmä on maamme eniten käytetty perusrekisteri, jota hyödynnetään

muun muassa julkishallinnossa, vaalien järjestämisessä, verotuksessa, oikeushallinnossa, tutkimuksessa ja tilastoinnissa.

Väestötietojärjestelmää ylläpitävät maistraatit ja Väestörekisterikeskus. Tietojen rekisteröinti perustuu kansalaisten ja viranomaisten lakisääteisiin ilmoituksiin. Väestötietojärjestelmään rekisteröidään henkilöiden ja rakennusten yksilöintiä koskevat perustiedot. Henkilöistä talletetaan rekisteriin muun muassa nimi, henkilötunnus, sukupuoli, osoitetieto, kansalaisuus, äidinkieli, siviilisääty sekä syntymä- ja kuolintiedot. Rakennuksista rekisteröidään muun muassa rakennustunnus, sijainti, omistaja, pinta-ala, käyttötarkoitus, valmistumisvuosi, varusteet sekä liittymät infra-verkostoihin, kuten sähkö-, vesi- ja viemäriverkostoihin. Kiinteistöistä rekisteröidään muun muassa kiinteistötunnus, omistajan nimi ja osoite sekä kiinteistöllä sijaitsevat rakennukset. Rakennuksia ominaistietoineen on järjestelmässä yli kolme miljoonaa. (www.vaestorekisterikeskus.fi)

Rakennustietoja kirjataan, ylläpidetään ja tarkistetaan eri viranomaisten yhteistyönä. Tiedot rakennushankkeista saadaan kuntien rakennusvalvontaviranomaisilta. Ilmoitusvelvollisuus perustuu väestötietolakiin (507/1993) ja väestötietoasetukseen (886/1993). Maistraatit ylläpitävät henkilöiden ja huoneistojen välisiä asumiseen liittyviä yhteystietoja. Lisäksi maistraatit ylläpitävät rakennustietojen muutoksia ja korjauksia sekä osoite- ja äänestysaluetietoja yhteistyössä kuntien kanssa. Kiinteistörekisteriviranomaiset eli maanmittauslaitokset ja kaupunkien mittausosastot sekä vastaavat että ylläpitävät rakennusten sijoittumisesta oikeaan kiinteistöön rakennustunnusten perusteella. Tilastokeskus ylläpitää kunnan osa-aluekoodeja sekä yritys- ja yhteisötunnuksia, jotka toimitetaan väestötietojärjestelmään säännöllisin väliajoin. (www.vaestorekisterikeskus.fi)

Rakennusten lähiosoitteet ja keskipisteen koordinaattitiedot muodostavat väestötietojärjestelmässä koko maan kattavan osoitetietojärjestelmän perustan. Väestötietojärjestelmään rekisteröidyt henkilöt ovat liitettävissä rakennus- ja huoneistotunnusten avulla rakennusten keskipisteiden koordinaatteihin. Rakennukset voidaan yhdistää tunnistetietojen perusteella yhteiskunnan muihin perusrekistereihin. Tämä mahdollistaa väestötietojärjestelmän hyödyntämisen paikkatietosovelluksissa. (www.vaestorekisterikeskus.fi)

Väestötietojärjestelmän rakennus- ja huoneistorekisteri on luotu 1980-luvun alussa. Sen tietopohjan muodostaa vuoden 1980 väestö- ja asuntolaskennan yhteydessä lomakekyselyllä omistajilta tai asunnon haltijoilta kerätyt tiedot asunnoista ja rakennuksista. Vuodesta 1982 lähtien rakennus- ja huoneistotietoja on päivitetty tietojärjestelmään rakennushankeilmoituksilla, jotka täytetään haettaessa rakennuslupaa uutta rakennusta, laajennusta tai muutostöitä varten. Toisin sanoen vuoden 1982 jälkeen kuntien on velvoitettu toimittamaan rakennusten uusia ja muuttuneita tietoja Väestötietojärjestelmään. Rakennushankkeiden aloitus- ja valmistumistietoja kunnat ovat systemaattisesti toimittaneet. Sen sijaan päivityksiä ja korjauksia rakennustietoihin on Väestötietojärjestelmään saatu satunnaisesti, mikä on aiheuttanut ongelmia rekistereiden hyödyntämisessä. (www.stat.fi, myös www.vaestorekisterikeskus.fi)

Rakennus- ja huoneistotietoja tarkistettiin laajasti 1980-luvun puolivälissä sekä vuoden 1990 väestö- ja asuntolaskennassa. Koko 1980-luvun ajan Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmän rakennus- ja huoneistotietoja tarkistettiin ja korjattiin eri tietojen osalta. Tarkistukset kohdennettiin asuinrakennuksiin ja asuntoihin sekä linkkitiedon eheyteen henkilö-, asunto-, rakennustietojen välillä. (www.stat.fi.)

Rakennuskantatilaston keskeisten tietojen peittävyys on suhteellisen hyvä ja tilaston laatu on suhteellisen suoraan riippuvainen lähdeaineiston laadusta. Rakennusten määrissä ja ominaisuustiedoissa on jonkin verran virheellisyysä, sillä kaikki muutostiedot eivät tule kattavasti väestötietojärjestelmää ylläpitävien viranomaisten tietoon. Myös niissä tiedoissa on puutteita, joita on alettu kerätä vasta vuoden 1980 tietopohjan perustamisen jälkeen. Tällaiset rakennusten ominaisuustietoja ovat esimerkiksi tiedot hissistä, parvekkeesta tai koneellisesta ilmastoinnista. Esimerkiksi Tilastokeskus on kehittänyt erilaisia Väestötietojärjestelmän käsittelysääntöjä, jotta rekisteritietoja on pystytty hyödyntämään vuosittaisen rakennus- ja asuntokantatilaston tekemisessä. (www.väestörekisterikeskus.fi, www.stat.fi)

4.2.2

Vertailu Tilastokeskuksen rekisteriajoihin

Suomen ympäristökeskuksessa toteutettujen rekisteriajojen vertailuaineistona on käytetty Tilastokeskuksen Valtion asuntorahastolle 21.6.2007 toimittamaa tilastoaineistoa, jossa esitetään asuinkerrostalojen lukumäärä rakennusvuosikymmenen, kerrosluvun ja hissitiedon perusteella vuoden 2006 lopussa. Vaikka väestötietojärjestelmän rekisteritietokanta on Tilastokeskuksella ja ympäristöhallinnolla sama, käyttää Tilastokeskus joiltakin osin erilaisia rekistereiden poimintakriteerejä tilastoaineiston tuotannossa kuin ympäristöhallinto. Seuraavassa kuvataan pääpiirteisesti hissitiedon osalta Tilastokeskuksen rekisteriajojen poiminta- ja päättelysäännöt:

- Asuinkerrostalokantaan luetaan käyttötarkoitukseltaan sellaiset luhtitalot (032) ja muut asuinkerrostalot (039), joissa asuu vähintään yksi ihminen joko vakituisesti tai tilapäisesti. Rakennuksen vuodenvaihteen käytössä olo tilanne päätellään ja tieto saattaa poiketa Väestötietojärjestelmän käytössä olo tilannetiedosta.
- Asuinkerrostalokantaan sisällytetään tyhjillään olevat kerrostalot, jos ne sisältävät asuntoja seuraavissa käytössä olo tilanne -luokissa: käytetään vakinaiseen asumiseen (01), käytetään muuhun tilapäiseen asumiseen (04) tai tyhjillään (05).
- Asuinkerrostalokantaan sisällytetään myös ne rakennukset, jotka ovat sisällyneet edellisvuoden rakennuskantaan ja rakennusta ei ole vuoden aikana purettu. Tämä siitä huolimatta, vaikka rakennus ei rekisterin mukaan sisällä asuntoja. Hissitietojen osalta Tilastokeskus on lisännyt noin kahdelle sadalle, uudehkolle

ja vähintään 4-kerroksiselle asuinkerrostalolle hissimerkinnän. Tilastokorjausta on perusteltu vuonna 1995 voimaan tulleella G1 rakentamismääräyskokoelmalla, jonka mukaan vähintään 4-kerroksisissa asuinkerrostaloissa on oltava hissi.

Kyseisillä rekisteripoinninnoilla ja määrittelyillä Tilastokeskus saa Suomen asuinkerrostalokannaksi 55 105 rakennusta. Tilastokeskuksen käyttämä asuinkerrostalokanta ja tässä tutkimuksessa käytetty asuinkerrostalokanta ovat sangen lähellä toisiinsa. Erotus on 227 rakennusta, jota voidaan pitää marginaalisena rekistereiden ominaisuustiedoissa esiintyvien ongelmien johdosta.

4.2.3

Tehtyjen rekisteriajojen ja määrittelyjen kuvaus

Tämän selvityksen lähtöaineistona on koko ympäristöhallinnolle hankittu väestörekisteripointa, joka on poikkileikkaushetken tilanne väestöstä ja rakennuskannasta vuoden 2006 lopussa. Samaa Väestötietojärjestelmän rekisteriaineistoa käyttää myös Tilastokeskus omassa tilastotuotannossa. Tässä luvussa raportoidaan Väestötietojärjestelmän tietoihin kohdistuneet pointa- ja päättelykriteerit, joiden perusteella tämän tutkimuksen hissitilastot on tuotettu. Kaiken kaikkiaan rekistereiden pointakriteerit ja niiden tuottamat tilastoaineistot on pyritty pitämään mahdollisimman vertailukelpoisia Tilastokeskuksen kanssa.

Väestötietojärjestelmästä seulottiin mukaan kaikki ne asutut tai huoneistoja sisältävät rakennukset, joiden käyttötarkoitus on luhtitalot (032) tai muut kerrostalot (039). Käytössä olo tilanteen luokista ovat mukana seuraavat luokat: käytetään vakinaiseen asumiseen (01), käytetään muuhun tilapäiseen asumiseen (04) ja tyhjillään (05). Lisäksi ympäristöhallinnon aineisto sisältää muutamia asuttuja rakennuksia, joiden luokitustieto poikkeaa Väestötietojärjestelmän käytössä olo tilanne -tiedosta. Näillä pointamäärittelyillä päädyttiin asuinkerrostalokantaan, joka sisälsi 54 828 rakennusta vuoden 2006 lopussa.

Kaikki tässä tutkimuksessa hyödynnetyt rakennusten lisämäärittelyt tuotettiin huoneisto- ja väestötiedoista. Näitä ovat porraskäytävien lukumäärä rakennuksittain, asuntojen lukumäärä rakennuksittain, rakennusten ikäjakauma sekä asukkaiden ikäjakauma. Porrashuoneiden lukumäärä tuotettiin huoneistokannasta huoneistotunnisteen porraskirjainta hyödyntäen. Näin saatiin rakennuskohtainen hissittömien porrashuoneiden lukumäärätieto sekä niissä sijaitsevien asuntojen eli huoneistojen määrä. Lisäksi 2000-luvulla valmistuneisiin vähintään 4-kerroksisiin asuinkerrostaloihin lisättiin hissimerkintä. Lisäys perustuu vuonna 1995 voimaan tulleeseen G1 rakentamismääräyskokoelmaan, jonka mukaan vähintään 4-kerroksisissa asuinkerrostaloissa on oltava hissi. Lisäys on myös vastaava Tilastokeskuksen rekisteripointojen kanssa.

Rakennuskohtainen asukasmäärä tuotettiin väestötiedoista, jossa hyödynnettiin rakennustunnustietoja. Asukkaat jaettiin ikäluokittain alle 55-vuotiaat, 55–64-vuotiaat, 65–74-vuotiaat sekä vähintään 75-vuotiaat. Väestötiedoista tuotetut asukasmäärät ikäryhmittäin yhdistettiin rakennustunnusten perusteella rakennuksiin ja väestömäärät laskettiin yhteen rakennustunnusten perusteella.

Lisäksi ympäristöhallinnon toimintaympäristö antaa mahdollisuuden ulottaa hisittämyyden tarkastelu kuntatasoa syvemmälle, jolloin päästään kiinni paitsi rakennukseen, huoneistoon myös asukkaaseen. Käytännössä tämä tarkoittaa rakennusten ominaisuustietojen ja asukasrakenteen esitystä kartta- ja paikkatietona rakennusten koordinaatiopisteiden avulla. Tällöin on kuitenkin huomioitava tietosuojan asettamat rajoitteet.

5 Tulokset – hissitilanne 2006

5.1

Rakennukset

Väestötietojärjestelmän rekisteritietojen perusteella Suomessa on 37 800 vähintään 3-kerroksista asuinkerrostaloa. Näistä noin puolet eli 18 700 on hissittömiä asuinkerrostaloja. Ennen vuotta 1960 valmistuneista asuinkerrostaloista 71 % on hissittömiä. Vuosina 1960–1970 valmistuneista 51 % ja vuoden 1970 jälkeen valmistuneista 37 % on hissittömiä asuinkerrostaloja. Maakunnista lukumääräisesti eniten hissejä puuttuu Uudeltamaalta. Uudellamaalla hissittömiä, vähintään 3-kerroksisia asuinkerrostaloja on lähes 6 580 kappaletta, joka on 48 % koko maakunnan asuinkerrostalokannasta. Myös Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa on lukumääräisesti paljon hissittömiä kerrostaloja. Toisaalta kyseisissä maakunnissa on myös lukumääräisesti suurin asuinkerrostalokanta, joka osittain selittää muita maakuntia suurempaa hissittömien rakennusten määrää. Jos tarkastellaan hissittömien talojen suhteellista osuutta, näyttää hissittömyyden ongelma paikantuvan tiettyihin Itä-Suomen maakuntiin ja Itäiselle Uudellemaalle. Näissä maakunnissa hissittömiä asuinkerrostaloja on lähes kaksi kolmasosaa asuinkerrostalokannasta. Lisäksi kyseisissä maakunnissa on vuoden 1970 jälkeen rakennettu huomattavasti enemmän hissittömiä kerrostaloja kuin mitä keskimäärin Suomessa.

Kaupungeittain tarkasteltuna Itä-Suomen kaupungeissa on suhteellisesti vähiten hissillä varustettuja vähintään 3-kerroksisia kerrostaloja. Sen sijaan lukumäärän perusteella hissittömiä asuinkerrostaloja on eniten Etelä-Suomen kaupungeissa, joissa on myös suurin asuinkerrostalokanta. Lukumääräisesti eniten vähintään 3-kerroksisia hissittömiä taloja on Helsingissä, lähes 3930 taloa.

Jos vähintään 3-kerroksisia hissittömiä taloja oli suhteellisesti eniten Itä-Suomen kaupungeissa ja maakunnissa, niin vain 4-kerroksisten talojen kohdalla korostuu pääosin Etelä- ja Länsi-Suomen maakunnat ja kaupungit. Lukumääräisesti eniten hissittömiä asuinkerrostaloja on Uudellamaalla (1147 kpl), joka on lähes puolet koko

hissittömästä 4-kerroksisesta rakennuskannasta Suomessa. Suhteellisesti suurin hissittömien 4-kerroksisten talojen osuus on Pohjanmaalla. Kaiken kaikkiaan Suomen 4-kerroksisesta asuinrakennuskannasta noin kolmannes on hissittömiä.

4-kerroksisten talojen osalta hissittömyys näyttäisi jakaantuvan saman maakunnan eri kaupunkien välillä epätasaisesti. Esimerkiksi Uudenmaan maakunnassa Vantaalla on 309 kerrostaloa, joista vain 17 on hissiton. Sen sijaan Helsingissä hissittömiä 4-kerroksisia asuinkerrostaloja on 915, joka on lähes puolet 4-kerroksisesta rakennuskannasta. Toisaalta Helsingissä on runsaasti vanhaa asuinkerrostalokantaa, mutta vielä 1960–70 -luvulla valmistuneista puolet on hissittömiä (ks. myös taulukko 4.). Vantaalla hissittömiä on kaksi viidestä 1960–70 -luvulla valmistuneista. Vastaava tilanne erottuu Porin ja Vaasan välillä. Tampereen ja Turun 4-kerroksisten hissittömien talojen määrä korostuu, mutta Helsingin määrään verrattuna niitä on vain murtoosa. Toisaalta Turussa on lukumääräisesti yhtä paljon 4-kerroksisia asuinkerrostaloja kuin Vantaalla. Turussa joka kolmannesta 4-kerroksisesta asuinkerrostalosta puuttuu hissi, kun Vantaalla vain 5,5 prosentissa 4-kerroksisista rakennuksista.

Lukumääräisesti parhaan kuvan hissirakentamisen tarpeesta antaa hissittömyyden tarkastelu porraskäytävän perusteella (ks. taulukko 7.). Suomessa on vähintään 3-kerroksissa asuinkerrostaloissa kaikkiaan 42 700 porraskäytävää, joissa ei ole hissiä. 4-kerroksisissa taloissa on 6000 hissittöntä porraskäytävää, joka 14 % kaikista vähintään 3-kerroksisista hissittömistä porraskäytävästä. Jos hissittömien porrashuoneiden määrää verrataan hissittömien rakennusten määrään, on vähintään 3-kerroksisissa hissittömissä taloissa keskimäärin 2,6 porrashuonetta (ks. myös taulukko 2). Vastaavasti vain 4-kerroksisissa hissittömissä taloissa on keskimäärin 2,5 porrashuonetta. Lukumääräisesti eniten hissittömiä porrashuoneita vähintään 3-kerroksisissa ja 4-kerroksisissa taloissa on Uudellamaalla. Vähintään 3-kerroksisten osalta myös Pirkanmaan hissittömien porrashuoneiden lukumäärä korostuu.

Taulukko 3. Vähintään 3-kerroksiset asuinkerrostalot rakennuksen valmistumisvuoden mukaan maakunnittain, tilanne vuoden 2006 lopussa

Maakunta	Kaikki rakennukset			Ennen vuotta 1960 rakennetut			Vuosina 1960-1970 rakennetut			Vuoden 1970 jälkeen rakennetut		
	Talot yht.	Ei hissiä yht.	%	Talot yht.	Ei hissiä yht.	%	Talot yht.	Ei hissiä yht.	%	Talot yht.	Ei hissiä yht.	%
Satakunta	1 171	506	43,2	164	132	80,5	734	302	41,1	273	72	26,4
Pirkanmaa	3 485	1 618	46,4	556	421	75,7	1 551	786	50,7	1 378	411	29,8
Pohjois-Pohjanmaa	1 610	720	44,7	197	139	70,6	699	358	51,2	714	223	31,2
Päijät-Häme	1 767	792	44,8	248	195	78,6	1 005	433	43,1	514	164	31,9
Varsinais-Suomi	3 380	1 208	35,7	494	303	61,3	1 844	562	30,5	1 042	343	32,9
Keski-Suomi	1 742	815	46,8	207	151	72,9	866	433	50,0	669	231	34,5
Uusimaa	13 655	6 576	48,2	3 021	2 056	68,1	5 162	2 545	49,3	5 472	1 975	36,1
Ahvenanmaa	131	91	69,5	18	18	100,0	67	56	83,6	46	17	37,0
Häme	1 192	599	50,3	172	139	80,8	653	321	49,2	367	139	37,9
Kymenlaakso	1 332	786	59,0	261	208	79,7	737	449	60,9	336	129	38,4
Etelä-Karjala	1 106	583	52,7	121	96	79,3	517	302	58,4	468	185	39,5
Lappi	931	530	56,9	98	86	87,8	512	309	60,4	321	135	42,1
Keski-Pohjanmaa	250	141	56,4	29	21	72,4	127	80	63,0	94	40	42,6
Etelä-Pohjanmaa	433	267	61,7	31	28	90,3	228	162	71,1	174	77	44,3
Pohjanmaa	1 005	602	59,9	160	119	74,4	504	331	65,7	341	152	44,6
Pohjois-Karjala	866	590	68,1	77	66	85,7	467	363	77,7	322	161	50,0
Pohjois-Savo	1 796	986	54,9	196	113	57,7	940	539	57,3	660	334	50,6
Etelä-Savo	1 108	726	65,5	108	90	83,3	633	439	69,4	367	197	53,7
Itä-Uusimaa	430	285	66,3	38	32	84,2	253	163	64,4	139	90	64,7
Kainuu	457	311	68,1	47	34	72,3	266	182	68,4	144	95	66,0
Koko maa	37 847	18 732	49,5	6 243	4 447	71,2	17 765	9 115	51,3	13 841	5 170	37,4

Lähde: Väestötietojärjestelmä, Väestötietokeskus, PL 7, 00521 HELSINKI. Poiminta-ajankohta väestötietojen osalta 12/2006 ja muiden tietojen osalta 5/2007

Taulukko 4. Vähintään 3-kerroksiset asuinkerrostalot rakennuksen valmistumisvuoden mukaan eräissä kaupungeissa, tilanne vuoden 2006 lopussa

Kunta	Kaikki rakennukset			Ennen vuotta 1960 rakennetut			Vuosina 1960-1970 rakennetut			Vuoden 1970 jälkeen rakennetut		
	Talot yht.	Ei hissiä yht.	%	Talot yht.	Ei hissiä yht.	%	Talot yht.	Ei hissiä yht.	%	Talot yht.	Ei hissiä yht.	%
Pori	555	226	40,7	111	92	82,9	313	113	36,1	131	21	16,0
Tampere	2 272	899	39,6	419	304	72,6	890	362	40,7	963	233	24,2
Lahti	1 258	511	40,6	209	158	75,6	670	259	38,7	379	94	24,8
Oulu	1 245	502	40,3	178	122	68,5	514	232	45,1	553	148	26,8
Jyväskylä	1 050	365	34,8	133	84	63,2	459	150	32,7	458	131	28,6
Espoo	1 917	822	42,9	80	68	85,0	821	416	50,7	1 016	338	33,3
Turku	2 094	696	33,2	419	236	56,3	1 087	258	23,7	588	202	34,4
Helsinki	7 766	3 929	50,6	2 754	1 819	66,0	2 346	1 174	50,0	2 666	936	35,1
Vantaa	1 676	636	37,9	22	22	100,0	816	316	38,7	838	298	35,6
Lappeenranta	769	335	43,6	78	57	73,1	301	133	44,2	390	145	37,2
Rovaniemi	481	213	44,3	42	34	81,0	217	93	42,9	222	86	38,7
Hämeenlinna	531	263	49,5	77	51	66,2	270	140	51,9	184	72	39,1
Kuopio	1 085	464	42,8	117	50	42,7	511	209	40,9	457	205	44,9
Joensuu	559	339	60,6	46	36	78,3	264	188	71,2	249	115	46,2
Imatra	229	165	72,1	35	31	88,6	134	106	79,1	60	28	46,7
Vaasa	726	412	56,7	114	82	71,9	326	192	58,9	286	138	48,3
Kouvola	355	197	55,5	45	29	64,4	204	116	56,9	106	52	49,1
Savonlinna	306	204	66,7	36	29	80,6	163	111	68,1	107	64	59,8
Kajaani	364	238	65,4	41	28	68,3	210	134	63,8	113	76	67,3

Taulukko 5. 4-kerroksiset asuinkerrostalot maakunnittain, tilanne vuoden 2006 lopussa

Maakunta	Talot yht.	Ei hissiä	%
Etelä-Karjala	256	34	13,3
Satakunta	214	29	13,6
Etelä-Pohjanmaa	102	20	19,6
Häme	289	59	20,4
Pohjois-Savo	344	74	21,5
Pohjois-Pohjanmaa	331	73	22,1
Pohjois-Karjala	182	42	23,1
Varsinais-Suomi	623	165	26,5
Keski-Suomi	407	108	26,5
Ahvenanmaa	26	7	26,9
Pirkanmaa	614	168	27,4
Lappi	260	76	29,2
Keski-Pohjanmaa	46	14	30,4
Etelä-Savo	214	67	31,3
Päijät-Häme	300	97	32,3
Kainuu	94	31	33,0
Itä-Uusimaa	92	32	34,8
Uusimaa	3246	1152	35,5
Kymenlaakso	247	93	37,7
Pohjanmaa	173	74	42,8
Koko maa	8060	2415	30,0

Taulukko 6. 4-kerroksiset asuinkerrostalot kaupungeittain, tilanne vuoden 2006 lopussa

4-kerroksiset asuinkerrostalot			
Kunta	Talot yht.	Ei hissiä	%
Vantaa	309	17	5,5
Lappeenranta	229	29	12,7
Kuopio	226	38	16,8
Pori	79	14	17,7
Hämeenlinna	108	20	18,5
Imatra	21	4	19,0
Espoo	410	96	23,4
Joensuu	132	31	23,5
Rovaniemi	182	45	24,7
Oulu	268	68	25,4
Jyväskylä	245	68	27,8
Kouvola	42	12	28,6
Tampere	376	119	31,6
Kajaani	84	28	33,3
Turku	320	111	34,7
Lahti	182	72	39,6
Savonlinna	70	28	40,0
Vaasa	138	64	46,4
Helsinki	1964	915	46,6

Taulukko 7. Hissittömien porrashuoneiden lukumäärä, vähintään 3-kerroksiset ja 4-kerroksiset rakennukset maakunnittain, tilanne vuoden 2006 lopussa

Maakunta	Vähintään 3-kerroksiset	4-kerroksiset
Ahvenanmaa	178	16
Keski-Pohjanmaa	298	31
Etelä-Pohjanmaa	612	43
Kainuu	689	63
Etelä-Karjala	1 232	67
Satakunta	1 141	69
Pohjois-Karjala	1 308	81
Itä-Uusimaa	748	101
Häme	1 208	128
Lappi	1 239	143
Etelä-Savo	1 457	143
Pohjois-Pohjanmaa	1 657	163
Pohjanmaa	1 381	172
Pohjois-Savo	2 017	175
Päijät-Häme	1 862	190
Kymenlaakso	1 814	209
Keski-Suomi	1 814	250
Varsinais-Suomi	2 622	394
Pirkanmaa	4 088	452
Uusimaa	15 296	3 113
Koko maa	42 661	6 003

5.2

Asunnot

Taulukko 8. Asunnot maakunnittain

Taulukko 8. Asunnot maakunnittain, tilanne vuoden 2006 lopussa						
Maakunta	Vähintään 3-kerroksiset			4-kerroksiset		
	Asuntoja yht.	Ei hissiä yht.	%	Asuntoja yht.	Ei hissiä yht.	%
Etelä-Karjala	25 373	11 583	45,7	5 806	669	11,5
Satakunta	32 348	10 727	33,2	5 311	778	14,6
Häme	30 165	11 787	39,1	7 577	1 445	19,1
Pohjois-Pohjanmaa	45 885	16 088	35,1	8 929	1 849	20,7
Etelä-Pohjanmaa	9 564	5 224	54,6	2 446	532	21,7
Pohjois-Karjala	19 296	12 202	63,2	4 529	1 034	22,8
Pohjois-Savo	41 746	19 123	45,8	8 199	1 952	23,8
Ahvenanmaa	2 307	1 531	66,4	520	135	26,0
Varsinais-Suomi	101 989	26 248	25,7	15 963	4 171	26,1
Keski-Suomi	47 459	17 631	37,1	10 814	2 853	26,4
Lappi	22 918	11 902	51,9	6 391	1 737	27,2
Etelä-Savo	23 460	13 519	57,6	4 804	1 453	30,2
Pirkanmaa	101 132	35 404	35,0	15 869	4 827	30,4
Päijät-Häme	49 661	16 737	33,7	7 753	2 419	31,2
Keski-Pohjanmaa	5 314	2 631	49,5	864	271	31,4
Kainuu	10 011	6 349	63,4	2 280	813	35,7
Kymenlaakso	33 540	17 021	50,7	5 871	2 253	38,4
Uusimaa	414 308	159 504	38,5	91 677	36 943	40,3
Itä-Uusimaa	10 407	5 972	57,4	2 482	1 068	43,0
Pohjanmaa	23 810	12 003	50,4	4 254	1 954	45,9
Koko maa	1 050 693	413 186	39,3	212 339	69 156	32,6

Suomessa vähintään 3-kerroksissa asuinkerrostaloissa on noin miljoona asuntoa. Asunnoista kaksi viidestä sijaitsee asuinkerrostalossa, joissa ei ole hissiä. Suomessa 4-kerroksisissa asuinkerrostaloissa on 212 000 asuntoa, joista kolmannes sijaitsee talossa, jossa ei ole hissiä.

Kuten myös rakennusten kohdalla, asuntoja hissittömissä vähintään 3-kerroksissa rakennuksissa on suhteellisesti eniten Itä-Suomen maakunnissa. Sen sijaan lukumääräisesti eniten hissittömiä asuntoja on Uudenmaan maakunnassa.

Taulukko 9. Asunnot kaupungeittain, tilanne vuoden 2006 lopussa

Kunta	Vähintään 3-kerroksiset			4-kerroksiset		
	Asuntoja yht.	Ei hissiä	%	Asuntoja yht.	Ei hissiä	%
Vantaa	52 021	15 295	29,4	8 365	616	7,4
Lappeenranta	17 324	6 286	36,3	5 051	531	10,5
Imatra	5 983	3 816	63,8	618	117	18,9
Kuopio	27 339	9 241	33,8	5 502	1 056	19,2
Pori	17 872	5 405	30,2	2 081	459	22,1
Hämeenlinna	13 443	5 474	40,7	2 740	628	22,9
Oulu	38 130	11 905	31,2	7 465	1 756	23,5
Joensuu	13 627	7 740	56,8	3 460	832	24,0
Rovaniemi	12 275	4 990	40,7	4 639	1 132	24,4
Espoo	56 233	16 823	29,9	11 745	2 920	24,9
Jyväskylä	31 988	8 295	25,9	6 989	2 023	28,9
Kouvola	9 499	4 296	45,2	1 044	316	30,3
Turku	71 354	16 298	22,8	8 648	3 018	34,9
Savonlinna	7 137	4 227	59,2	1 728	626	36,2
Tampere	73 827	20 402	27,6	10 206	3 721	36,5
Kajaani	8 141	4 866	59,8	2 024	754	37,3
Lahti	37 248	10 697	28,7	4 788	1 866	39,0
Vaasa	18 146	8 460	46,6	3 552	1 751	49,3
Helsinki	254 201	104 737	41,2	58 666	30 480	52,0

Uudellamaalla on 160 000 hissitöntä asuntoa, joka on 39 % kaikista vähintään 3-kerroksissa hissittömissä taloissa sijaitsevista asunnoista. Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa on myös lukumääräisesti paljon hissittömiä asuntoja. Kaupungeista lukumääräisesti eniten hissittömiä asuntoja on Helsingissä, 105 000 asuntoa, joka on 39 % kaikista, vähintään 3-kerroksissa hissittömissä taloissa sijaitsevista asunnoista.

4-kerroksisissa hissittömissä taloissa sijaitsevia asuntoja on lukumääräisesti eniten Uudella maalla ja kaupungeista Helsingissä. Kaupunkien sisällä on eroja hissittömiä asuntojen jakautumisessa kerrosluvun mukaan.

Taulukko 10. Vähintään 3-kerroksisissa asuvat ikäryhmän, maakunnan ja eräiden kaupunkien mukaan, tilanne vuoden 2006 lopussa

Maakunta	Kaikki ikäluokat			Alle 55-vuotiaat			55-64 - vuotiaat
	Yht.	Ei hissiä	%	Yht.	Ei hissiä	%	Yht.
Varsinais-Suomi	141 536	36 211	25,6	90 829	25 497	28,1	19 652
Satakunta	41 580	13 883	33,4	24 350	9 047	37,2	6 397
Päijät-Häme	71 481	23 577	33,0	43 676	15 873	36,3	11 154
Pohjois-Pohjanmaa	62 222	21 338	34,3	45 207	16 098	35,6	6 611
Pirkanmaa	148 039	51 808	35,0	99 971	36 410	36,4	18 995
Häme	41 146	16 272	39,5	24 864	10 980	44,2	5 894
Keski-Suomi	64 472	23 574	36,6	44 248	16 507	37,3	7 597
Uusimaa	659 167	247 722	37,6	477 126	182 236	38,2	84 689
Keski-Pohjanmaa	7 095	3 618	51,0	4 400	2 484	56,5	1 013
Etelä-Karjala	33 865	15 479	45,7	21 020	10 192	48,5	4 637
Pohjois-Savo	60 101	26 941	44,8	38 210	18 315	47,9	8 046
Pohjanmaa	31 693	16 678	52,6	20 082	11 331	56,4	4 185
Kymenlaakso	44 553	22 327	50,1	25 962	14 072	54,2	7 095
Lappi	29 749	15 702	52,8	19 901	11 043	55,5	3 586
Etelä-Pohjanmaa	11 796	6 228	52,8	7 143	4 048	56,7	1 553
Etelä-Savo	30 490	17 583	57,7	17 506	10 962	62,6	4 531
Itä-Uusimaa	14 749	8 644	58,6	9 394	5 795	61,7	2 136
Kainuu	13 156	8 644	65,7	7 904	5 649	71,5	1 820
Pohjois-Karjala	25 759	16 346	63,5	16 906	11 115	65,7	2 993
Ahvenanmaa	2 800	1 786	63,8	1 969	1 265	64,2	346
Koko maa	1 535 449	594 361	38,7	1 040 668	418 919	40,3	202 930
Kunta							
Turku	99 727	22 820	22,9	65 793	16 575	25,2	13 651
Lahti	54 211	15 108	27,9	33 663	10 651	31,6	8 310
Tampere	109 778	30 669	27,9	77 308	22 536	29,2	13 196
Jyväskylä	44 758	11 413	25,5	32 755	8 690	26,5	4 797
Kuopio	41 455	14 153	34,1	27 614	10 391	37,6	5 388
Pori	23 018	6 958	30,2	12 851	4 466	34,8	3 747
Oulu	52 844	16 151	30,6	39 128	12 418	31,7	5 464
Vantaa	87 641	25 951	29,6	64 864	20 033	30,9	11 870
Lappeenranta	23 579	8 650	36,7	15 560	6 193	39,8	3 069
Hämeenlinna	18 537	7 689	41,5	11 186	5 192	46,4	2 542
Espoo	94 785	29 319	30,9	71 804	22 432	31,2	11 345
Kouvola	12 594	5 588	44,4	7 637	3 721	48,7	1 940
Rovaniemi	16 261	6 642	40,8	11 521	4 978	43,2	1 720
Vaasa	24 475	12 084	49,4	15 958	8 444	52,9	3 231
Helsinki	398 067	158 273	39,8	288 262	115 659	40,1	50 277
Kajaani	10 979	6 906	62,9	6 794	4 745	69,8	1 486
Joensuu	18 917	10 896	57,6	13 238	7 971	60,2	2 046
Savonlinna	8 826	5 245	59,4	4 895	3 259	66,6	1 353
Imatra	7 584	4 882	64,4	3 995	2 847	71,3	1 152

Ei hissiä	%	65-74 -vuotiaat			75 vuotta täyttäneet		
		Yht.	Ei hissiä	%	Yht.	Ei hissiä	%
4 680	23,8	15 262	3 111	20,4	15 793	2 923	18,5
2 050	32,0	5 492	1 462	26,6	5 656	1 324	23,4
3 499	31,4	8 700	2 265	26,0	7 951	1 940	24,4
2 303	34,8	5 240	1 529	29,2	5 164	1 408	27,3
6 794	35,8	14 565	4 609	31,6	14 508	3 995	27,5
2 147	36,4	4 820	1 532	31,8	5 568	1 613	29,0
2 847	37,5	6 133	2 133	34,8	6 494	2 087	32,1
30 944	36,5	52 792	18 513	35,1	44 560	16 029	36,0
479	47,3	764	321	42,0	918	334	36,4
2 121	45,7	3 942	1 590	40,3	4 266	1 576	36,9
3 517	43,7	6 881	2 528	36,7	6 964	2 581	37,1
2 207	52,7	3 658	1 718	47,0	3 768	1 422	37,7
3 503	49,4	5 626	2 445	43,5	5 870	2 307	39,3
1 945	54,2	3 142	1 417	45,1	3 120	1 297	41,6
787	50,7	1 512	671	44,4	1 588	722	45,5
2 493	55,0	4 114	2 073	50,4	4 339	2 055	47,4
1 225	57,4	1 573	813	51,7	1 646	811	49,3
1 183	65,0	1 687	945	56,0	1 745	867	49,7
1 965	65,7	2 677	1 571	58,7	3 183	1 695	53,3
219	63,3	217	136	62,7	268	166	61,9
76 908	37,9	148 797	51 382	34,5	143 369	47 152	32,9
2 850	20,9	10 163	1 818	17,9	10 120	1 577	15,6
2 110	25,4	6 481	1 272	19,6	5 757	1 075	18,7
3 654	27,7	9 831	2 463	25,1	9 443	2 016	21,3
1 111	23,2	3 565	800	22,4	3 641	812	22,3
1 733	32,2	4 392	1 107	25,2	4 061	922	22,7
1 013	27,0	3 214	749	23,3	3 206	730	22,8
1 687	30,9	4 201	1 103	26,3	4 051	943	23,3
3 258	27,4	6 893	1 707	24,8	4 014	953	23,7
1 083	35,3	2 509	750	29,9	2 441	624	25,6
1 016	40,0	2 215	763	34,4	2 594	718	27,7
3 483	30,7	6 730	1 960	29,1	4 906	1 444	29,4
840	43,3	1 517	565	37,2	1 500	462	30,8
696	40,5	1 572	503	32,0	1 448	465	32,1
1 611	49,9	2 695	1 187	44,0	2 591	842	32,5
19 515	38,8	31 162	11 914	38,2	28 366	11 185	39,4
902	60,7	1 332	687	51,6	1 367	572	41,8
1 181	57,7	1 736	872	50,2	1 897	872	46,0
721	53,3	1 261	646	51,2	1 317	619	47,0
738	64,1	1 114	636	57,1	1 323	661	50,0

Asukasryhmät

Suomessa asuu vähintään 3-kerroksisissa asuinkerrostaloissa noin 1,5 miljoonaa asukasta. Suomalaisista lähes 600 000 asuu hissittömissä kerrostaloissa eli 39 prosenttia. Näistä hissittömissä asuinkerrostaloissa asuvista kaksi kolmesta on alle 55-vuotias. Toisaalta Suomessa on noin 100 000 asukasta, joka on täyttänyt 65 vuotta ja asuu hissittömässä kerrostalossa. Toisin sanoen joka kolmas yli 65-vuotias kerrostaloasukas asuu hissittömässä rakennuksessa.

Maakunnittain tarkasteltuna lukumääräisesti eniten asukkaita hissittömissä, vähintään 3-kerroksisissa rakennuksissa on Uudellamaalla. Näistä 250 000 asukkaasta 55–64 -vuotiaita on 31 000 ja 65 vuotta täyttäneitä 35 000 asukasta. Lukumääräisesti paljon 55–65 -vuotiaita ja 65 vuotta täyttäneitä hissittömissä taloissa asuvia on myös Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa. Jos ikääntyneiden hissittömissä kerrostaloissa asumista tarkastellaan suhteessa koko maan keskiarvoon, asuvat ikääntyneet Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa jopa keskimääräistä harvemmin hissittömässä, vähintään 3-kerroksisessa asuinkerrostalossa. Varsinais-Suomessa 75 vuotta täyttäneistä vain 18,5 % asuu hissittömässä talossa, kun keskimäärin joka kolmannella 75 vuotta täyttäneellä kerrostaloasukkaalla ei ole mahdollisuutta käyttää hissiä. Sen sijaan Itäisellä uudella maalla, Kainuussa ja Pohjois-Karjalassa ikääntyneistä kerrostaloasukkaista yli puolet asuu hissittömissä asuinkerrostaloissa, kun keskimäärin joka kolmas ikääntynyt kerrostaloasukas joutuu asumaan hissittömässä kerrostalossa.

Erot hissittömyyden paikantumisessa tulevat maakuntajakoa paremmin esille kaupunkikohtaisessa tarkastelussa. Lukumääräisesti paljon asukkaita hissittömissä taloissa on Etelä-Suomen suurissa kaupungeissa. Toisaalta suhteellisesti tarkasteltuna, Etelä-Suomen suurissa kaupungeissa asutaan Helsinkiä lukuun ottamatta keskimääräistä vähemmän hissittömissä, vähintään 3-kerroksisissa taloissa. Helsingissä on niin ikään lukumääräisesti eniten 55–65 -vuotiaita (19 500) ja 65 vuotta täyttäneitä (23 100), jotka asuvat hissittömässä vähintään 3-kerroksisessa talossa. Lisäksi Turussa, Tampereella, Vantaalla ja Espoossa asuu lukumääräisesti paljon sekä 55–65 -vuotiaita että 65 vuotta täyttäneitä hissittömissä, vähintään 3-kerroksisissa taloissa. Jos tarkastellaan hissittömyyttä suhteellisesti sekä kaikkien että ikääntyneiden kerrostaloasukkaiden osalta, korostuu hissien puute eniten Kajaanissa, Joensuussa, Savonlinnassa ja Imatralla. Keskimäärin kaksi kolmesta kyseisten kaupunkien asukkaasta asuu hissittömässä kerrostalossa, kun Suomessa asuu keskimäärin joka kolmas hissittömässä talossa. Keskimäärin noin puolet ikääntyneistä joutuu valitsemaan hissittömän kerrostaloasumisen, kun esimerkiksi Turussa vain korkeintaan viidennes ikääntyneistä asuu hissittömässä talossa.

Hissittömyyden jakautumista asukasryhmien sisällä tarkasteltiin myös erikseen vain 4-kerroksisissa asuinkerrostaloissa (Ks. liitetaulukko 2.). Tulokset ovat varsin samansuuntaisia verrattuna vähintään 3-kerroksisten asuinrakennusten tilanteeseen. Lukumääräisesti eniten asukkaita hissittömissä rakennuksissa on Uudellamaalla,

Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa. Uudellamaalla on myös ikääntyneitä lukumääräisesti eniten 4-kerroksisissa hissittömissä asuinkerrostaloissa. Myös Varsinais-Suomen ja Pirkanmaan asukasmäärät korostuvat. Jos vähintään 3-kerroksisissa, hissittömissä asuinkerrostaloissa asuvia ikääntyneitä oli suhteellisesti eniten Itäisellä Uudellamaalla, Kainuussa ja Pohjois-Karjalassa, niin vain 4-kerroksisissa asuinkerrostaloissa asuvista korostuu Kymenlaakson, Pohjanmaan, Uudenmaan ja Itäisen uuden maan tilanne. Erityisesti Itäisellä Uudellamaalla ja Pohjanmaalla on kaikissa ja ikääntyneiden asukasryhmissä suhteellisesti paljon hissittömissä taloissa asuvia. Lukumääräisesti ja suhteellisesti eniten 75 vuotta täyttäneitä, hissittömissä taloissa asuvia on Uudella maalla. Sen sijaan Pohjois-Karjalassa kaikissa ja ikääntyneiden asukasryhmissä vain noin viidennes asuu hissittömässä asuinkerrostalossa, kun koko maassa kaikissa asukasryhmistä noin kolmannes asuu hissittömässä 4-kerroksisessa talossa.

Kaupungeista suhteellisen paljon hissittömissä 4-kerrostaloissa asuvia on Helsingissä ja Vaasassa kaikissa asukasryhmissä (Ks. liitetaulukko 2.). Jos keskimäärin joka kolmas suomalainen 4-kerroksisessa talossa asuvasta asuu hissittömässä talossa, niin Helsingissä ja Vaasassa noin puolet sekä kaikista asukkaista että ikääntyneistä asuu hissittömässä kerrostalossa. Kyseisissä kaupungeissa hissittömyys myös lisääntyy vanhemmissa ikäryhmissä. 75 vuotta täyttäneistä suhteellisen paljon hissittömissä taloissa asuu myös Turussa, Espoossa ja Tampereella. Lukumääräisesti eniten hissittömissä taloissa asuvia on Helsingissä (44 440). Ikääntyneitä asuu Helsingissä moninkertaisesti enemmän hissittömissä, 4-kerroksisissa kerrostaloissa suhteessa muihin kaupunkeihin. Tampereen, Espoon ja Turun hissittömien talojen ikääntyneiden asukasmäärät korostuvat, mutta jotka ovat vain kymmenesosa Helsingin asukasmääriin verrattuna.

Hissittömyyden paikantumista tarkasteltiin erikseen 65–74 -vuotiaiden ja 75 vuotta täyttäneiden ikäryhmissä sukupuolen mukaan. Koko maassa vähintään 3-kerroksisissa hissittömissä taloissa asuvista 65–74 -vuotiaista asukkaista yli 60 % on naisia. 75 vuotta täyttäneiden ikäryhmässä jo yli 70 % hissittömissä kerrostaloissa asuvista on naisia. Lukumääräisesti tarkasteltuna huomionarvoista on naisten hissittömissä taloissa asuvien samansuuruiset asukasmäärät eri ikäryhmissä. Sen sijaan miesten osalta 75 vuotta täyttäneiden hissittömissä taloissa asuvien lukumäärä on 50 % pienempi suhteessa nuoremman ikäryhmän tilanteeseen. Lukumääräisesti eniten hissittömissä asuinkerrostaloissa asuvia naisia on molemmissa ikääntyneiden asukasryhmässä Uudella maalla - yli 11 000 asukasta kummassakin ikäryhmässä. Kerrostaloissa asuvista ikääntyneistä naisista suhteellisesti eniten hissittömissä taloissa asuu Etelä-Pohjanmaalla.

Taulukko 11. Vähintään 3-kerroksissa asuvat ikäryhmän, sukupuolen ja maakunnan mukaan, tilanne vuoden 2006 lopussa

65-74 -vuotiaat						
Maakunta	Rakennukset yhteensä			Ei hissiä		
	Miehiä	Naisia	Naisia %	Miehiä	Naisia	Naisia %
Ahvenanmaa	90	127	58,5	57	79	58,1
Pohjanmaa	1 482	2 176	59,5	702	1 016	59,1
Uusimaa	20 708	32 084	60,8	7 349	11 164	60,3
Päijät-Häme	3 274	5 426	62,4	895	1 370	60,5
Varsinais-Suomi	5 918	9 344	61,2	1 230	1 881	60,5
Pohjois-Savo	2 592	4 289	62,3	925	1 603	63,4
Itä-Uusimaa	593	980	62,3	308	505	62,1
Pohjois-Pohjanmaa	1 963	3 277	62,5	607	922	60,3
Kymenlaakso	2 123	3 503	62,3	966	1 479	60,5
Keski-Pohjanmaa	286	478	62,6	117	204	63,6
Etelä-Savo	1 535	2 579	62,7	806	1 267	61,1
Kainuu	637	1 050	62,2	361	584	61,8
Pirkanmaa	5 465	9 100	62,5	1 779	2 830	61,4
Lappi	1 123	2 019	64,3	538	879	62,0
Häme	1 838	2 982	61,9	585	947	61,8
Satakunta	2 057	3 435	62,5	578	884	60,5
Pohjois-Karjala	944	1 733	64,7	562	1 009	64,2
Keski-Suomi	2 334	3 799	61,9	811	1 322	62,0
Etelä-Karjala	1 462	2 480	62,9	602	988	62,1
Etelä-Pohjanmaa	539	973	64,4	231	440	65,6
Koko maa	56 963	91 834	61,7	20 009	31 373	61,1

75 vuotta täyttäneet

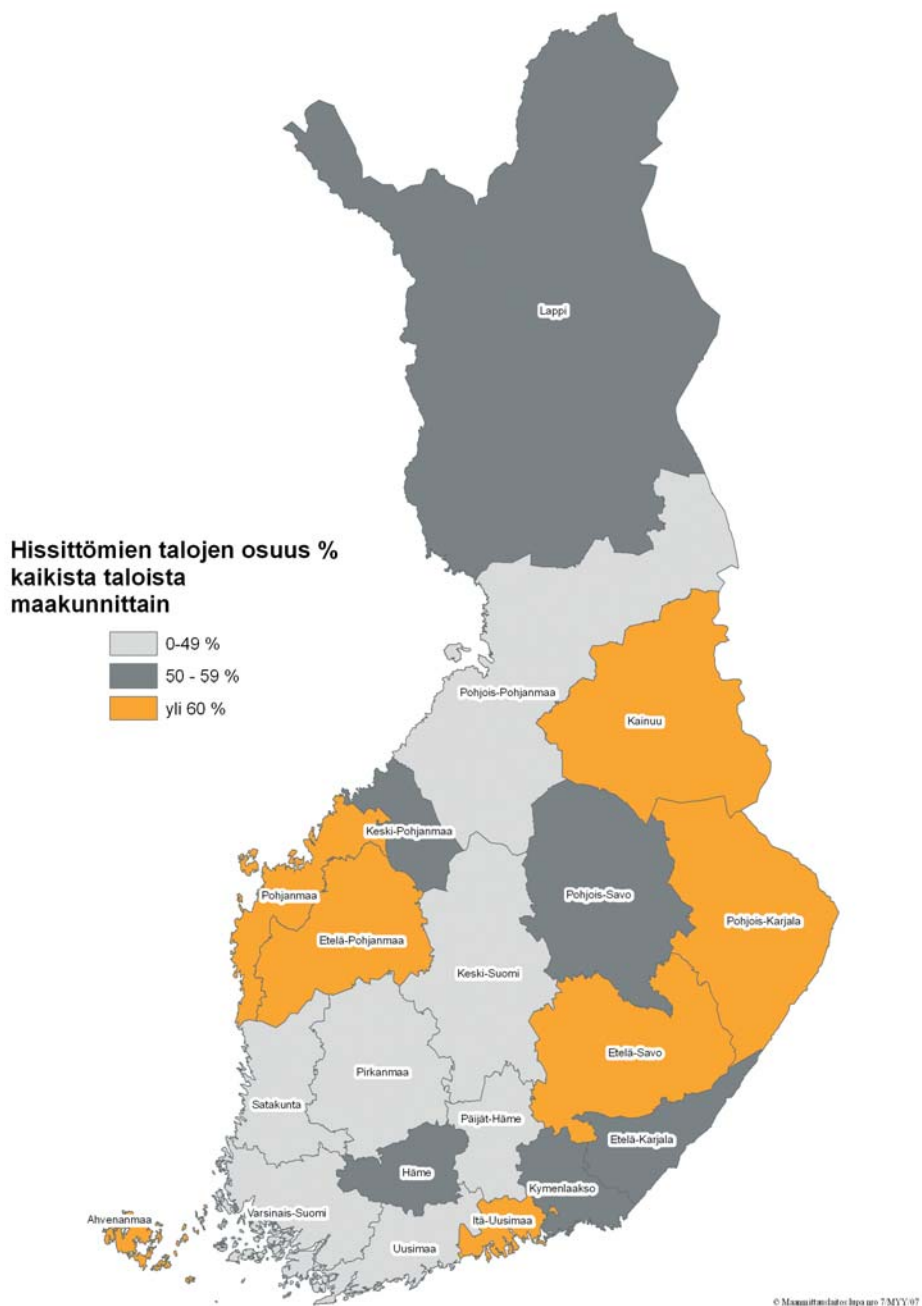
Rakennukset yhteensä			Ei hissiä		
Miehiä	Naisia	Naisia %	Miehiä	Naisia	Naisia %
93	175	65,3	59	107	64,5
1 187	2 581	68,5	441	981	69,0
13 195	31 365	70,4	4 750	11 279	70,4
2 259	5 692	71,6	548	1 392	71,8
4 629	11 164	70,7	821	2 102	71,9
2 062	4 902	70,4	724	1 857	71,9
441	1 205	73,2	227	584	72,0
1 532	3 632	70,3	393	1 015	72,1
1 670	4 200	71,6	632	1 675	72,6
260	658	71,7	91	243	72,8
1 214	3 125	72,0	552	1 503	73,1
484	1 261	72,3	232	635	73,2
4 161	10 347	71,3	1 069	2 926	73,2
887	2 233	71,6	347	950	73,2
1 558	4 010	72,0	430	1 183	73,3
1 577	4 079	72,1	351	973	73,5
838	2 345	73,7	435	1 260	74,3
1 806	4 688	72,2	534	1 553	74,4
1 139	3 127	73,3	397	1 179	74,8
410	1 178	74,2	161	561	77,7
41 402	101 967	71,1	13 194	33 958	72,0

6 Tulosten sovellus kartta- ja paikkatietona

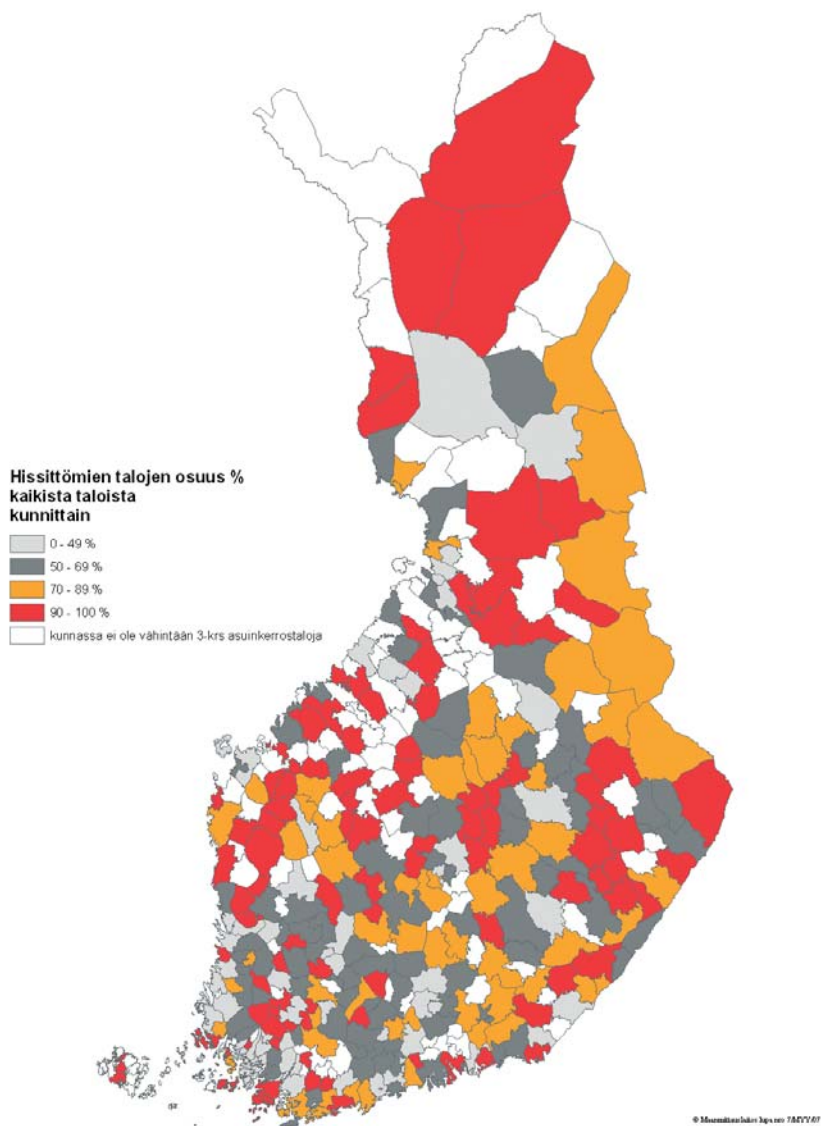
Tässä luvussa hissittömyyden alueellista jakautumista kuvataan paikkatietopohjaisena karttaesityksenä. Paikkatieto määritellään tutkittavan ilmiön sijainti-, ominaisuus-, ja yhteystietojen kokonaisuudeksi. Tämän tutkimuksen paikkatietoanalyysit perustuvat Väestötietojärjestelmän rakennusten koordinaattitietoihin, jotka yhdistetään huoneisto- ja henkilötietoihin. Näitä tunnusyhteyksiä ylläpidetään eri viranomaisten yhteistyönä (Ks. luku 4.2.1). Paikkatietojärjestelmässä asukkaat ja rakennukset voidaan koordinaattien avulla yksilöidä ja sijoittaa eri aluetasoille. Lisäksi paikkatietojärjestelmässä voidaan analysoida ja yhdistellä kohteissa olevien ilmiöiden välisiä suhteita.

Paikkatietojärjestelmän avulla tutkimustulokset voidaan esittää erilaisilla karttapohjilla ja aluetasoilla. Käytetyimpiä aluetasoja ovat maakunta- ja kuntataso, joissa ei voida huomioida yksittäisten kuntien sisäisiä eroja (Ks. kuvio 2. & kuvio 3.). Sen sijaan kunta-alueen sisällä tehtävä hissittömien talojen ja niiden asukasrakenteen esittäminen on tärkeä apuväline esimerkiksi hissiongelman paikantamisessa (Ks. kuvio 5.). Ruutujako on puolestaan hallinnollisista rajoista ja niiden muutoksista riippumaton tarkastelutapa (Ks. kuvio 4.). Karttapohjaisia ruudukkoja voidaan muodostaa käyttötärpeestä riippuen. Ruutukokoina voidaan käyttää esimerkiksi 250x250-metrin, 1x1- ja 5x5-kilometrin ruudukkoa. Ruutujako mahdollistaa siten yksityiskohtaisen ja kronologisesti vertailukelpoisen alueanalyysin tekemisen, joka on riippumaton esimerkiksi kuntaliitoksista.

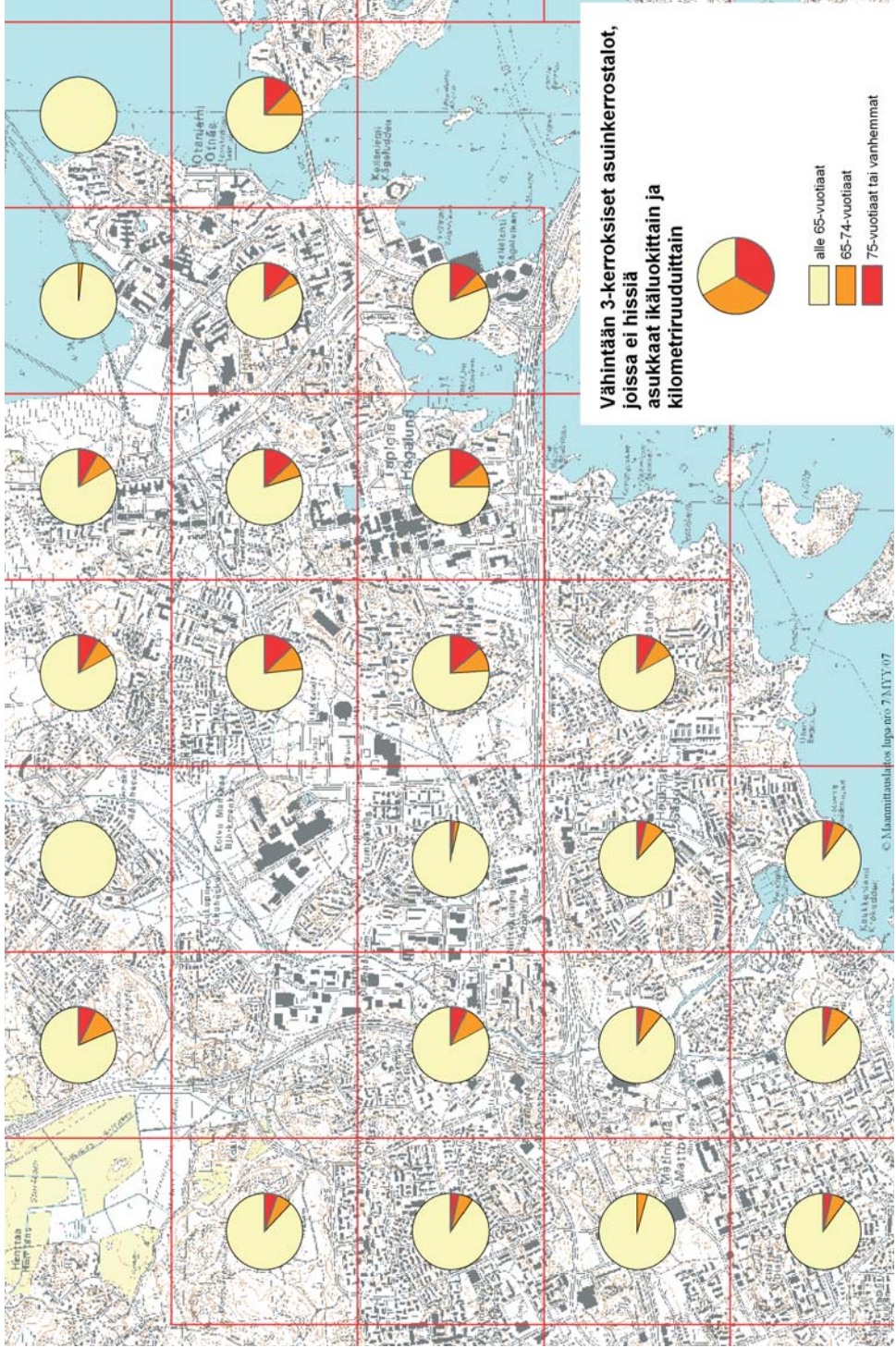
Kuvio 2. Vähintään 3-kerroksiset hissittömät asuinrakennukset maakunnittain

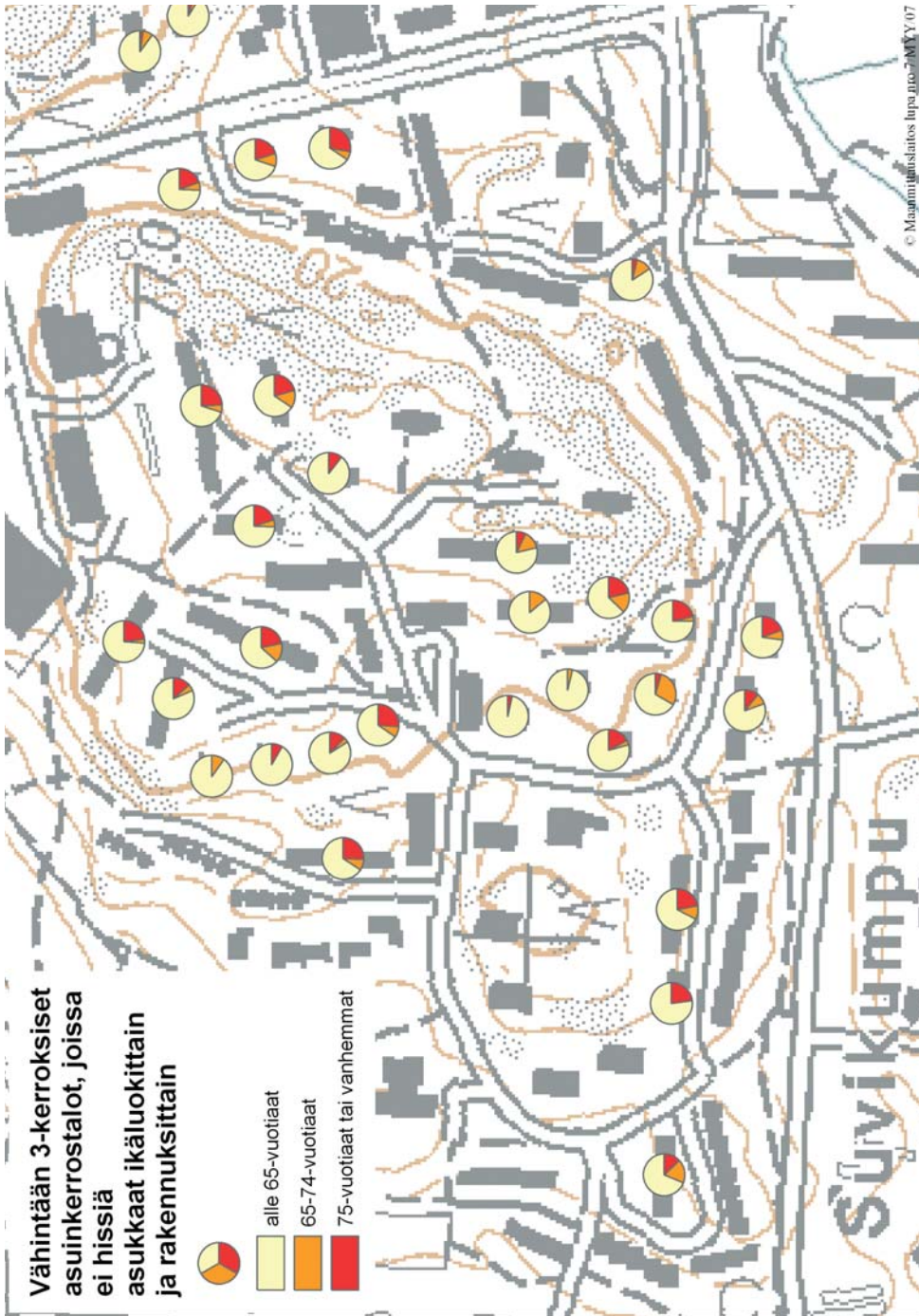
Kuvio 3. Vähintään 3-kerroksiset hissittömät asuinrakennukset kunnittain.

Kuvio 4. Vähintään 3-kerroksisten asuinkerrostalojen asukkaiden ikäkauma Etelä-Espoossa, 1x1 kilometriruutu

Kuvio 5. Vähintään 3-kerroksisten asuinkerrostalojen asukkaiden ikäjakama rakennuksittain Länsi-Tapiolassa

7 Yhteenveto ja johtopäätökset tutkimuksesta

Tässä tutkimuksessa hissiasiaa tarkasteltiin aiempien tutkimusten ja tuotettujen hissitilastojen valossa. Aiempia tutkimuksia edustivat valtakunnallisesti ja tilastollisesti hissitilannetta tarkastelevat tutkimukset, neljän kaupungin hissiselvitykset sekä asukkaiden ja taloyhtiöiden hissitarpeita ja toiveita tarkastelevat kysely- ja haastattelututkimukset. Tutkimuksen päätavoitteena oli tuottaa rekistereihin perustuva ja eri aluetasojen hissitilanteen kartoitus Suomessa sekä tarkastella hissittömyyden jakautumista rakennus- ja asukaskannassa.

Aiempia hissitutkimuksia kartoittaneessa osiossa eriteltiin tutkimuksia, joissa hissiasiaa oli tarkasteltu eri metodein paikallisella ja valtakunnallisella tasolla. Valtakunnallisesti ja tilastollisesti koko Suomen asuinkerrostalokannan hissittömyyttä tarkastelevia tutkimuksia löydettiin ainoastaan yksi, Hissi vanhaan kerrostaloon - tutkimus (Rönkä ym. 1997). Toisaalta tutkimus oli vain osa laajempaa hissirakentamisen toimenpideohjelmaa, jolla pyrittiin lisäämään hissirakentamista Suomessa. Tutkimuksen hissitilanteen analyysit perustuivat Tilastokeskuksen suodattamiin väestötietojärjestelmän rakennus- ja huoneistorekisterin tietoihin vuodelta 1995. Keskeisimpinä tuloksina vähintään 3-kerroksisten talojen osalta raportoitiin 50 000 hissittömästä porrashuoneesta vuonna 1995. Lisäksi huomioitiin, että Tilastokeskus julkaisee vuosittain Väestötietojärjestelmän tietoihin perustuvan Rakennukset, asunnot ja asuinolot -tilastojulkaisun, jossa esitetään alle 4-kerroksisten ja vähintään 4-kerroksisten rakennusten hissitilanne koko maa- ja maakuntatasolla. Valtakunnallisen ja maakuntasaisen tarkastelun lisäksi hissittömyyden tilastollista jakautumista tarkasteltiin myös paikallisesti eräissä kaupungeissa (Rönkä ym. 1997).

Tässä tutkimuksessa eriteltiin myös neljän kaupunkien erillisiä hissiselvityksiä. Hissitilanteen tilastollisen tarkastelun lisäksi kaupunkien hissiselvityksissä esitettiin hissittömyyden välillisiä vaikutuksia kaupunkien väestö- ja palvelurakenteelle. Hissiraporteissa esitettiin varsin yhtenäisiä hallinnollisia ja palvelurakenteen kustannustaloudellisia motiiveja, jotka perustelivat hissiselvityksen toteuttamista kaupungeissa. Kaupunkien hissiselvitysten perusteella lukumääräisesti ja suhteellisesti eniten

oli 3-kerroksisia hissittömiä taloja. Hissittömyys paikantui kaupunkien sisällä tietyille alueille, joissa rakennuskanta oli useimmiten vanhaa ja asukasrakenne ikääntynyttä. Eräät kaupungit olivat tarkastaneet hissitietoa koskevia väestötietojärjestelmän rekisteritietoja maastokäynneillä. Yksittäisissä tapauksissa raportoitiin rekisterin virheistä ja puutteista.

Hissiasian asukaslähtöistä tarkastelutapaa edustivat kysely- ja haastattelututkimukset, joissa tarkasteltiin asukkaiden ja taloyhtiöiden edustajien subjektiivisia mielipiteitä hissitarpeista, toiveista ja hissirakentamisen mahdollisuuksista. Hissiasiaa oli tarkasteltu paitsi osana esteettömyyskysymystä myös erityisenä ikääntyneiden asumistarpeena. Ikääntyneiden pitkä asumishistoria samassa asunnossa ja samalla asuinalueella merkitsi, että muuttohalukkuus erittäin vähäistä. Jos muuttohalukkuutta ilmeni, hakeuduttiin asumisuralla omakotitaloista kerrostaloasuntoihin ja reuna-alueilta aluekeskuksiin. Keskeisiä ikääntyneiden asumistarpeita perusteli oman tai puolisen toimintakyvyn aleneminen, mutta kotona asumisen jatkuminen. Näin ollen konkreettisia asumistarpeita olivat palvelujen läheisyys sekä esteetön asuminen, jossa talon hissivaruste oli merkittävä omaehtoista asumista edistävä tekijä.

Hissistä koettiin hyötyä myös muissa kuin ikääntyneiden asukasryhmässä. Lisäksi riippumatta vastaajan omasta hissitarpeesta enemmistö koki vanhenevan väestön pärjäävän omatoimisesti hissien avulla. Toisaalta kaikissa asukasryhmissä taloudellisin perusteluina erottuivat asunnon myynnin helpottuminen ja asunnon arvon nousu. Vastauksiin vaikutti merkittävästi vastaajan asuinkerros. Hissittömyys haittasi keskimäärin kolmannesta kerroksesta lähtien ja joka kolmannes koki hissien tarpeelliseksi. Vastaajan ikä lisäsi huomattavasti haitan kokemusta. Asukkaiden hissihankintaan suhtautuminen jaettiin vastustajan, kannattajan ja hiljaisen hyväksyjän tyyppeihin. Vastustajista erottuivat alemmissä kerroksissa asuvat, nuoret ja lapsettomat henkilöt. Hissirakentamisen suosio lisääntyi, kun liikkumisen esteettömyys alkoi koskea itseä tai lähipiiriä. Vastausten perusteella hissittömyys sijoittui mataliin, 3- tai 4-kerroksisiin taloihin. Hissien koettu tarve oli pienintä 3-kerroksisissa taloissa, sillä kolmannes koki hissien tarpeelliseksi, mutta 4-kerroksisissa taloissa asuvista jo puolet ilmoitti hissitarpeesta. Ennen vuotta 1940 rakennetuissa taloissa asui huomattavan paljon asukkaita, jotka eivät kokeneet hissittömyyden rajoittavan merkittävästi liikkumista, jota pidettiin hissitarpeen kartoituksen osalta merkittävänä havaintona. Tulosten tulkittiin tietoisesti hissittömän kerrostaloasumisen valinnaksi. Taloyhtiökyselyssä puolet hissittömistä asuinkerrostaloista oli valmistunut vuosina 1970–79 ja suurin osa oli 3- tai 4-kerroksisia rakennuksia. Huomattava osa oli pieniä, alle 4 porrashuoneen yhtiöitä sekä noin kolmannes taloyhtiöistä omisti huoneistoja yhtiöstä. Yleisin hissitön kerrostalotyyppi oli 3-kerroksinen talo, jossa oli 3 asuntoa kerrosta kohden.

Kirjallisuuskatsauksen perusteella todettiin, että Suomessa 2000-luvulla tehty varsin paljon hissiasiaan liittyviä kysely- ja haastattelututkimuksia. Lisäksi muutamasta Suomen suurimmasta kunnasta oli saatavilla selvityksiä, joissa hissitöntä kerrosta-

lokantaa oli tarkasteltu seikkaperäisesti ominaisuustietojen ja asukkaiden ikärakenteen perusteella. Toisaalta kuntien hissiselvitykset oli tehty kirjavalla rekistereiden määrittely- ja poimintakäytännöillä tai käytetyistä poimintakriteereistä ei ollut tietoja saatavilla. Valtakunnallisia, yksityiskohtaisia ja nykytilannetta kuvaavia tilastollisia analyysejä Suomen hissitilanteesta ei ole tehty 2000-luvulla. Viimeisin tutkimus perustui Väestötietojärjestelmän rakennus- ja huoneistorekisterin tietoihin vuodelta 1995. Tilastokeskus julkaisee vuosittain Väestötietojärjestelmän huoneisto- ja kiinteistörekisteriin perustuvan tilastojulkaisun, jossa esitetään hissillä varustettujen asuin-kerrostalojen lukumäärä maakuntien ja koko maan tasolla. Tarkempia rekistereihin perustuvia tilastotietoja hissittömyyden jakautumisesta rakennus- ja asukaskannassa ei ollut saatavissa. Esimerkiksi tarkastelua ikääntyneiden asukasryhmien sijoittumisesta hissittömään asuin-kerrostalokantaan ei maakunta- ja valtakunnan tasolla ollut lainkaan 2000-luvulla tehty.

Tämän tutkimuksen päätavoitteena oli tuottaa Väentietojärjestelmään perustuva eri aluetasojen hissitilanteen kartoitus Suomessa sekä tarkastella hissittömyyden jakautumista rakennus- ja asukaskannassa. Hissittömyyden jakautumista tarkasteltiin erikseen vähintään 3-kerroksisten ja vain 4-kerroksisten asuin-kerrostalojen välillä. Hissittömyyttä kartoitettiin myös rakennuksen valmistumisvuoden, porrashuoneiden, asuntojen sekä asukkaiden perusteella. Lähtöaineistoina olivat koko ympäristöhallinnon käyttöön hankitut, vuoden 2006 lopun tilannetta kuvaavat rakennus-, huoneisto- ja väestötiedot sekä niiden yhdistelmät, joista Suomen ympäristökeskuksessa (SYKE) poimittiin rekisteriajoina tutkimuksessa tarvittavat tiedot. Tutkimusmenetelmissä kuvattiin rekisteriajoihin määrittely- ja poimintakriteerit sekä verrattiin niitä Tilastokeskuksen suorittamiin menetelmiin. Tilastokeskuksen käyttämä asuin-kerrostalokanta ja tässä tutkimuksessa käytetty asuin-kerrostalokanta olivat lukumääräisesti varsin lähellä toisiaan, jota pidettiin riittävänä rekistereiden ominaisuustietojen sisältämien ongelmien johdosta. Väestötietojärjestelmän hissimerkinnän osalta korostuivat huomiot, jotta halutaan erottaa tutkimuksen tuloksista:

- Menetelmät kuvata tunnusluvulla ja paikkatietomenetelmillä hissittömyyteen liittyviä ilmiöitä ovat olemassa ja käytännössä testattuja
- Suomessa on olemassa valtakunnallinen tietojärjestelmä, johon on merkitty hissitieto. Väestötietojärjestelmään on varattu rakennuskohtainen tietopaikka hissitiedon kirjaamista varten
- Väestötietojärjestelmän kirjaamisvaihtoehtoina ovat merkintä 1 (varusteena hissi). Tietokenttä voi olla myös tyhjä, joka tällöin merkitsee, että talossa ei ole hissiä tai hissistä ei ole tietoa
- Rekistereiden hyödyntämisen ongelmana on rekisteröidyn tiedon luotettavuus ja kattavuus. Rekisterissä saattaa olla merkintä hissistä, vaikka talossa ei hissiä ole. Esimerkiksi rakennuslupavaiheessa hissi on ollut kirjattu suunnitelmaan, mutta toteutuksessa se on saatettu jättää pois. Toisaalta rakennuksessa voi olla hissi, vaikka sitä ei olisikaan merkitty rekisteriin

- Ongelmia myös aiheuttaa, että Väestötietojärjestelmään ei ole kirjattu porrashuoneiden lukumäärää rakennuksen kohdalla. Sen sijaan hissitieto porrashuoneiden osalta voidaan tuottaa huoneistotiedoista huoneistotunnuksen porraskirjaimen avulla.

Väestötietojärjestelmästä tehtyjen rekisterikartoitusten perusteella Suomessa oli vuoden 2006 lopussa 37 800 vähintään 3-kerroksista asuinkerrostaloa, joista noin puolet oli hissittömiä taloja. Ennen vuotta 1960 valmistuneista asuinkerrostaloista kaksi kolmesta, vuosina 1960–1970 valmistuneista puolet ja vuoden 1970 jälkeen valmistuneista asuinkerrostaloista kolmannes oli hissittömiä taloja. Maakuntajaon perusteella lukumääräisesti eniten hissittömiä taloja oli Uudellamaalla, jossa hissittömiä, vähintään 3-kerroksisia asuinkerrostaloja oli noin 6 600 rakennusta. Hissittömiä taloja oli noin puolet Uudenmaan asuinkerrostalokannasta. Myös Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa oli lukumääräisesti paljon hissittömiä kerrostaloja.

Kaupunkijaon perusteella lukumääräisesti eniten hissittömiä asuinkerrostaloja oli Etelä-Suomen kaupungeissa. Lukumääräisesti eniten vähintään 3-kerroksisia hissittömiä taloja oli Helsingissä, lähes 3930 taloa. 4-kerroksisten talojen kohdalla hissittömien talojen määrä maakuntien sisällä jakaantui epätasaisesti, kuten esimerkiksi Helsingin ja Vantaan kohdalla. Suhteellisesti tarkasteltuna, hissittömyyden ongelma paikantui Itä-Suomen maakuntiin ja Itäiselle Uudellemaalle. Näissä maakunnissa hissittömiä asuinkerrostaloja oli lähes kaksi kolmasosaa asuinkerrostalokannasta. Myös kaupungeittain tarkasteltuna Itä-Suomen kaupungeissa oli suhteellisesti vähiten hissillä varustettuja, vähintään 3-kerroksisia kerrostaloja. Toisin kuin vähintään 3-kerroksisia hissittömien kohdalla, niin vain 4-kerroksisten talojen kohdalla suhteellisesti eniten hissittömiä taloja oli Etelä- ja Länsi-Suomen maakunnissa ja kaupungeissa. Lukumääräisesti eniten hissittömiä 4-kerroksisia asuinkerrostaloja oli niin ikään Uudellamaalla, joka oli lähes puolet koko hissittömästä 4-kerroksisesta rakennuskannasta Suomessa. Suhteellisesti suurin hissittömien 4-kerroksisten talojen osuus oli Pohjanmaalla. Kaiken kaikkiaan Suomen 4-kerroksisesta asuinrakennuskannasta noin kolmannes on hissitön.

Talokohtaista tarkastelua paremman kuvan hissirakentamistarpeesta antoi porraskäytävän perusteella tehty tarkastelu. Vähintään 3-kerroksissa asuinkerrostaloissa oli kaikkiaan 42 700 porraskäytävää, joissa ei ollut hissiä. 4-kerroksisissa taloissa oli 6000 hissitöntä porraskäytävää. Lukumääräisesti eniten hissittömiä porrashuoneita vähintään 3-kerroksisissa ja 4-kerroksisissa taloissa oli Uudellamaalla. Vähintään 3-kerroksisten osalta myös Pirkanmaan hissittömien porrashuoneiden lukumäärä korostui. Asuntoja vähintään 3-kerroksissa asuinkerrostaloissa oli noin miljoona vuonna 2006. Näistä kaksi viidestä sijaitsi hissittömässä talossa. 4-kerroksisista taloissa sijaitsevista asunnoista joka kolmannes oli hissitön. Asuntoja hissittömissä vähintään 3-kerroksisissa rakennuksissa oli suhteellisesti eniten Itä-Suomen maakunnissa. Sen sijaan lukumääräisesti eniten hissittömiä asuntoja oli Uudenmaan maakunnassa. Uudellamaalla oli 160 000 hissitöntä asuntoa, joka oli 40 % kaikista vähintään 3-ker-

roksissa hissittömissä taloissa sijaitsevista asunnoista. Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa oli myös lukumääräisesti paljon hissittömiä asuntoja. Kaupungeista lukumääräisesti eniten hissittömiä asuntoja oli Helsingissä, joka oli neljännes kaikista, vähintään 3-kerroksissa hissittömissä taloissa sijaitsevista asunnoista. 4-kerroksisissa hissittömissä taloissa sijaitsevia asuntoja oli lukumääräisesti eniten Uudellamaalla ja kaupungeista eniten Helsingissä.

Suomessa vähintään 3-kerroksisissa asuinkerrostaloissa asui noin 1,5 miljoonaa asukasta, joista 600 000 asukkaan asunto sijaitsi hissittömässä talossa. Näistä 100 000 asukasta oli täyttänyt 65 vuotta, joka oli kolmannes kaikista 65 vuotta täyttäneistä ja kerrostaloissa asuvista asukkaista. Maakuntajaon perusteella lukumääräisesti eniten asukkaita hissittömissä, vähintään 3-kerroksisissa rakennuksissa oli Uudellamaalla, noin 250 000 asukasta. Näistä 65 vuotta täyttäneitä oli 35 000 asukasta. Lukumääräisesti paljon hissittömissä taloissa asuvia ikääntyneitä oli myös Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa. Vastaavat tulokset korostuivat myös kaupunkikohtaisessa tarkastelussa. Lukumääräisesti paljon asukkaita hissittömissä taloissa oli Etelä-Suomen suurissa kaupungeissa. Toisaalta suhteellisesti tarkasteltuna, Etelä-Suomen suurissa kaupungeissa asuttiin keskimääräistä vähemmän hissittömissä, vähintään 3-kerroksisissa taloissa. Sen sijaan Helsingissä oli runsaasti hissittömissä taloissa asuvia ja Helsingissä oli myös lukumääräisesti eniten ikääntyneitä, jotka asuvat hissittömässä vähintään 3-kerroksisessa talossa. Lisäksi Turussa, Tampereella, Vantaalla ja Espoossa asui lukumääräisesti runsaasti ikääntyneitä asukkaita hissittömissä taloissa.

Ikääntyneiden hissittömissä kerrostaloissa asumista tarkasteltiin myös suhteessa koko maan keskiarvoon, jolloin ikääntyneiden todettiin asuvan Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa keskimääräistä harvemmin hissittömässä vähintään 3-kerroksisessa asuinkerrostalossa. Varsinais-Suomessa 75 vuotta täyttäneistä vain noin viidennes asui hissittömässä talossa, kun keskimäärin joka kolmannella 75 vuotta täyttäneellä kerrostaloasukkaalla ei ollut mahdollisuutta käyttää hissiä. Suhteellisesti tarkasteltuna hissittömyyden ongelma ikääntyneiden asukkaiden kohdalla paikantui Itäiselle uudelle maalle, Kainuuseen ja Pohjois-Karjalaan, joissa ikääntyneistä kerrostaloasukkaista yli puolet asui hissittömissä asuinkerrostaloissa. Vastaavasti kaupunkikohtaisessa tarkastelussa, korostui hissin puute suhteellisesti eniten Kajaanissa, Joensuussa, Savonlinnassa ja Imatralla. Toisin sanoen kyseisissä maakunnissa ja kaupungeissa oli keskimääräistä vähemmän valinnanmahdollisuuksia valita asumisratkaisuksi hissillä varustettu asuinkerrostalo. Keskimäärin joka kolmas ikääntynyt kerrostaloasukas joutui asumaan hissittömässä kerrostalossa.

Hissittömissä taloissa asuvien lukumääriä tarkasteltiin myös erikseen vain 4-kerroksisissa taloissa asuvien osalta. Tulokset olivat varsin samansuuntaiset kuin mitä vähintään 3-kerroksissa taloissa asuvien kohdalla todettiin. Toisaalta havaittiin, että jos vähintään 3-kerroksisissa, hissittömissä asuinkerrostaloissa asuvia ikääntyneitä oli suhteellisesti eniten Itäisellä Uudellamaalla, Kainuussa ja Pohjois-Karjalassa, niin vain 4-kerroksisissa asuinkerrostaloissa asuvia oli suhteellisesti eniten Kymenlaak-

sossa, Pohjanmaalla, Uudenmaalla ja Itäisellä Uudellamaalla. Erityisesti Itäisellä Uudellamaalla ja Pohjanmaalla oli kaikissa ja ikääntyneiden asukasryhmissä suhteellisesti paljon hissittömissä taloissa asuvia. Jos keskimäärin joka kolmas 4-kerroksisessa talossa asuvasta asui hissittömässä talossa, niin Helsingissä ja Vaasassa noin puolet sekä kaikista asukkaista että ikääntyneistä asui hissittömässä kerrostalossa. Lukumääräisesti eniten hissittömissä taloissa asuvia oli Helsingissä, noin 44 440. Maakunnista lukumääräisesti ja suhteellisesti eniten 75 vuotta täyttäneitä, hissittömissä taloissa asuvia oli Uudella maalla. Huomionarvoista myös oli, että Pohjois-Karjalassa kaikissa ja ikääntyneiden asukasryhmissä vain noin viidennes asui hissittömässä asuinkerrostalossa. Verrattuna muihin kaupunkeihin, Helsingissä asui ikääntyneitä moninkertaisesti enemmän hissittömissä, 4-kerroksisissa kerrostaloissa. Myös Tampereen, Espoon ja Turun hissittömissä taloissa asuvien ikääntyneiden määrät korostuivat, mutta olivat vain kymmenesosa Helsingin asukasmääriin verrattuna.

Hissittömyyden paikantumista tarkasteltiin erikseen sukupuolen mukaan 65–74 -vuotiaiden ja 75 vuotta täyttäneiden ikäryhmissä. Koko maassa vähintään 3-kerroksisissa hissittömissä taloissa asuvista 65–74 -vuotiaista asukkaista yli 60 % havaittiin olevan naisia. 75 vuotta täyttäneiden ikäryhmässä jo yli 70 % hissittömissä kerrostaloissa asuvista oli naisia. Lukumääräisesti tarkasteltuna huomionarvoista oli naisten hissittömissä taloissa asuvien samansuuruiset asukasmäärät eri ikäryhmissä. Sen sijaan miesten osalta 75 vuotta täyttäneiden hissittömissä taloissa asuvien lukumäärä oli puolet pienempi suhteessa nuoremman ikäryhmän tilanteeseen. Lukumääräisesti eniten hissittömissä asuinkerrostaloissa asuvia ikääntyneitä naisia oli Uudella maalla ja suhteellisesti eniten Etelä-Pohjanmaalla.

Miten hissitilanne oli muuttunut vuosina 1995–2006? Vuonna 1995 oli 405 000 asuntoa, jotka sijaitsivat hissittömässä, vähintään 3-kerroksisessa talossa (Rönkä ym. 1997). Vuonna 2006 hissittömiä asuntoja oli 413 000. Asukkaita näissä vähintään 3-kerroksisissa hissittömissä kerrostaloissa vuonna 1995 oli 670 000 ja vuonna 2006 594 000 asukasta asui hissittömässä asunnossa. Porrashuoneita vähintään 3-kerroksisissa hissittömissä taloissa oli 50 000 vuonna 1995 ja 43 000 vuonna 2006. Näistä 4-kerroksisissa hissittömissä taloissa oli 10 000 porrashuonetta vuonna 1995 ja 6000 porrashuonetta vuonna 2006. 65 vuotta täyttäneistä asukkaista 101 000 asui hissittömissä asuinkerrostaloissa vuonna 1995 ja 99 000 ikääntynyttä asukasta asui hissittömissä talossa vuonna 2006.

Hissittömien asuntojen lisääntymisen syyksi voidaan löytää ainakin kaksi perustelua: yhtäältä kerrostaloasuntoja on jaettu pienemmiksi asunnoiksi, toisaalta hissitiedon osalta on saatettu käyttää erilaisia väestötietojärjestelmän poimintakriteereitä. Vuoden 2006 hissitiedot on tuotettu Väestötietojärjestelmän rakennus- ja huoneistotiedoista. Vuoden 1995 hissitiedot ovat Hissi vanhaan kerrostaloon -tutkimuksesta (Rönkä ym. 1997), jotka Tilastokeskus on tuottanut Väestötietojärjestelmän rekistereistä. Näistä rekistereiden poiminta- ja laskentaperusteista ei kuitenkaan ole tietoa

saatavilla, joten vuoden 1995 ja vuoden 2006 menetelmien mahdollisesta erilaisuudesta johtuen, kyseisten hissitilastojen suora vertailu ei ole tarkoituksenmukaista. Toisaalta vuosina 1995–2006 on Valtion asuntorahaston tietojen mukaan avustettu lähes 2000 uuden hissirakentamista vanhoihin kerrostaloihin, jonka vaikutus ilmenee kuitenkin vähentyneinä hissittömien porrashuoneiden määränä. Myös hissittömissä taloissa asuvien määrä on vähentynyt, mutta yli 65-vuotiaiden määrä on pysynyt lähes samana. Syynä saattaa olla yhtäältä asukasrakenteen keksimääräinen vanheneminen, toisaalta ikääntyneiden asuminen matalissa asuinkerrostaloissa, joihin hissiä ei ole alun perinkään ole rakennettu ja jälkeinpäin hissirakentamisen on osoittautunut hankalaksi (Ks. luku 2.3.).

8 Jatkotutkimustarpeet ja toimenpidesuosituksukset

Tässä tutkimuksessa muodostettiin valtakunnallinen yleiskuva asuinkerrostalojen hissitilanteesta sekä hissittömyyden jakautumisesta rakennuskannassa ja asukasrakteessa. Jatkossa tuloksia voidaan täydentää yhdistämällä muista lähteistä saatavia aineistoja tässä tutkimuksessa hyödynnettyyn rekisteripohjaiseen hissiaineistoon.

Hissirakentamisen edistäminen olisi sisällytettävä keskeisimmin niin valtakunnallisiin kuin paikallisiinkin asuntopoliittisiin suunnitelmiin ja -strategiaohjelmiin.

Hissi on tekninen laite, jonka käyttöturvallisuuteen kiinnitetään Suomessa monipuolisesti huomiota. Hissit on tarkistettava ja huollettava määräajoin. Hissien huoltoyhtiöillä on kattava tieto sopimuksen tehneistä asunto- ja kiinteistöyhtiöistä. Mikäli huoltoyhtiöiden kanssa päästäisiin yhteistyöhön, niin tieto voitaisiin tuottaa Väestötietojärjestelmään. Tällöin olisi selvitettävä viranomaistaho, joka vastaa hissihuoltovelvoitteen valvonnasta. Hissitilastojen parantaminen vaatisi paitsi viranomaisyhteistyön lisäämistä ja myös hissihuoltoyhtiöiden liiketaloudellisten tietojen luovuttamista yleishyödylliseen käyttöön. Yhteistyön onnistuessa Väestötietojärjestelmän ja hissihuoltoyhtiöiden tietoja yhdistelemällä voitaisiin kartoittaa myös vanhojen hissien peruskorjaustarpeita.

Väestötietojärjestelmän tietosisältöä tulisi täydentää siten, että tiedot porrashuoneista saataisiin suoraan rakennuksia koskevista tiedoista eikä huoneistotiedoista tuottamalla. Toteutuakseen tietosisällön täydentäminen vaatisi monia eri viranomais- tahoja edustavaa yhteistyöhanketta, josta päävastuussa olisi Väestörekisterikeskus. Hankkeen käynnistäminen edellyttäisi myös perusteellista ja järjestelmällistä suunnitelmaa.

Kunnat on saatava monipuolisemmin mukaan rekistereiden korjaus- ja tarkastustyöhön. Yhteistyöhankkeen pilottivaiheessa tehtäisiin yhteistyökuntien kanssa tarpeelliset tarkennukset ja korjaukset tietoihin. Korjatut tiedot analysoidaisiin ja tietojen siirto Väestötietojärjestelmään suoritettaisiin yhteistyössä Väestörekisterikeskuksen Laatu-yksikön kanssa.

Tässä tutkimuksessa tuotettiin tietoa hissittömyydestä koko maa-, maakunta- sekä suurempien kaupunkien tasolla. Jokaisen Suomen kunnan tiedot hissittömistä asuin-kerrostaloista, asunnoista, porrashuoneista. Kuntien toivotaan hyödyntävän kyseisiä tietoja omassa asunto-ohjelmien suunnittelutyössä. Toisaalta kyseiset hissitilastot ovat vain yleiskuva yksittäisen kunnan hissittömyydestä, joka jättää huomiotta esimerkiksi hissittömyyden jakautumisen kunnan sisällä. Tarkempia, kunnan sisäisiä hissittömyyden tarkasteluja olisi syytä tehdä kuntien ja valtakunnallisia rekistereitä hyödyntävien viranomaisten yhteistyönä, jotta paikallistuntemus vähentäisi virheellisten tulkintojen mahdollisuuksia. Peruskarttapohjalle voitaisiin esimerkiksi tuottaa asuin-kerrostalokohtainen merkintä siitä, onko rakennus rekisteritietojen mukaan hissillä varustettu tai hissiton.

Tutkimuksessa hyödynnettiin paikkatietoa esimerkkeinä eri aluetasoilla. Jatkossa paikkatietoanalyysijä voidaan syventää ja käyttää niitä apuna esimerkiksi hissiongelman alueellisessa kohdentamisessa. Koordinaatteihin perustuva paikkatietotarkastelu on myös riippumaton kuntaliitoksista, joka mahdollistaa ilmiöiden pitkittäistarkastelun, vaikka kuntakoodit muuttuisivat.

Kaiken kaikkiaan Väestötietojärjestelmän rekisterit tarjoavat monipuolisen mahdollisuuden tutkia yhteiskunnallisia ilmiöitä erilaisilla rekistereiden yhdistelmillä. Väestötietojärjestelmän rekisterit sisältävät lukuisasti enemmän väestö- ja rakennuskannan ominaisuustietoja kuin mitä tässä tutkimuksessa on käytetty.

Lähteet

Espoon kaupunki (2002).

Hissitilanne Espoossa. Espoon hissityöryhmän raportti. Espoon kaupunki, Kiinteistöpalvelukeskus

Juntto, Anneli (2007).

Suomalaisten asumistoiveet ja mahdollisuudet. Helsinki: Tilastokeskus

Laurinkari, Juhani & Poutanen, Veli-Matti & Saarinen, Anja & Laukkanen Tuula (2005).

Senioritalo ikääntyneen asumisvaihtoehtona – Kysely- ja haastattelututkimus Joensuussa, Kuopiossa ja Tampereella vuonna 2005. Helsinki: Ympäristöministeriö

Oulun kaupunki (2002).

Hissiselvitys 2002. Oulun kaupunkisuunnittelu, Hissityöryhmä. Sarja B 38

Rahtola, Riikka & Rönkä, Kimmo & Tervaskanto, Kristiina (2005).

Hissi tuli taloon – kokemuksia hissien rakentamisesta. Suomen ympäristö, Rakentaminen 794. Helsinki: Ympäristöministeriö

Rönkä, Kimmo & Halomo, Jyrki & Huhdanmäki, Aimo & Teerimo, Seppo & Terho, Juha & Tolsa, Heimo (1997).

Hissi vanhaan kerrostaloon – taloudellinen kannattavuus, sosiaalinen tarpeellisuus sekä hallinnolliset ja taloudelliset edellytykset. Suomen ympäristö, Rakentaminen 157. Helsinki: Ympäristöministeriö

Rönkä, Kimmo & Kallio, Riikka (2002).

Hissi meidän taloon? Kyselytutkimus vanhan kerrostalon asukkaille ja taloyhtiöille. Suomen ympäristö, Rakentaminen 555. Helsinki: Ympäristöministeriö

Silvennoinen, Heli & Hirvonen Jukka (2002).

Koti kerrostalossa – asukkaiden arjen kokemuksia asumisestaan.

Suomen ympäristö, Rakentaminen 575. Helsinki: Ympäristöministeriö

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus (Stakes) (2007).

Ikääntyneiden sosiaali- ja terveyspalvelut 2005. Helsinki: Stakes

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus (Stakes) (2005).

Hissi on halvempi, Ideakortti 02/2005

Sosiaali- ja terveysministeriö (2007).

Ikäihmistien hoitoa ja palveluja koskeva laatusuositus. Luonnos 4.6.2007.

Strandell, Anna (1999).

Asukasbarometri 1998 – asukaskysely suomalaisista asuinympäristöistä.

Suomen ympäristö, Asuminen 343. Helsinki: Ympäristöministeriö

Strandell, Anna (2005).

Asukasbarometri 2004 – asukaskysely suomalaisista asuinympäristöistä.
Suomen ympäristö, Asuminen 746. Helsinki: Ympäristöministeriö

Tampereen kaupunki (2001).

Hissityöryhmän raportti 2001. Asuntotoimi

Tilastokeskus (2006).

Rakennukset, asunnot ja asuinolot 2005. Suomen virallinen tilasto.
Helsinki Tilastokeskus

Valtion asuntorahasto (2007).

Avustukset hissien rakentamiseen, korjaamiseen ja / tai liikuntaesteiden
poistamiseen vuosina 2003–2006. Selvityksiä ISSN 1237-2188. Helsinki: Valtion
asuntorahasto

Vantaan kaupunki (2000).

Hissi 2010-työryhmän raportti – Hissit kerrostaloihin perusselvitys. Vantaan
asuntotoimen julkaisusarja 2000:1

Vantaan kaupunki (2001).

Hissien rakentamistarve – Hissityöryhmä 2:n selvitys. Vantaan asuntotoimen
julkaisusarja 2001:1

Välikangas, Katariina (2006).

Kuntien toiminta ikääntyneiden kotona asumisen ja palvelujen kehittämisessä.
Suomen ympäristö, Asuminen 21/2006. Helsinki: Ympäristöministeriö

Rakentamismääräyskokoelma F1 (2005)

Rakentamismääräyskokoelma G1 (1994)

Rakentamismääräyskokoelma G1 (2005)

Väestötietoasetus (886/1993)

Väestötietolaki (507/1993)

www.vaestorekisterikeskus.fi/vrk/home.nsf/www/vtj (Viitattu 14.12.2007)

www.stat.fi/til/rak/rak_2005-01-20_laa_001.html (Viitattu 14.12.2007)

Liitteet

Liitetaulukko 1. Kustannusten jakautuminen hissihankinnassa, 25 vuoden laina-ai-
ka

Lähde: Stakes 2005

Hissin hinta	100 000 €
Asuntorahasto	
hissiavustus 50 % hankintahinnasta	50 000 €
vuosikustannus	3 000 €/vuosi
Kunta	
10 % hankintahinnasta	10 000 €
vuosikustannus	600 €/vuosi
Taloyhtiö	
40 % hankintahinnasta	40 000 €
lainakustannus	2 400 €/vuosi
käyttökustannus	700 €/vuosi
Yhteensä	3 100 €/vuosi
Asuntoa kohti	
kuukausikustannus	23 €/kk

Liitetaulukko 2. 4-kerroksisissa kerrostaloissa asuvat ikäryhmän, maakunnan ja eräiden kaupunkien mukaan

Ikäryhmät Maakunta	Kaikki asukkaat			Alle 55-vuotiaat			55-64 -vuotiaat
	Yht.	Ei hissiä	%	Yht.	Ei hissiä	%	Yht.
Etelä-Karjala	7 776	889	11,4	5 016	569	11,3	971
Etelä-Pohjanmaa	2 938	561	19,1	1 548	345	22,3	371
Satakunta	6 888	993	14,4	4 293	643	15,0	943
Häme	10 444	1 892	18,1	6 527	1 327	20,3	1 537
Pohjois-Pohjanmaa	12 586	2 356	18,7	9 369	1 788	19,1	1 223
Keski-Pohjanmaa	1 096	347	31,7	677	239	35,3	132
Pohjois-Savo	11 516	2 627	22,8	7 044	1 789	25,4	1 587
Pohjois-Karjala	5 980	1 333	22,3	3 963	897	22,6	625
Päijät-Häme	11 130	3 231	29,0	7 000	2 166	30,9	1 711
Keski-Suomi	14 751	3 464	23,5	10 213	2 498	24,5	1 756
Varsinais-Suomi	21 877	5 393	24,7	14 256	3 655	25,6	3 071
Etelä-Savo	5 827	1 683	28,9	3 106	991	31,9	864
Pirkanmaa	22 712	6 225	27,4	15 847	4 554	28,7	2 646
Kainuu	2 790	978	35,1	1 591	599	37,6	413
Lappi	8 096	2 236	27,6	5 180	1 430	27,6	915
Kymenlaakso	7 730	2 852	36,9	4 457	1 711	38,4	1 234
Itä-Uusimaa	3 285	1 407	42,8	1 879	899	47,8	508
Pohjanmaa	5 609	2 463	43,9	3 783	1 665	44,0	626
Ahvenanmaa	625	166	26,6	421	108	25,7	74
Uusimaa	146 657	54 193	37,0	107 811	38 821	36,0	17 884
Koko maa	310 313	95 289	30,7	213 981	66 694	31,2	39 091
Kunta							
Imatra	757	172	22,7	337	123	36,5	90
Vantaa	14 251	824	5,8	11 561	650	5,6	1 551
Lappeenranta	6 814	685	10,1	4 545	425	9,4	853
Hämeenlinna	3 720	759	20,4	2 262	535	23,7	512
Kuopio	8 109	1 577	19,4	5 225	1 133	21,7	1 092
Oulu	10 828	2 264	20,9	8 306	1 726	20,8	1 000
Kouvola	1 283	311	24,2	804	183	22,8	160
Pori	2 804	583	20,8	1 805	381	21,1	412
Rovaniemi	6 022	1 455	24,2	4 085	972	23,8	617
Joensuu	4 759	1 091	22,9	3 419	757	22,1	469
Kajaani	2 511	920	36,6	1 397	556	39,8	380
Lahti	7 064	2 508	35,5	4 687	1 742	37,2	1 084
Savonlinna	2 030	726	35,8	1 051	414	39,4	312
Jyväskylä	10 034	2 505	25,0	7 452	1 850	24,8	1 098
Tampere	15 110	4 839	32,0	11 511	3 700	32,1	1 484
Espoo	20 126	4 901	24,4	15 830	3 752	23,7	2 245
Turku	12 157	3 913	32,2	8 542	2 771	32,4	1 710
Vaasa	4 678	2 235	47,8	3 253	1 518	46,7	513
Helsinki	92 673	44 405	47,9	67 410	31 701	47,0	11 274

		65-74 -vuotiaat			75 vuotta täyttäneet		
Ei hissiä	%	Yht.	Ei hissiä	%	Yht.	Ei hissiä	%
139	14,3	886	97	10,9	903	84	9,3
77	20,8	478	77	16,1	541	62	11,5
134	14,2	839	114	13,6	813	102	12,5
222	14,4	1 148	152	13,2	1 232	191	15,5
238	19,5	1 009	171	16,9	985	159	16,1
45	34,1	115	31	27,0	172	32	18,6
296	18,7	1 481	268	18,1	1 404	274	19,5
141	22,6	587	121	20,6	805	174	21,6
466	27,2	1 245	323	25,9	1 174	276	23,5
365	20,8	1 385	265	19,1	1 397	336	24,1
644	21,0	2 178	510	23,4	2 372	584	24,6
246	28,5	842	192	22,8	1 015	254	25,0
641	24,2	2 044	475	23,2	2 175	555	25,5
146	35,4	395	125	31,6	391	108	27,6
268	29,3	962	246	25,6	1 039	292	28,1
433	35,1	1 015	346	34,1	1 024	362	35,4
199	39,2	427	134	31,4	471	175	37,2
268	42,8	576	268	46,5	624	262	42,0
13	17,6	65	16	24,6	65	29	44,6
6 442	36,0	10 725	4 271	39,8	10 237	4 659	45,5
11 423	29,2	28 402	8 202	28,9	28 839	8 970	31,1
22	24,4	134	15	11,2	196	12	6,1
76	4,9	716	65	9,1	423	33	7,8
115	13,5	730	77	10,5	686	68	9,9
84	16,4	438	65	14,8	508	75	14,8
164	15,0	927	143	15,4	865	137	15,8
227	22,7	773	161	20,8	749	150	20,0
45	28,1	137	39	28,5	182	44	24,2
62	15,0	317	70	22,1	270	70	25,9
150	24,3	655	155	23,7	665	178	26,8
108	23,0	403	91	22,6	468	135	28,8
132	34,7	369	124	33,6	365	108	29,6
348	32,1	708	226	31,9	585	192	32,8
96	30,8	297	88	29,6	370	128	34,6
232	21,1	774	174	22,5	710	249	35,1
449	30,3	1 042	302	29,0	1 073	388	36,2
449	20	1 248	366	29,3	803	334	41,6
441	25,8	1 075	342	31,8	830	359	43,3
246	48,0	455	245	53,8	457	226	49,5
5 368	47,6	6 807	3 434	50,4	7 182	3 902	54,3

Vähintään 3-kerroksiset asuinkerrostalot, kaikki kunnat maakunnittain

	Asuinkerrostalot			Asunnot			Asukkaat			Porrasuoneet		
	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%
Ahvenanmaa												
Brändö	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eckerö	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Finström	2	2	100	17	17	100	18	18	100	2	2	100
Föglö	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Geta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hammarland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jomala	1	1	100	8	8	100	10	10	100	1	1	100
Kumlinge	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kökar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lemland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lumparland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maarianhamina	128	88	69	2282	1506	66	2772	1758	63	238	175	74
Saltvik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sottunga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sund	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vårdö	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ahvenanmaa yht.	131	91	69	2307	1531	66	2800	1786	64	241	178	74

	Asuinkeuhkot			Asunnot			Asukkaat			Porrasuoneet		
	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%
Etelä-Karjala												
Imatra	229	165	72	5983	3816	64	7584	4882	64	522	429	82
Joutseno	47	36	77	1041	745	72	1409	1026	73	102	87	85
Lappeenranta	769	335	44	17324	6286	36	23579	8650	37	1276	627	49
Lemi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Luumäki	10	10	100	206	206	100	208	208	100	17	17	100
Parikkala	14	9	64	190	94	49	257	130	51	18	13	72
Rautjärvi	13	7	54	253	124	49	310	156	50	28	19	68
Ruokolahti	14	13	93	234	208	89	305	275	90	25	23	92
Savitaipale	8	6	75	109	71	65	159	98	62	17	13	76
Suomenniemi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Taipalsaari	2	2	100	33	33	100	54	54	100	4	4	100
Ylämaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

	Asuinkerrostalot			Asunnot			Asukkaat			Porrashuoneet		
	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%
Etelä-Pohjanmaa												
Alahärmä	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alajärvi	4	4	100	91	91	100	113	113	100	12	12	100
Alavus	15	12	80	279	234	84	366	299	82	32	29	91
Evijärvi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ilmajoki	4	4	100	93	93	100	115	115	100	12	12	100
Isojoki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jalasjärvi	12	10	83	209	165	79	266	224	84	21	19	90
Jurva	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Karjajoki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kauhajoki	6	6	100	76	76	100	88	88	100	12	12	100
Kauhava	8	8	100	135	135	100	177	177	100	19	19	100
Kortesjärvi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kuortane	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kurikka	21	21	100	404	404	100	485	485	100	53	53	100
Lappajärvi	2	1	50	50	13	26	60	16	27	3	2	67
Lapua	44	37	84	772	621	80	917	749	82	88	74	84
Lehtimäki	1	1	100	9	9	100	7	7	100	1	1	100
Nurmo	13	10	77	295	230	78	448	345	77	35	28	80
Seinäjoki	289	139	48	6921	2923	42	8488	3344	39	577	312	54
Soini	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Teuva	1	1	100	12	12	100	10	10	100	2	2	100
Töysä	1	1	100	19	19	100	27	27	100	6	6	100
Vimpeli	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ylihärmä	2	2	100	18	18	100	14	14	100	6	6	100
Ylistaro	1	1	100	4	4	100	5	5	100	1	1	100
Ähtäri	9	9	100	177	177	100	210	210	100	24	24	100
Etelä-Pohjanmaa yht.	433	267	62	9564	5224	55	11796	6228	53	904	612	68

	Asuinkerrostalot			Asunnot			Asukkaat			Porrashuoneet		
	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%
Etelä-Savo												
Eronkoski	1	1	100	5	5	100	7	7	100	1	1	100
Heinävesi	15	14	93	240	225	94	288	281	98	31	30	97
Hirvensalmi	2	2	100	34	34	100	53	53	100	5	5	100
Joroinen	12	6	50	205	96	47	235	109	46	24	14	58
Juva	31	15	48	573	241	42	672	280	42	49	28	57
Kangasniemi	23	20	87	396	370	93	461	427	93	43	40	93
Kerimäki	4	4	100	67	67	100	103	103	100	8	8	100
Mikkeli	466	275	59	10207	5073	50	14053	6942	49	846	545	64
Mäntyharju	30	23	77	536	397	74	671	495	74	56	43	77
Pertunmaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pieksämäki	176	131	74	3352	2350	70	4281	3092	72	295	231	78
Punkaharju	7	5	71	148	111	75	233	170	73	12	9	75
Puumala	5	4	80	79	58	73	62	50	81	7	6	86
Rantasalmi	3	3	100	37	37	100	48	48	100	6	6	100
Ristiina	25	17	68	422	206	49	486	270	56	33	20	61
Savonlinna	306	204	67	7137	4227	59	8826	5245	59	664	467	70
Savonranta	2	2	100	22	22	100	11	11	100	4	4	100
Sulkava	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Etelä-Savo yht.	1108	726	66	23460	13519	58	30490	17583	58	2084	1457	70

	Asuinkerrostalot			Asunnot			Asukkaat			Porrashuoneet		
	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%
Itä-Uusimaa												
Askola	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lapinjärvi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Liljendal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Loviisa	63	42	67	1582	980	62	2072	1306	63	146	111	76
Myrskylä	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pernaja	1	1	100	24	24	100	28	28	100	3	3	100
Porvoo	310	196	63	7610	4047	53	10918	5990	55	761	517	68
Pukkila	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ruotsinpyhtää	3	1	33	60	15	25	81	14	17	5	1	20
Sipoo	53	45	85	1131	906	80	1650	1306	79	143	116	81
Itä-Uusimaa yht.	430	285	66	10407	5972	57	14749	8644	59	1058	748	71

	Asuinkeuhastalot			Asunnot			Asukkaat			Porrasluoneet		
	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%
Kainuu												
Hyrnsalmi	2	2	100	25	25	100	18	18	100	3	3	100
Kajaani	364	238	65	8141	4866	60	10979	6906	63	754	530	70
Kuhmo	30	22	73	666	546	82	758	622	82	66	55	83
Paltamo	2	2	100	48	48	100	45	45	100	4	4	100
Puolanka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ristijärvi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sotkamo	30	26	87	494	442	89	611	547	90	55	51	93
Suomussalmi	28	20	71	621	406	65	726	487	67	64	43	67
Vaala	1	1	100	16	16	100	19	19	100	3	3	100
Kainuu yht.	457	311	68	10011	6349	63	13156	8644	66	949	689	73

	Asuinkerrostalot			Asunnot			Asukkaat			Porrasuoneet		
	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%
Kanta-Häme												
Forssa	151	40	26	5216	860	16	6508	971	15	311	78	25
Hattula	33	25	76	479	297	62	690	461	67	41	27	66
Hauho	3	3	100	75	75	100	97	97	100	8	8	100
Hausjärvi	16	13	81	275	202	73	398	296	74	30	24	80
Huippila	9	9	100	176	176	100	213	213	100	18	18	100
Hämeenlinna	531	263	50	13443	5474	41	18537	7689	41	1041	558	54
Janakkala	89	52	58	1914	1008	53	2630	1320	50	174	110	63
Jokioinen	14	12	86	261	207	79	385	311	81	31	27	87
Kalvola	10	5	50	229	110	48	315	148	47	23	11	48
Lammi	19	13	68	364	208	57	449	258	57	28	20	71
Loppi	20	13	65	351	184	52	447	222	50	31	19	61
Renko	1	1	100	22	22	100	31	31	100	2	2	100
Riihimäki	279	138	49	7057	2734	39	10053	3961	39	552	281	51
Tammela	15	10	67	274	201	73	368	269	73	26	20	77
Tuulos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ypäjä	2	2	100	29	29	100	25	25	100	5	5	100
Kanta-Häme yht.	1192	599	50	30165	11787	39	41146	16272	40	2321	1208	52

	Asuinkerrostalot			Asunnot			Asukkaat			Porrashuoneet		
	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%
Keski-Pohjanmaa												
Halsua	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Himanka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kannus	1	1	100	11	11	100	8	8	100	1	1	100
Kaustinen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kokkola	246	137	56	5291	2608	49	7080	3603	51	439	294	67
Kälviä	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lestijärvi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lohtaja	1	1	100	8	8	100	3	3	100	1	1	100
Perho	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toholampi	1	1	100	1	1	100	3	3	100	1	1	100
Ullava	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Veteli	1	1	100	3	3	100	1	1	100	1	1	100
Keski-Pohjanmaa yht.	250	141	56	5314	2631	50	7095	3618	51	443	298	67

	Asuinkeuhkot			Asunnot			Asukkaat			Porrasuoneet		
	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%
Keski-Suomi												
Hankasalmi	3	3	100	51	51	100	53	53	100	6	6	100
Joutsa	14	9	64	281	166	59	321	201	63	28	18	64
Jyväskylä	1050	365	35	31988	8295	26	44758	11413	25	2039	811	40
Jyväskylän mlk	143	99	69	3609	2383	66	5347	3530	66	348	266	76
Jämsä	102	68	67	1993	1210	61	2476	1553	63	197	144	73
Jämsänkoski	42	34	81	811	661	82	1131	951	84	98	84	86
Kannonkoski	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Karstula	6	6	100	86	86	100	128	128	100	10	10	100
Keuruu	80	50	63	1805	1091	60	2176	1330	61	155	111	72
Kinnula	1	1	100	6	6	100	11	11	100	1	1	100
Kivijärvi	2	2	100	22	22	100	20	20	100	3	3	100
Könnevesi	2	2	100	44	44	100	47	47	100	7	7	100
Korpilahti	6	5	83	152	126	83	182	158	87	16	14	88
Kuhmoinen	14	10	71	260	194	75	288	213	74	27	22	81
Kyyjärvi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Laukaa	38	17	45	803	309	38	985	432	44	66	34	52
Leivonmäki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Luhanka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Multia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muurame	25	18	72	966	644	67	710	493	69	47	35	74
Petäjävesi	5	5	100	86	86	100	101	101	100	9	9	100
Pihlpuudas	3	2	67	47	42	89	55	55	100	7	6	86
Pylkönmäki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saarijärvi	36	19	53	704	353	50	914	479	52	42	21	50
Toivakka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Uurainen	2	2	100	30	30	100	41	41	100	3	3	100
Viitasaari	28	22	79	577	413	72	740	523	71	58	49	84
Äänekoski	140	76	54	3138	1419	45	3988	1842	46	266	160	60

	Asuinkeuhkot			Asunnot			Asukkaat			Porrasluoneet		
	Kaikki	Ei hissii	%	Kaikki	Ei hissii	%	Kaikki	Ei hissii	%	Kaikki	Ei hissii	%
Kymenlaakso												
Anjalankoski	69	56	81	1544	1151	75	1941	1515	78	142	123	87
Elimäki	17	14	82	363	306	84	432	355	82	38	34	89
Hamina	108	60	56	2355	1213	52	3096	1475	48	198	131	66
Iitti	20	15	75	351	252	72	395	289	73	37	28	76
Jaala	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kotka	577	320	55	15221	7313	48	21016	10019	48	1213	742	61
Kouvola	355	197	55	9499	4296	45	12594	5588	44	693	465	67
Kuusankoski	158	103	65	3740	2180	58	4557	2748	60	323	236	73
Miehikkälä	1	0	0	16	0	0	15	0	0	1	0	0
Pyhtää	4	4	100	47	47	100	85	85	100	6	6	100
Valkeala	22	16	73	396	255	64	421	252	60	66	47	71
Virolahti	1	1	100	8	8	100	1	1	100	2	2	100
Kymenlaakso yht.	1332	786	59	33540	17021	51	44553	22327	50	2719	1814	67

	Asuinkerrostalot			Asunnot			Asukkaat			Porrasuoneet		
	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%
Lappi												
Enontekiö	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inari	4	4	100	71	71	100	116	116	100	9	9	100
Kemi	203	154	76	5024	3549	71	6408	4730	74	479	396	83
Kemijärvi	64	34	53	1382	669	48	1468	699	48	113	71	63
Keminmaa	22	18	82	435	318	73	567	398	70	41	34	83
Kittilä	9	9	100	202	202	100	283	283	100	22	22	100
Kolari	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muonio	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pelkosenniemi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pello	3	3	100	51	51	100	43	43	100	6	6	100
Posio	1	0	0	28	0	0	36	0	0	1	0	0
Ranua	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rovaniemi	481	213	44	12275	4990	41	16261	6642	41	881	472	54
Salla	8	7	88	179	143	80	236	191	81	19	16	84
Savukoski	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Simo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sodankylä	14	14	100	313	313	100	398	398	100	35	35	100
Tervola	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tornio	120	72	60	2944	1582	54	3901	2170	56	262	175	67
Utsjoki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ylitornio	2	2	100	14	14	100	32	32	100	3	3	100
Lappi yht.	931	530	57	22918	11902	52	29749	15702	53	1871	1239	66

	Asuinkerrostalot			Asunnot			Asukkaat			Porrashuoneet		
	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%
Pirkanmaa												
Akaa	88	45	51	1919	869	45	2643	1224	46	163	99	61
Hämeenkyrö	25	15	60	471	275	58	591	365	62	51	37	73
Ikaalinen	27	17	63	523	331	63	453	240	53	52	37	71
Juupajoki	2	2	100	54	54	100	47	47	100	6	6	100
Kangasala	134	89	66	2899	1851	64	4572	3007	66	280	225	80
Kihniö	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kuhmalahhti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kuru	7	7	100	83	83	100	106	106	100	10	10	100
Kylmäkoski	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lempäälä	71	30	42	1697	663	39	2498	921	37	129	73	57
Moulujärvi	1	1	100	16	16	100	13	13	100	2	2	100
Mänttä	67	47	70	1646	1077	65	2123	1407	66	161	134	83
Nokia	184	113	61	4732	2724	58	7003	4152	59	407	295	72
Orivesi	32	23	72	720	469	65	820	581	71	76	56	74
Parkano	30	12	40	651	253	39	733	268	37	44	21	48
Pirkkala	67	27	40	1678	533	32	2773	917	33	144	62	43
Punkalaidun	3	2	67	63	29	46	69	31	45	6	3	50
Pälkäne	12	8	67	171	95	56	233	134	58	18	11	61
Ruovesi	23	15	65	408	254	62	465	290	62	46	29	63
Tampere	2272	899	40	73827	20402	28	109778	30669	28	5129	2329	45
Urijala	13	10	77	212	163	77	268	210	78	28	24	86
Valkeakoski	172	91	53	4334	2057	47	6145	3013	49	396	247	62
Vammala	119	66	55	2201	1138	52	2731	1495	55	225	146	65
Vesilahti	1	1	100	8	8	100	15	15	100	3	3	100
Vilppula	19	18	95	412	385	93	504	475	94	49	46	94
Virrat	39	33	85	811	693	85	1054	901	85	87	77	89
Ylöjärvi	69	39	57	1441	827	57	2242	1167	52	133	97	73
Äetsä	8	8	100	155	155	100	160	160	100	19	19	100
Pirkanmaa yht.	3485	1618	46	101132	35404	35	148039	51808	35	7664	4088	53

	Asuinkerrostalot			Asunnot			Asukkaat			Porrashuoneet		
	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%
Pohjanmaa												
Isokyrö	8	8	100	113	113	100	127	127	100	19	19	100
Kaskinen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Korsnäs	1	1	100	7	7	100	19	19	100	1	1	100
Kristinän- kaupunki	11	10	91	189	174	92	195	185	95	22	21	95
Kruunupyy	6	6	100	97	97	100	117	117	100	13	13	100
Laihia	8	7	88	169	148	88	219	193	88	20	19	95
Luoto	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maalahti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mustasaari	30	13	43	558	235	42	913	421	46	56	31	55
Närpiö	12	10	83	203	178	88	240	208	87	26	24	92
Oravainen	2	2	100	33	33	100	60	60	100	4	4	100
Pedersöre	5	5	100	96	96	100	103	103	100	15	15	100
Pietarsaari	173	113	65	3752	2183	58	4720	2827	60	353	267	76
Uusikaartepyy	23	15	65	447	279	62	505	334	66	47	35	74
Vaasa	726	412	57	18146	8460	47	24475	12084	49	1488	932	63
Vähäkyrö	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vöyri-Maksamaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pohjanmaa yht	1005	602	60	23810	12003	50	31693	16678	53	2064	1381	67

	Asuinkeuhkot			Asunnot			Asukkaat			Porrasluoneet		
	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%
Pohjois-Karjala												
Eno	4	2	50	65	37	57	59	25	42	8	6	75
Ilomantsi	13	12	92	231	210	91	297	276	93	29	26	90
Joensuu	559	339	61	13627	7740	57	18917	10896	58	1210	807	67
Juuka	14	13	93	211	191	91	250	213	85	22	20	91
Kesälahti	3	3	100	60	60	100	77	77	100	9	9	100
Kitee	53	42	79	984	784	80	1196	998	83	105	94	90
Kontiolahti	12	8	67	188	122	65	240	147	61	15	11	73
Liexa	88	63	72	1769	1171	66	2073	1382	67	180	131	73
Liperi	12	11	92	211	191	91	292	267	91	23	22	96
Nurmes	49	42	86	905	750	83	1099	931	85	93	82	88
Outokumpu	51	47	92	912	813	89	1093	968	89	92	83	90
Polvijärvi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pyhäselkä	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rääkkylä	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tohmajärvi	8	8	100	133	133	100	166	166	100	17	17	100
Valtimo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pohjois-Karja yht.	866	590	68	19296	12202	63	25759	16346	63	1803	1308	73

	Asuinkerrostalot			Asunnot			Asukkaat			Porrashuoneet		
	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%
Pohjois-Pohjanmaa												
Alavieska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Haapajärvi	15	14	93	286	266	93	321	303	94	31	30	97
Haapavesi	5	5	100	94	94	100	119	119	100	11	11	100
Haituoto	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Haukipudas	18	15	83	405	337	83	544	472	87	38	35	92
Ii	2	1	50	28	10	36	39	13	33	2	1	50
Kalajoeki	1	0	0	14	0	0	17	0	0	1	0	0
Kempele	19	3	16	423	32	8	593	64	11	21	5	24
Kestliä	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kiiminki	3	1	33	57	17	30	81	25	31	5	3	60
Kuusamo	64	46	72	1133	846	75	1417	1083	76	107	84	79
Kärsämäki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Liminka	2	1	50	30	7	23	39	10	26	2	1	50
Lumijoki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Merijärvi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Muhos	8	8	100	109	109	100	108	108	100	11	11	100
Nivala	13	5	38	255	95	37	291	103	35	20	10	50
Oulainen	26	16	62	481	263	55	587	302	51	45	30	67
Oulu	1245	502	40	38130	11905	31	52844	16151	31	2412	1186	49
Oulunsalo	2	1	50	29	15	52	33	20	61	2	1	50
Piippola	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pudasjärvi	4	4	100	78	78	100	91	91	100	8	8	100
Pulkkila	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pyhäjoki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pyhäjärvi	3	2	67	45	33	73	50	34	68	3	2	67

	Asuinkerrostalot			Asunnot			Asukkaat			Porrashuoneet		
	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%
Pyhäntä	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Raahе	104	61	59	2566	1303	51	2932	1643	56	247	162	66
Rantsila	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reisjärvi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sievi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Siikajoki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Taivalkoski	7	7	100	148	148	100	171	171	100	20	20	100
Tyrmävä	1	0	0	14	0	0	12	0	0	1	0	0
Utajärvi	1	1	100	24	24	100	37	37	100	4	4	100
Vihanti	3	3	100	30	30	100	32	32	100	3	3	100
Yli-Ii	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ylikiuminki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ylivieska	64	24	38	1506	476	32	1864	557	30	117	50	43
Pohjois-Pohjanmaa yht.	1610	720	45	45885	16088	35	62222	21338	34	3111	1657	53

	Asuinkeuhkot			Asunnot			Asukkaat			Porrasuoneet		
	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%
Pohjois-Savo												
Iisalimi	236	190	81	4571	3578	78	6253	4982	80	451	387	86
Juankoski	16	10	63	255	149	58	307	168	55	27	18	67
Kaavi	4	4	100	66	66	100	72	72	100	8	8	100
Karittula	2	1	50	31	20	65	41	20	49	5	2	40
Keitele	6	5	83	98	79	81	103	84	82	7	6	86
Kiuruvesi	30	23	77	709	549	77	868	663	76	62	48	77
Kuopio	1085	464	43	27339	9241	34	41455	14153	34	2018	957	47
Lapinlahti	12	8	67	179	148	83	232	175	75	20	17	85
Leppävirta	36	32	89	686	605	88	766	656	86	77	68	88
Maaninka	1	1	100	8	8	100	8	8	100	1	1	100
Nilsia	15	10	67	319	199	62	349	211	60	31	21	68
Pielavesi	14	12	86	307	267	87	363	315	87	32	28	88
Rautalampi	6	6	100	68	68	100	57	57	100	9	9	100
Rautavaara	3	2	67	44	28	64	34	20	59	6	4	67
Siiilinjärvi	75	54	72	1609	1119	70	2408	1723	72	144	114	79
Sonkajärvi	1	0	0	38	0	0	35	0	0	1	0	0
Suonenjoki	48	30	63	882	484	55	1169	619	53	92	57	62
Tervo	3	3	100	31	31	100	36	36	100	5	5	100
Tuusniemi	2	1	50	28	16	57	28	18	64	3	2	67
Varkaus	198	127	64	4434	2424	55	5464	2908	53	365	260	71
Varpaisjärvi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vesanto	3	3	100	44	44	100	53	53	100	5	5	100
Vieremä	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pohjois-Savo yht.	1796	986	55	41746	19123	46	60101	26941	45	3369	2017	60

	Asuinkeuhkot			Asunnot			Asukkaat			Porrasuoneet		
	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%
Päijät-Häme												
Artjärvi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Asikkala	34	15	44	791	330	42	1009	428	42	65	37	57
Hartola	8	6	75	148	103	70	155	112	72	16	11	69
Heinola	196	117	60	4718	2589	55	6386	3687	58	406	276	68
Hollola	97	34	35	2681	815	30	4213	1223	29	190	86	45
Hämeenkoski	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kärkölä	7	6	86	132	104	79	175	151	86	13	11	85
Lahti	1258	511	41	37248	10697	29	54211	15108	28	2532	1220	48
Nastola	84	55	65	2115	1240	59	2955	1764	60	180	133	74
Orimattila	59	31	53	1350	525	39	1850	728	39	107	58	54
Padasjoki	11	7	64	200	132	66	237	164	69	19	13	68
Sysmä	13	10	77	278	202	73	290	212	73	23	17	74
Päijät-Häme yht.	1767	792	45	49661	16737	34	71481	23577	33	3551	1862	52

	Asuinkerrostalot			Asunnot			Asukkaat			Porrashuoneet		
	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%
Satakunta												
Eura	33	22	67	533	365	68	695	484	70	52	41	79
Eurajoki	4	1	25	83	21	25	100	24	24	8	2	25
Harjavalta	40	29	73	939	648	69	1106	789	71	93	77	83
Honkajoki	1	1	100	6	6	100	5	5	100	1	1	100
Huittinen	40	17	43	937	313	33	1100	350	32	89	28	31
Jämijärvi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kankaanpää	67	35	52	1376	638	46	1678	805	48	132	75	57
Karvia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kiikoinen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kiukainen	2	1	50	29	5	17	38	9	24	3	1	33
Kokemäki	15	8	53	312	131	42	356	146	41	39	18	46
Köyliö	4	4	100	59	59	100	57	57	100	4	4	100
Lappi	5	4	80	105	83	79	147	111	76	10	8	80
Lavia	2	0	0	44	0	0	39	0	0	5	0	0
Luvia	1	1	100	23	23	100	36	36	100	3	3	100
Merikarvia	7	4	57	134	43	32	131	55	42	14	5	36
Nakkila	12	6	50	251	107	43	236	106	45	20	13	65
Noormarkku	9	4	44	187	81	43	237	87	37	21	10	48
Pomarckku	4	4	100	63	63	100	90	90	100	7	7	100
Pori	555	226	41	17872	5405	30	23018	6958	30	1170	537	46
Rauma	324	113	35	8461	2245	27	11265	3149	28	589	241	41
Siikainen	2	2	100	37	37	100	15	15	100	4	4	100
Säkylä	15	9	60	278	180	65	327	218	67	41	35	85
Ulvila	29	15	52	619	274	44	904	389	43	58	31	53
Vampula	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Satakunta yht.	1171	506	43	32348	10727	33	41580	13883	33	2363	1141	48

	Asuinkerrostalot			Asunnot			Asukkaat			Porrashuoneet		
	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%
Uusimaa												
Espoo	1917	822	43	56233	16823	30	94785	29319	31	3965	1843	46
Hanko	73	47	64	1693	1034	61	2133	1223	57	175	123	70
Helsinki	7766	3929	51	254201	104737	41	398067	158273	40	17869	9453	53
Hyvinkää	422	229	54	9152	4178	46	13906	6567	47	728	449	62
Inkoo	15	14	93	306	276	90	420	388	92	32	31	97
Järvenpää	303	77	25	7455	1520	20	11302	2258	20	491	163	33
Karjaa	66	47	71	1176	862	73	1541	1126	73	119	96	81
Karjalohja	1	1	100	14	14	100	13	13	100	2	2	100
Karkkila	56	28	50	1087	533	49	1441	640	44	104	59	57
Kauniainen	52	38	73	1136	842	74	1921	1468	76	136	111	82
Kerava	330	126	38	8703	2213	25	14224	3657	26	569	242	43
Kirkkonummi	141	107	76	3006	2077	69	4869	3312	68	302	230	76
Lohja	271	128	47	6714	2746	41	10053	4180	42	538	295	55
Mäntsälä	54	18	33	1236	392	32	1751	529	30	101	41	41
Nummi-Pusula	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nurmijärvi	118	68	58	2543	1418	56	3822	2110	55	232	152	66
Pohja	22	14	64	474	297	63	604	392	65	50	32	64
Pornainen	1	1	100	11	11	100	17	17	100	3	3	100
Sammatti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Siuntio	8	6	75	159	108	68	187	107	57	16	12	75
Tammisaari	121	102	84	1896	1550	82	2540	2071	82	213	187	88
Tuusula	150	84	56	3293	1594	48	5287	2630	50	303	174	57
Vantaa	1676	636	38	52021	15295	29	87641	25951	30	3564	1492	42
Vihhti	92	54	59	1799	984	55	2643	1491	56	163	106	65
Uusimaa yht.	13655	6576	48	414308	159504	38	659167	247722	38	29675	15296	52

	Asuinkerrostalot			Asunnot			Asukkaat			Porrashuoneet		
	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%
Varsinais-Suomi												
Alastaro	4	4	100	74	74	100	96	96	100	9	9	100
Askainen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aura	3	1	33	57	19	33	66	24	36	4	2	50
Dragsfjärd	15	15	100	296	296	100	314	314	100	38	38	100
Halikko	45	19	42	876	316	36	1209	447	37	79	30	38
Houtskari	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Iniö	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaarina	116	19	16	3296	338	10	5040	577	11	179	38	21
Kemiö	8	8	100	118	118	100	133	133	100	19	19	100
Kiikala	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kisko	2	2	100	43	43	100	31	31	100	4	4	100
Korppoo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Koski TI	2	1	50	40	18	45	41	21	51	4	3	75
Kustavi	1	1	100	25	25	100	21	21	100	2	2	100
Kuusjoki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Laitila	47	21	45	916	410	45	1129	487	43	89	43	48
Lemu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lieto	39	12	31	1030	221	21	1478	345	23	73	28	38
Loimaa	96	39	41	1916	680	35	2221	785	35	143	74	52
Marttila	2	0	0	37	0	0	36	0	0	2	0	0
Masku	7	2	29	199	33	17	263	37	14	18	4	22
Mellilä	1	1	100	3	3	100	5	5	100	1	1	100
Merimasku	1	1	100	3	3	100	3	3	100	1	1	100
Muurla	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mynämäki	15	9	60	241	151	63	303	195	64	25	15	60
Naantali	134	53	40	3183	948	30	4787	1384	29	245	110	45

	Asuinkerrostalot			Asunnot			Asukkaat			Porrashuoneet		
	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%	Kaikki	Ei hissiä	%
Nauvo	1	1	100	18	18	100	19	19	100	2	2	100
Nousiainen	2	1	50	40	21	53	50	26	52	4	2	50
Oripää	1	1	100	6	6	100	5	5	100	1	1	100
Paimio	61	38	62	1367	821	60	1754	1081	62	109	78	72
Parainen	53	7	13	1380	117	8	1782	145	8	72	17	24
Perniö	15	3	20	339	41	12	403	52	13	18	4	22
Pertteli	2	2	100	36	36	100	38	38	100	5	5	100
Pihkiö	17	5	29	432	126	29	563	149	26	28	11	39
Pyhäranta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pöyfyä	9	9	100	107	107	100	128	128	100	14	14	100
Raisio	199	72	36	5259	1428	27	7679	2154	28	345	167	48
Rusko	2	2	100	45	45	100	52	52	100	3	3	100
Rymättylä	4	3	75	69	42	61	87	48	55	8	5	63
Salo	217	88	41	5309	1989	37	7362	2846	39	436	209	48
Sauvo	2	1	50	25	6	24	19	1	5	2	1	50
Somero	25	21	84	522	414	79	545	449	82	52	43	83
Suomusjärvi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Särkisalo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Taivassalo	3	3	100	45	45	100	37	37	100	5	5	100
Tarvasjoki	1	1	100	4	4	100	6	6	100	1	1	100
Turku	2094	696	33	71354	16298	23	99727	22820	23	4017	1523	38
Uusikaupunki	123	37	30	3106	845	27	3925	1112	28	212	97	46
Vahto	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vehmaa	7	5	71	90	60	67	110	69	63	8	6	75
Velkua	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Västankjård	1	1	100	33	33	100	15	15	100	2	2	100
Yläne	3	3	100	50	50	100	54	54	100	5	5	100
Varsinais-Suomi yht.	3380	1208	36	101989	26248	26	141536	36211	26	6284	2622	42
KOKO MAA	37847	18732	49	1050693	413186	39	1535449	594361	39	77916	42661	55

ara

Asumisen rahoitus-
ja kehittämiskeskus

PL 100

00521 Helsinki

Käyntiosoite:

Asemapäällikönkatu 14

Käyntiosoite 1.7.2008 lähtien:

Vesijärvenkatu 11 A

15140 Lahti

Puhelin: 020 490 101

Faksi: 020 490 3334

sähköposti:

kirjaamo.ara@ara.fi

etunimi.sukunimi@ara.fi

www.ara.fi

ISBN 978-952-11-3105-9

ISSN 1797-5514